GODIŠNJE IZVJEŠĆE

2019.

HRVATSKA AGENCIJA ZA
NADZOR FINANCIJSKIH USLUGA

HANFA

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga
Franje Račkoga 6, 10000 Zagreb
www.hanfa.hr
Telefon: +385 1 6173 200
Telefaks: +385 1 4811 406
Grafička priprema: D.S.M.-grafika d.o.o., Zagreb

ISSN 1846-6362

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sadržaj

Uvodna riječ **5**

1. Hanfa u brojevima **9**

2. Kretanja u sektoru financijskih usluga **14**

2.1. Makroekonomska kretanja i tržište kapitala 15

2.2. Investiranje 18

2.3. Mirovinski sustav 24

2.4. Osiguranje 29

2.5. Nebankovno financiranje 32

3. Nadzorne aktivnosti **35**

3.1. Mikrobonitetni nadzor 37

3.2. Makrobonitetni nadzor 50

4. Normativne aktivnosti **53**

4.1. Tržište kapitala i investiranje 54

4.2. Investicijski fondovi 56

4.3. Mirovinski sustav 57

4.4. Osiguranje 59

4.5. Nebankovno financiranje 60

4.6. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma 61

4.7. Ostale normativne aktivnosti 61

5. Licenciranje i edukacija **63**

5.1. Licenciranje 64

5.2. Ispiti i edukacija 68

6. Zaštita potrošača i unaprjeđenje financijske pismenosti **72**

6.1. Zaštita potrošača 73

6.2. Financijska pismenost 76

7. Komunikacijske aktivnosti **79**

7.1. Kategorije javnosti 80

7.2. Komunikacijske aktivnosti u 2019. 80

7.3. Pravo na pristup informacijama 81

8. Međunarodna suradnja **82**

8.1. Sudjelovanje u radu nadzornih tijela i udruženja 83

8.2. Tehnička međunarodna suradnja, bilateralna međunarodna suradnja i razmjena informacija 87

8.3. Jačanje kapaciteta Hanfe kroz program potpore strukturnim reformama 88

8.4. Sudjelovanje Hanfe u pripremi za predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije 89

9. Sudski postupci **92**
9.1. Prekršajni postupci 93
9.2. Upravni sporovi 96
9.3. Kaznene prijave 96
9.4. Postupci radi naplate potraživanja 96

10. Poslovanje Hanfe **97**
10.1. Unutrašnji ustroj i ljudski resursi 98
10.2. Provođenje unutarnje revizije 101
10.3. Informacijska sigurnost Hanfe 101
10.4. Informatički sustavi Hanfe 101
10.5. Financijsko poslovanje Hanfe 102

11. Statistički pregled industrija **106**

12. Dodaci **113**
Dodatak 1: Popis pravilnika donesenih u 2019. 114
Dodatak 2: Financijska izvješća Hanfe 119

Uvodna riječ

dr. sc. Ante Žigman
predsjednik Upravnog vijeća

Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga (Hanfa) tijekom 2019. svoj je rad kroz nadzorne, legislativne, edukacijske i ostale aktivnosti usmjerila na promicanje i očuvanje stabilnosti financijskog sustava i nadzor zakonitosti poslovanja pružatelja financijskih usluga, pri čemu smo se pridržavali visokih profesionalnih standarda, odgovornosti, timskog rada te neovisnog, nepristranog, dosljednog i ujednačenog postupanja. To je bitno naglasiti s obzirom na to da imovina sektora financijskih usluga kontinuirano raste te čini jednu trećinu financijskog sustava Republike Hrvatske, u čemu smo se započeli približavati prosjecima Europske unije, gdje je balans između bankarskog i nebankarskog dijela financijskog sustava znatno veći. Mirovinski fondovi najznačajniji su subjekti na tom tržištu s imovinom koja je u 2019. premašila 100 mlrd. kuna. Svjesni da na tako veliku imovinu mogu utjecati brojni unutarnji i vanjski čimbenici, posebno u uvjetima izraženih globalnih neizvjesnosti i rizika kakvi su bili tijekom cijele 2019., usmjerili smo svoj rad prvenstveno na preventivne, a potom na korektivne aktivnosti. Stoga je naš sustav prospektivnog nadzora utemeljenog na analizi rizika unaprijeđen kroz projekt koji je financirala Europska unija putem Programa za podršku strukturnim reformama. Tim projektom želimo dodatno povećati učinkovitost Hanfe u provođenju nadzora individualnih subjekata utemeljenog na rizicima, ali i razviti sustav identifikacije i nadzora sistemskih rizika, koji mogu ostati neprimijećeni ako se nadzorni fokus usmjeri samo na pojedine institucije ili segmente tržišta, odnosno kada se, slikovito rečeno, od stabla ne vidi šuma. Novom publikacijom, Makroprudencijalni skener rizika, željeli smo jasno i transparentno komunicirati prema tržištu financijskih usluga, ali i općoj javnosti, proces identifikacije, procjene i praćenja evolucije sistemskih rizika u cilju njihova boljeg razumijevanja i prevencije.

Povoljna makroekonomska kretanja u 2019. u okruženju niskih kamatnih stopa pozitivno su se odrazila na cijene domaćih obveznica, koje su glavna investicijska imovina posrednika na tržištu financijskih usluga, kao i na još uvijek uspavano domaće tržište kapitala. Pozitivnom sentimentu na domaćem tržištu kapitala doprinijela je objava dobrih poslovnih rezultata vodećih izdavatelja te prelijevanje pozitivnih kretanja s globalnih dioničkih tržišta, iako ne u punoj mjeri. Naše tržište kapitala opterećeno je niskom likvidnosti te velikom vlasničkom povezanosti i isprepletenosti. Najbolja preventiva koju provodimo u tom kontekstu jest harmonizacija zakonskih propisa s regulativom Europske unije, pri čemu se vodi računa o veličini pojedinih subjekata nadzora odnosno segmenata tržišta financijskih usluga. Također su s početkom 2019. godine zakonskim izmjenama značajno liberalizirana ulaganja mirovinskih fondova u sve oblike imovine s obzirom na uvedenu mogućnost ulaganja u infrastrukturne projekte i *start-upove* te povećane limite ulaganja u dionička društva. Novost je

na domaćem tržištu kapitala u 2019. i novo tržište namijenjeno rastućim malim i srednjim poduzećima, Progress, koje će povećati mogućnosti tržišnog financiranja za taj segment nefinancijskih društava, što je jedan od temeljenih ciljeva inicijative Europske unije o integraciji tržišta kapitala. Nadalje, punom primjenom izmjena Zakona o tržištu kapitala od početka 2019. Hanfa je dobila veće ovlasti u dijelu nadzora i objave financijskih izvještaja izdavatelja. Kvalitetnu provedbu supervizije izdavatelja osigurali smo kombiniranjem iskustva i entuzijazma. Postojećim djelatnicima koji već dugi niz godina prate pojedine izdavatelje pridružili smo i nekolicinu mladih ljudi koji imaju iskustva u revizorskim poslovima. Time, kao i uz pomoć sredstava koje smo dobili od Europske unije i koje smo usmjerili na razvoj metodologije nadzora, te izradom Kodeksa korporativnog upravljanja zajedno s Zagrebačkom burzom Hanfa doprinosi kvalitetnijem upravljanju i većoj transparentnosti poslovanja kompanija čiji su vrijednosni papiri uvršteni na burzu.

Tijekom 2019. kontinuirano smo radili na unaprjeđenju tržišnih uvjeta za sve segmente tržišta financijskih usluga koje reguliramo, ali i na unaprjeđenju poslovnih praksi, smanjenju rizika, administrativnom rasterećenju te rješavanju otvorenih pitanja za sve sudionike na financijskim tržištima. Tome svakako pridonosi i naša aktivna suradnja i sudjelovanje u nacionalnim i međunarodnim tijelima zaduženima za nadzor i regulaciju tržišta financijskih usluga. Svjesni okruženja i važnosti tzv. trećih zemalja, koje nisu regulirane jedinstvenim zakonodavnim okvirom kao zemlje članice, kroz potpisivanje bilateralnih sporazuma te realizaciju *twinning* i TAIEX projekata pojačali smo razne oblike suradnje, savjetovanja i razmjene informacija.

Ono na što sam kao čelnik ove institucije posebno ponosan jest to što smo kao regulator uspjeli biti brzi i fleksibilni te ići ukorak s vremenom u kojem se način prikupljanja kapitala, struktura tržišta i pristup korisnicima neprestano mijenjaju s razvojem tehnologije. Tako smo osmislili i osnovali Inovacijski hub, koji ima aktivnu ulogu u suradnji Hanfe s postojećim subjektima, pružateljima tehnoloških usluga, *start-upovima* i ostalim dionicima u poslovnim poduhvatima koji koriste ili žele koristiti inovativna rješenja u području nebankarskih financijskih usluga.

U 2019. intenzivirali smo svoje aktivnosti povezane s podizanjem razine financijske pismenosti građana, a zaštita potrošača i smanjenje broja predstavki i prijepora jedan je od zajedničkih ciljeva regulatora i industrije. Izgradnju transparentnog odnosa s potrošačima, financijskom industrijom te općom javnosti Hanfa provodi kontinuirano kroz dnevne objave na svojim internetskim stranicama, koje su u 2019. zabilježile preko 1,5 milijuna pregleda, te odgovore na novinarske upite i pritužbe korisnika financijskih usluga te prisutnošću na stručnim konferencijama, panelima i raspravama bitnima za dio financijskog sustava koji nadziremo. U tom kontekstu želim reći da ni u 2019. nismo propustili biti aktivan sudionik u razvoju domaćeg tržišta financijskih usluga i gospodarstva općenito. Bez konkretnog dijaloga i edukacije i prema sektoru financijskih usluga i prema javnosti nikada nećemo moći razvijati tržište na održivim osnovama.

Na kraju, kao što je 2019. godinu većim djelom obilježilo sudjelovanje Hanfe u pripremnim aktivnostima povezanim s predsjedanjem Republike Hrvatske Vijećem Europske unije u prvoj polovici 2020. godine, tako sam siguran da će 2020. biti puna neizvjesnosti u pogledu koronavirusa i posljedične krize. To će od nas tražiti dodatnu fleksibilnost, brzo djelovanje, još veću digitalizaciju i zajedničku suradnju svih dionika tržišta financijskih usluga uz veliku predanost i stručnost naših zaposlenika. U takvim povijesnim vremenima, očuvanje stabilnosti i vrijednosti financijskog sustava u interesu je cijele zajednice, čemu će Hanfa u svom dijelu nadležnosti značajno doprinositi.

dr. sc. Ante Žigman
predsjednik Upravnog vijeća

Članovi Upravnog vijeća Hanfe (slijeva nadesno):
dr.sc. Tomislav Ridzak, Ilijana Jeleč, dr.sc. Ante Žigman (predsjednik Upravnog vijeća),
Antun Palarić i Jurica Jednačak

Hanfa u brojevima

1. Hanfa u brojevima

Subjekti nadzora

40 mirovinskih fondova	**5** društava za upravljanje mirovinskim fondovima	**135** investicijskih fondova	**23** društva za upravljanje investicijskim fondovima
7 investicijskih društava	**16** društava za osiguranje	**14** leasing društava	**6** faktoring društava
REGOS	MOD	Zagrebačka burza	SKDD	HUO
izdavatelji, brokeri, investicijski savjetnici, vezani zastupnici, zastupnici i posrednici u osiguranju i reosiguranju			

Financijska slika

118,8 mlrd. HRK neto imovina mirovinskih fondova	**27,1 mlrd. HRK** neto imovina investicijskih fondova	**10,5 mlrd. HRK** zaračunate bruto premije društava za osiguranje	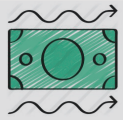 **62 mil. HRK** ukupna aktiva investicijskih društava
21,3 mlrd. HRK ukupna aktiva leasing društava	**1,4 mlrd. HRK** ukupna aktiva faktoring društava	**263,8 mlrd. HRK** tržišna kapitalizacija Zagrebačke burze	**438,7 mlrd. HRK** tržišna vrijednost vrijednosnih papira u depozitoriju

Aktivnosti Hanfe

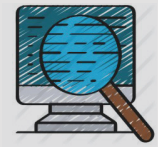

18
doneseno 18 rješenja kojima je naloženo otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti utvrđenih u postupcima nadzora

50
održano 50 sjednica Upravnog vijeća, na kojima je doneseno 1040 odluka

10
objavljeno 10 upozorenja za javnost u vezi s neovlaštenim obavljanjem usluga i skretanjem pozornosti na potencijalne rizike

97
doneseno 97 pravilnika, kojima se dodatno reguliraju zakonske odredbe

>1400
više od 1400 učenika i studenata na održanim predavanjima u sklopu aktivnosti podizanja razine financijske pismenosti

33
proveden obrazovni program iz područja tržišta kapitala, mirovinskih fondova i mirovinskih osiguravajućih društava s 33 predavača

2
u suradnji s HGK-om održana edukacija iz područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma i radionica s društvima za osiguranje vezana uz zaštitu potrošača

8
Inovacijski hub sudjelovao na 8 konferencija i panel rasprava te održao sastanke s 37 različitih subjekata

305.150
internetska stranica hanfa.hr u 2019. godini imala 305.150 posjeta

>2000
LinkedIn profil na kraju godine imao više od 2000 pratitelja

Važni datumi

28.1.2019.

Zagrebačkoj burzi d.d. odobrena registracija MTP-a Progress kao rastućeg tržišta malih i srednjih poduzeća

25.4.2019.

pravne i fizičke osobe koje se bave razmjenom virtualnih i fiducijarnih valuta te skrbničkim uslugama novčanika postale obveznici provedbe mjera za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, a koje nadzire Hanfa

25.7.2019.

Hanfa donijela Odluku o trajnoj zabrani stavljanja na tržište, distribucije i prodaje binarnih opcija malim ulagateljima te Odluku o trajnom ograničenju stavljanja na tržište, distribucije i prodaje ugovora za razlike (CFD-ova) malim ulagateljima

15.10.2019.

Hanfa i Zagrebačka burza usvojile novi Kodeks korporativnog upravljanja

23.10.2019.

društvu Mesna Industrija Braća Pivac d.o.o. odobreno objavljivanje ponude za preuzimanje društva Kraš prehrambena industrija d.d.

31.10.2019.

donesene Smjernice o sukobu interesa prilikom upravljanja obveznim mirovinskim fondovima i Smjernice o uređenim sustavima za prikupljanje kapitala prilikom ulaganja imovine obveznog mirovinskog fonda

31.10.2019.

društvu AUCTOR HOLDING a.s., Republika Češka, odobreno objavljivanje ponude za preuzimanje društva Slavonski zatvoreni alternativni investicijski fond s javnom ponudom d.d.

21.11.2019.

društvu Jadran Galenski Laboratorij d.d. odobren jedinstveni prospekt u vezi s javnom ponudom i uvrštenjem obveznica na uređeno tržište do najviše 130.000.000,00 kuna

22.11.2019.

Hanfa dala preporuke društvima za osiguranje u vezi s izradom Izvještaja o vlastitoj procjeni rizika i solventnosti (ORSA)

25.11.2019.

Hanfa odobrila nova Pravila Zagrebačke burze

30.11.2019.

društva za osiguranje ERGO osiguranje d.d. i ERGO životno osiguranje d.d. izvršila prekogranični prijenos portfelja na društvo Zavarovalnica Sava d.d., Republika Slovenija

12.12.2019.

donesene Smjernice o referentnim vrijednostima koje koriste mirovinska društva kod ulaganja u prenosive vlasničke vrijednosne papire

13.12.2019.

donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom te Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnim investicijskim fondovima

18.12.2019.

donesena Odluka o potpisivanju Sporazuma o razumijevanju koji se odnosi na suradnju i razmjenu informacija vezano za sudionike u sustavu poravnanja i namire s nadzornim tijelima Velike Britanije Bank of England i Prudential Regulation Authority

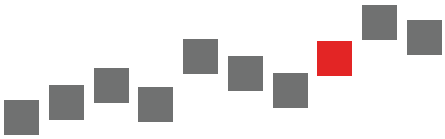

Kretanja u sektoru financijskih usluga

2. Kretanja u sektoru financijskih usluga

Trend usporavanja svjetske ekonomije nastavljen je i u 2019. s obzirom na pogoršanje makroekonomskih pokazatelja, slabljenje trgovinske razmjene zbog tenzija između Kine i SAD-a, neizvjesnost povezanu s izlaskom Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije te općenito povišenu razinu nesigurnosti. U takvim su makroekonomskim uvjetima monetarne politike nastavile biti akomodativne, intenzivirajući i prolongirajući time ujedno okruženje povijesno niskih kamatnih stopa, koje je bilo glavni izazov ulagateljima na svjetskim financijskih tržištima. U potrazi za zadovoljavajućim prinosima investitori su preuzimali veće razine rizika ulažući u rizičnije i manje likvidne oblike imovine, a na pojedinim su se financijskim tržištima razvili dugoročno neodrživi trendovi. Istodobno je domaća gospodarska aktivnost porasla na godišnjoj razini za 2,9 % te je primarno bila potaknuta cikličkim faktorima u vidu povećane osobne potrošnje s obzirom na uvjete na tržištu rada te inozemne potražnje za turističkim uslugama. Domaće tržište kapitala također je ostvarilo porast prometa, od 4,9 % na godišnjoj razini, iako su domaći investitori u skladu s globalnim kretanjima nešto intenzivnije ulagali u inozemnu imovinu u potrazi za prinosima.

2.1. Makroekonomska kretanja i tržište kapitala

U 2019. godini usporio se gospodarski rast vodećih ekonomija svijeta, ali i zemalja u razvoju, zbog čega je globalna ekonomska aktivnost usporena. Zbog slabljenja globalne trgovine i razmjerno visoke razine ekonomske neizvjesnosti indeksi ekonomskog raspoloženja počeli su se smanjivati već u prvom tromjesečju 2019. Uslijedilo je naglije usporavanje rasta zbog trgovinskih tenzija između SAD-a i Kine, mogućeg neuređenog izlaska Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije (dalje u tekstu: EU) i rastućih tehnoloških nestabilnosti. Okolnosti usporavanja ekonomskog rasta te izražene geopolitičke tenzije povećale su opću razinu nesigurnosti na svjetskim financijskim tržištima, a doprinos tome proizašao je i iz neizvjesnosti oko smjera i potencijala monetarnih politika vodećih središnjih banaka. U takvim uvjetima rizik iznenadne promjene sklonosti preuzimanja rizika ulagatelja, njihova investicijskog sentimenata te posljedičnih mogućih izraženijih cjenovnih korekcija na financijskim tržištima bio je na visokoj razini. Osim visoke razine neizvjesnosti svjetska su financijska tržišta u 2019. bila pod utjecajem intenzivne potrage ulagatelja za prihvatljivim povratima na ulaganja preuzimanjem višeg stupnja rizika s obzirom na to da je višegodišnje ekspanzivno djelovanje glavnih svjetskih središnjih banaka kamatne stope smanjilo na povijesno nezabilježene, čak i negativne, razine, no bez uspješnijeg stimuliranja ekonomske aktivnosti. Stoga su na pojedinim svjetskim financijskim i nekretninskim tržištima zabilježena cjenovna kretanja koja nisu utemeljena na makroekonomskim čimbenicima naglašavajući rizik moguće iznenadne i značajne cjenovne korekcije.

Slika 2.1.1. Godišnje stope realnog rasta BDP-a

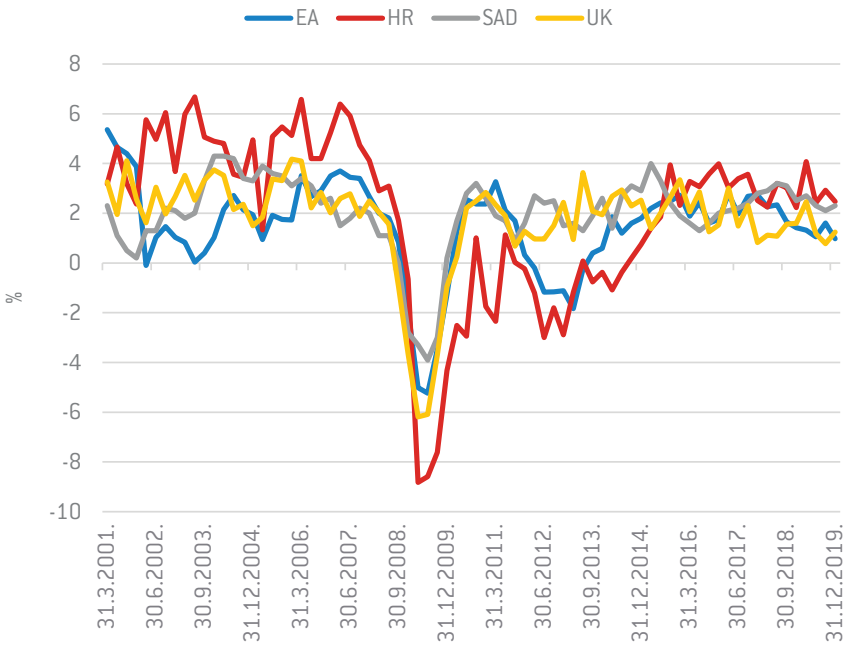

Izvor: Eurostat, St. Louis Fed

Domaće je gospodarstvo u 2019. na godišnjoj razini realno poraslo za 2,9 %, što je blago ubrzanje u odnosu na godinu prije, kada je realni godišnji rast iznosio 2,7 %. Zabilježeni je ekonomski rast odraz još uvijek povoljnih cikličkih kretanja s obzirom na to da su glavni pokretači rasta i dalje bili osobna potrošnja, koja je bila podržana pozitivnim kretanjima na tržištu rada, te neto izvoz roba i usluga kao posljedica dobre turističke godine, dok je rast neto izvoza roba usporen s obzirom na ekonomsko usporavanje hrvatskih glavnih trgovačkih partnera. Istodobno je blaži rast zabilježila i investicijska aktivnost, koja se primarno realizirala kroz intenziviranje građevinskih aktivnosti u dijelu infrastrukture i stanogradnje, također značajno izložene cikličkim kretanjima. Gospodarski je rast podržao poboljšanje javnih financija kroz rast proračunskih prihoda uslijed većih poreznih davanja, a iznimno povoljni uvjeti financiranja odrazili su se na smanjenje proračunskih rashoda pa je kreditni rejting Republike Hrvatske u 2019. vraćen u investicijski razred. To je rezultiralo značajnim padom zahtijevanih prinosa na državne obveznice, a što čini najveći dio ulaganja društava i fondova sektora financijskih usluga. Unatoč rastu vrijednosti obveznickih ulaganja pad krivulje prinosa stvorio je pritisak na profitabilnost, posebno nekih segmenata sektora financijskih usluga, pa su se financijske institucije u potrazi za prinosima postupno okrenule inozemnim financijskim tržištima i alternativnim ulaganjima kao što su nekretnine.

Na Zagrebačkoj burzi (dalje u tekstu: ZSE) tijekom 2019. godine ostvaren je promet od 3,0 mlrd. kuna, što je za 4,9 % više u odnosu na 2018. godinu (slika 2.1.2.). Posljedica je to ponajprije intenzivnijeg trgovanja dionicama s obzirom na to da je u 2019. ostvaren promet od 2,7 mlrd. kuna, što je za 27,3 % više nego prethodne godine unatoč tome što je tijekom 2019. smanjen broj uvrštenih dionica. Tako je na kraju 2019. na ZSE-u bilo uvršteno 119 dionica, što je 13 dionica manje nego godinu prije. Međutim, unatoč ostvarenom rastu trgovanja domaće je tržište kapitala prema ostvarenom prometu dionicama i dalje ispod prosjeka usporedivih zemalja s obzirom na razmjerno mali udio dionica kojima se aktivno trguje u ukupnom broju uvrštenih izdanja. Promet deset najtrgovanijih dionica činio je trećinu prometa dionicama, odnosno više od polovine ukupnog prometa ostvarenog na ZSE-u. Istodobno je tržišna kapitalizacija dionica krajem 2019. iznosila 148,0 mlrd. kuna, odnosno 37,0 % BDP-a, što predstavlja povećanje od 11,5 % u odnosu na kraj 2018. godine. Na početku 2019. ZSE je predstavio multilateralnu trgovinsku platformu

Progress – tržište malih i srednjih poduzeća s ciljem omogućavanja financiranja putem tržišta kapitala poduzećima u svim fazama rasta i razvoja. Na kraju 2019. godine na Progress tržištu bilo je uvršteno pet izdavatelja uz ostvareni promet od 1,3 mil. kuna.

TRŽIŠNA KAPITALIZACIJA

Tržišna kapitalizacija je mjera korporacijske ili ekonomske veličine, a mjeri se na taj način da se broj dionica s kojima se može trgovati na burzi pomnoži s njihovom trenutnom tržišnom cijenom. Na taj način izračunava se vrijednost društva koju su investitori u određenom trenutku za to društvo spremni platiti.

Istodobno je na domaćem obvezničkom tržištu ostvaren pad prometa od 60,1 % na godišnjoj razini pa je on u 2019. iznosio 292,5 mil. kuna. Od ukupno 26 obvezničkih izdanja uvrštenih na ZSE 11 je korporativnih obveznica, dok se ostalih 15 obveznica odnosi na državna i municipalna izdanja, što pokazuje kako je dužničko financiranje privatnog sektora na tržištu kapitala razmjerno manje zastupljeno u odnosu na tradicionalno bankovno kreditiranje.

Slika 2.1.2. Ostvareni promet i tržišna kapitalizacija na Zagrebačkoj burzi

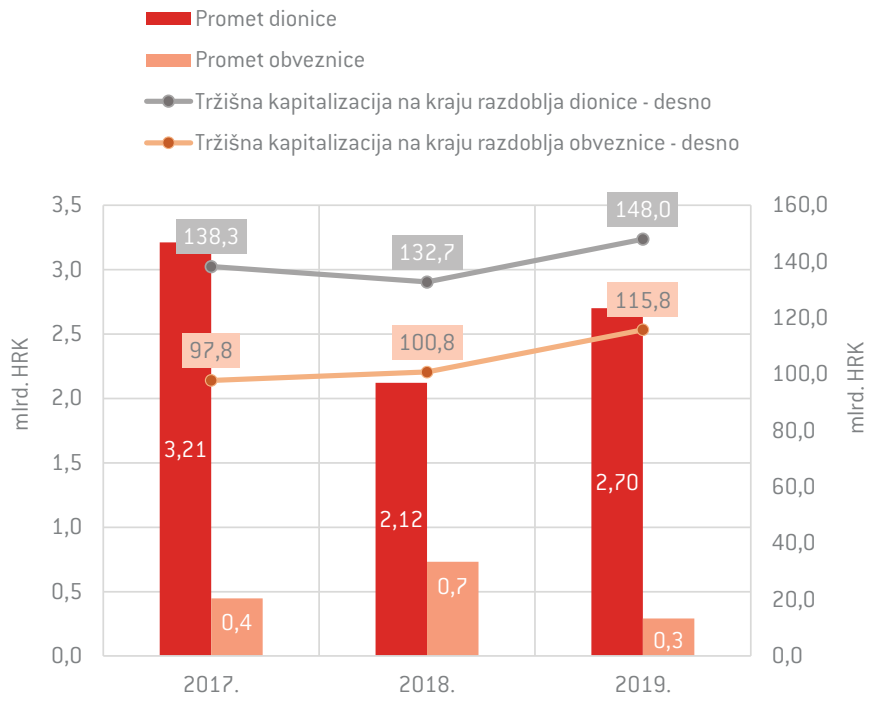

Izvor: ZSE

U veljači 2019. ZSE objavio je novi dionički indeks CROBEXprime, koji odražava promet dionica na vodećem tržištu uzimajući u obzir njihovu likvidnost[1], dok je u lipnju 2019. objavljen zajednički dionički indeks Zagrebačke i Ljubljanske burze pod nazivom ADRIAprime. Dionički je indeks CROBEX na kraju 2019. iznosio 2017,43 boda, što je za 15,4 % više u odnosu na kraj 2018. godine, čime je nadoknađeno smanjenje vrijednosti domaćeg dioničkog indeksa iz prethodnih godina povezano s krizom koncerna Agrokor. Istodobno je za 4,1 % porastao i obvezнički indeks CROBIS, koji je kraj godine zaključio sa 115,59 bodova.

1 U izračunu Crobexprimea, ali i drugih Crobex indeksa, u obzir se uzima njihova likvidnost izražena kroz *free float*, odnosno broj dionica koje su raspoložive za prodaju.

Slika 2.1.3. Kretanje dioničkog i obvezničkog indeksa ZSE-a

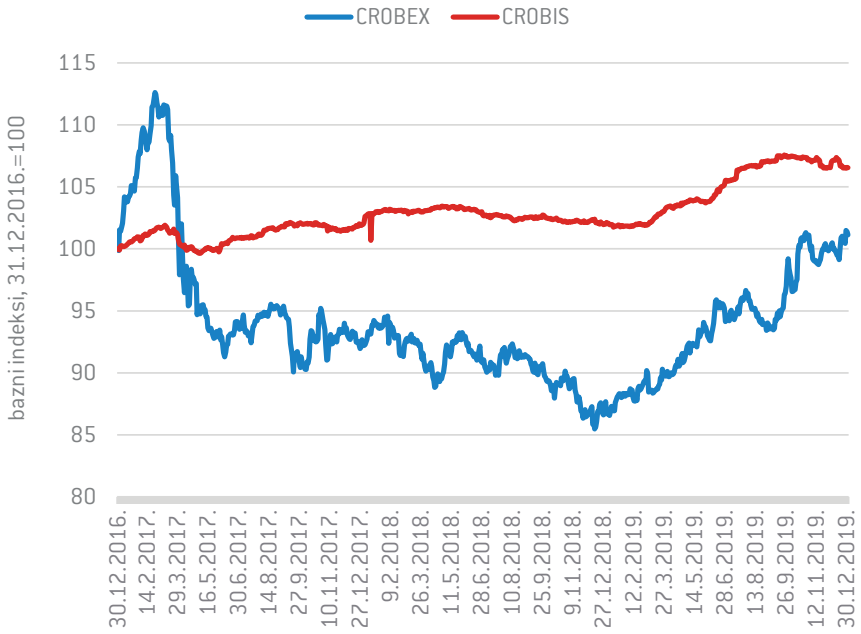

Izvor: ZSE

2.2. Investiranje

Pružatelji investicijskih usluga

Tijekom 2019. godine investicijske i s njima povezane usluge pružalo je osam[2] investicijskih društava, što je jedno društvo više nego godinu prije, te sedam društava za upravljanje investicijskim fondovima i 13 kreditnih institucija, jednako kao i u 2018. godini.

Potražnja za investicijskim uslugama na domaćem tržištu kapitala blago se oporavila u 2019. potaknuta gospodarskim rastom, no prometi su i dalje bili razmjerno niski u usporedbi s višegodišnjim prosjecima. Ukupni prihod od obavljanja investicijskih usluga i aktivnosti koji su ostvarili pružatelji investicijskih usluga tijekom 2019. povećan je za 6,7 % u odnosu na prethodnu godinu te je iznosio 3,9 mlrd. kuna. Najveći dio ukupnih prihoda od investicijskih usluga ostvarile su kreditne institucije (98,5 % ukupnog prihoda), međutim primarno je riječ o prihodu ostvarenom od aktivnosti trgovanja za vlastiti račun, dok je ostatak relativno ravnomjerno raspoređen na investicijska društva (35,9 mil. kuna) i društva za upravljanje investicijskim fondovima (22,8 mil. kuna). Investicijska društva ostvarila su u 2019. porast prihoda od brokerskih usluga od 52,4 % u odnosu na prethodnu godinu, što pokazuje kako je i aktivnost malih ulagatelja na tržištu kapitala u 2019. intenzivirana. Kapitaliziranost investicijskih društava blago je poboljšana u 2019. te su sva društva imala razinu adekvatnosti kapitala iznad zakonskih minimuma.

2 Riječ je o sedam privatnih investicijskih društava i jednom tržišnom posredniku.

Slika 2.2.1. Prihodi društava ovlaštenih za pružanje investicijskih usluga po djelatnostima

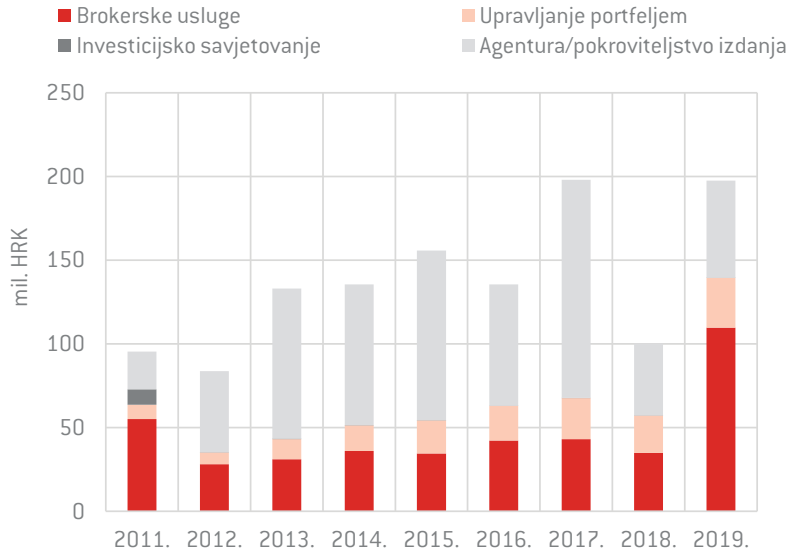

Napomena: Na slici nisu prikazani prihodi od aktivnosti trgovanja za vlastiti račun.

Izvor: Hanfa

Tijekom 2019. značajan dio imovine pod upravljanjem jednog društva za upravljanje investicijskim fondovima prebačen je na kreditnu instituciju unutar iste financijske grupacije. Stoga su na kraju 2019. kreditne institucije upravljale s 12 % ukupne imovine pod upravljanjem, odnosno 0,7 mlrd. kuna, znatno više nego prethodnih godina, dok su društva za upravljanje investicijskim fondovima upravljala s 5 mlrd. kuna imovine. Prihod društava za upravljanje investicijskim fondovima od pružanja te investicijske usluge porastao je za 4,4 % na razini godine te je iznosio 22,7 mil. kuna, odnosno gotovo 97 % ukupnih prihoda. Na rast prihoda utjecao je tržišni porast vrijednosti imovine pod upravljanjem.

Slika 2.2.2. Vrijednost imovine pod upravljanjem

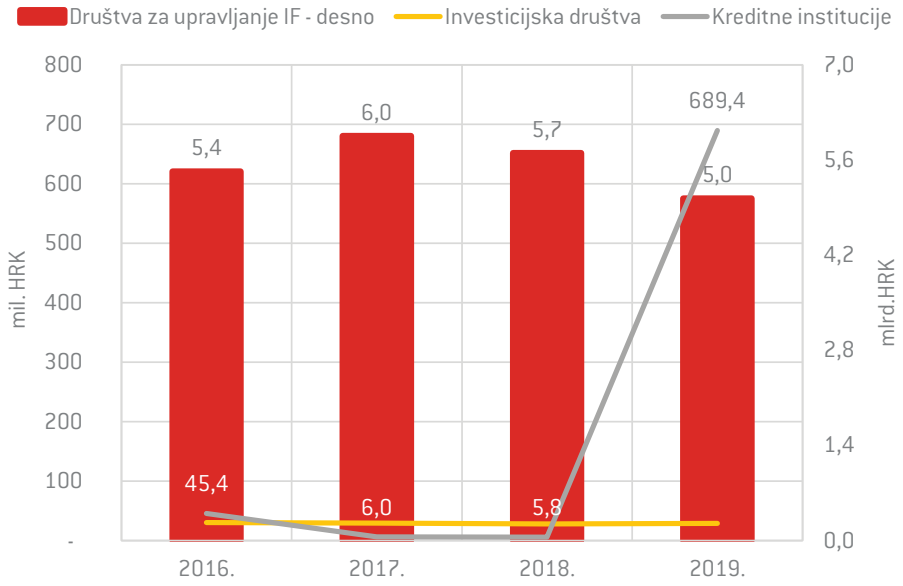

Izvor: Hanfa

Investicijske usluge u Hrvatskoj osim društava registriranih u Hrvatskoj i licenciranih od strane Hanfe mogu izravno pružati i društva iz zemalja članica EU-a, no tek uz prethodnu notifikaciju, odnosno obavijest Hanfi o namjeri izravnog pružanja investicijskih usluga. Takva društva ne podliježu nadzoru Hanfe, već zakonitost i pravilnost njihova rada u skladu s pravnim okvirom države iz koje društva dolaze nadzire nadležno nadzorno tijelo te države članice EU-a. Hanfa vodi popis takvih društava, koji je javno dostupan na njezinoj internetskoj stranici, te je na kraju 2019. godine 119 društava iz zemalja EU-a bilo notificirano za izravno pružanje investicijskih usluga u Hrvatskoj. Međutim, investicijske usluge putem internetskih stranica često nude i pružatelji iz trećih zemalja, gdje je legalnost ili reguliranost poslovanja upitna, promovirajući i distribuirajući kompleksne i visoko rizične financijske instrumente (poput ugovora za razlike – CFD-ova i binarnih opcija), koji su namijenjeni isključivo špekulativnom trgovanju. Hanfa redovno obavještava javnost o takvim pružateljima investicijskih usluga, a u skladu sa smjernicama Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala (dalje u tekstu: ESMA) 25. srpnja 2019. donijela je oduku o trajnoj zabrani trgovanja binarnim opcijama i ograničenju trgovanja CFD-ovima rizičnijih karakteristika za male ulagatelje s obzirom na to da je riječ o nestandardiziranim proizvodima kojima se trguje na OTC tržištu uz složeni i netransparentni mehanizam formiranja cijene.

UGOVORI ZA RAZLIKE (ENGL. *CONTRACTS FOR DIFFERENCES* – CFD)

CFD-ovi su kompleksni financijski proizvodi kojima se uglavnom trguje na OTC platformama. Posljedično, formiranje cijene, uvjeti trgovanja i namira takvih proizvoda nije standardizirana te je manje transparentna, čime se ugrožava mogućnost malih ulagatelja da razumiju uvjete takvih proizvoda.

Investicijski fondovi

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

U 2019. imovina 99 otvorenih investicijskih fondova s javnom ponudom (dalje u tekstu: UCITS fondovi) porasla je za 18,1 % u odnosu na 2018. te je iznosila 22,6 mlrd. kuna. Rast imovine najvećim je dijelom posljedica povoljnih tržišnih kretanja, ali i veće vrijednosti izdanih od otkupljenih udjela. U segmentu UCITS fondova brojem (39), ali i udjelom u strukturi ukupne neto imovine svih fondova (18,4 mlrd. kuna, odnosno 81,6 %) dominirali su obveznički fondovi. Posljedica je to stupanja na snagu Uredbe o novčanim fondovima[3], prema kojoj su novčani fondovi bili dužni uskladiti svoj formalni oblik s ulagačkom strategijom, zbog čega se većina novčanih fondova početkom 2019. preregistrirala te nastavila poslovati kao kratkoročni obveznički fondovi. Tako su krajem 2019. u Hrvatskoj postojala samo dva novčana fonda (19 fondova manje nego krajem 2018.), čija je neto imovina iznosila 8 mil. kuna (99 % manje nego krajem 2018.). Povoljna tržišna kretanja rezultirala su rastom neto imovine i ostalih kategorija UCITS fondova pa je krajem 2019. godine 1,8 mlrd. kuna (13 % više nego 2018.) iznosila neto imovina 23 dionička fonda, 1,0 mlrd. kuna (16 % više nego 2018.) neto imovina devet mješovitih fondova te 1,3 mlrd. kuna (54 % više nego 2018.) neto imovina UCITS fondova kategoriziranih kao ostali.

NAPAJAJUĆI FOND

Napajajući fond (engl. feeder*) je fond koji najmanje 85 % svoje imovine ulaže u udjele glavnog fonda (engl.* master*) te u skladu s tim ima isti ulagački cilj i strategiju kao i glavni fond. Krajem 2019. u Hrvatskoj su postojala dva napajajuća fonda, čija je neto imovina iznosila 15 mil. kuna.*

3 Uredba (EU) 2017/1131 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o novčanim fondovima, SL L 169

Slika 2.2.3. Neto Imovina UCITS fondova

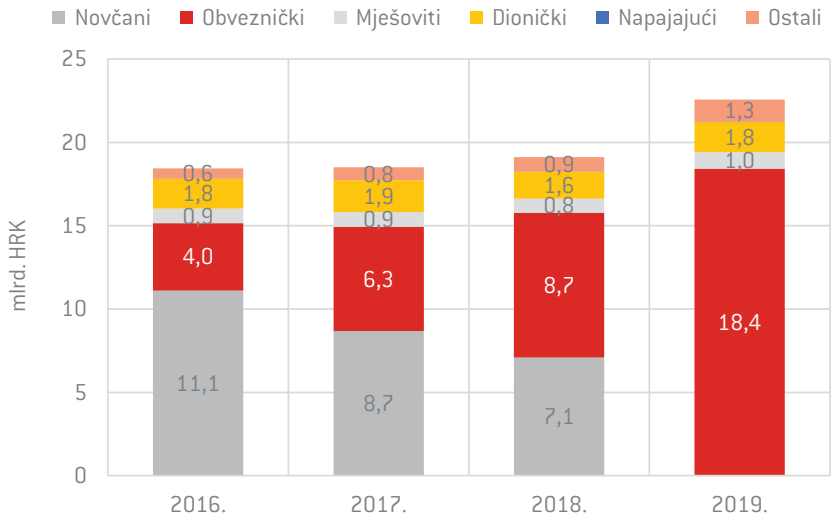

Izvor: Hanfa

Imovina UCITS fondova dominantno je bila uložena u instrumente na domaćem financijskom tržištu (77 % na kraju 2019.), no u globalnom okruženju niskih kamatnih stopa i potrage za adekvatnim prinosima primjetan je rast udjela inozemnih ulaganja. Izloženost inozemnim tržištima najviše je porasla kod dioničkih, mješovitih i obveznickih fondova pa je krajem 2019. godine 22,8 % neto imovine svih UCITS fondova bilo uloženo u inozemne financijske instrumente, što je porast od 62,7 % u odnosu na godinu prije.

Slika 2.2.4. Struktura imovine UCITS fondova prema domicilnosti

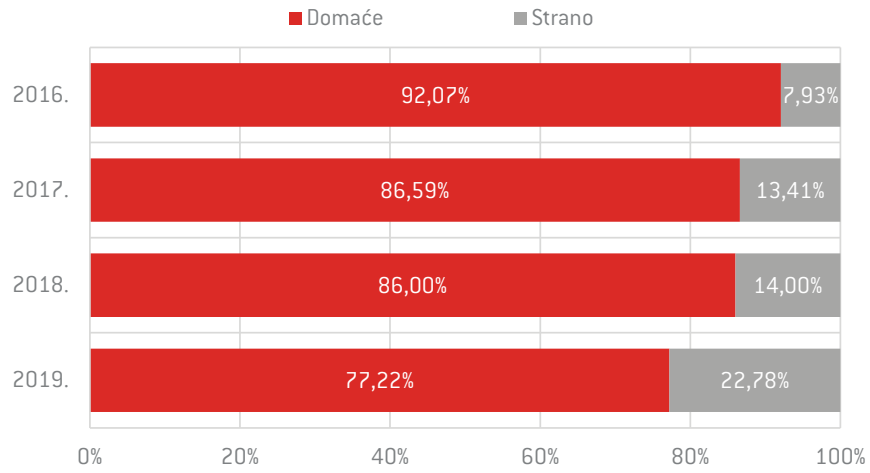

Izvor: Hanfa

Strukturom ulaganja UCITS fondova prema vrsti financijskog instrumenta dominiraju obveznice, koje su na razini svih UCITS fondova činile 66 % svih ulaganja, što je porast od 14 p.b. u odnosu na 2018. Rast udjela obvezničkih ulaganja u ukupnima posljedica je pada prinosa na domaće državne obveznice, koje čine najveći dio svih obvezničkih ulaganja s obzirom na povratak rejtinga Republike Hrvatske u investicijski razred tijekom 2019., te posljedičnog rasta vrijednosti postojećih obvezničkih portfelja fondova. Osim toga UCITS fondovi su i kroz upis novih obvezničkih izdanja povećali svoj obveznički portfelj u 2019. u neto iznosu od 3,6 mlrd. kuna. Ako se izuzmu novčani i obveznički fondovi zbog zakonske reklasifikacije

provedene u 2019., koja se reflektira i u promjeni njihove strukture ulaganja (smanjenje obvezničkih ulaganja u kategoriji novčanih te rast depozita i novčanih sredstava u kategoriji obvezničkih fondova), strukture ulaganja ostalih vrsta UCITS fondova ostale su razmjerno stabilne u odnosu na prethodnu godinu, uz tek zamjetniji rast udjela novčanih sredstava i depozita u strukturi ulaganja.

Slika 2.2.5. Struktura imovine UCITS fondova

Napomena: ITN – instrumenti tržišta novca

Izvor: Hanfa

Tijekom 2019. godine porasli su prosječni godišnji prinosi svih kategorija UCITS fondova osim novčanih, koji su ostvarili prosječni gubitak od -0,5 %. Najviši su prinos u skladu s razinom preuzetih rizika ostvarili dionički fondovi (19,3 %), potom mješoviti (12,9 %) i ostali (7,9 %) fondovi, dok je prinos obvezničkih fondova iznosio 3,7 %.

Slika 2.2.6. Prosječni godišnji prinosi po vrstama fondova ponderirani udjelom u imovini

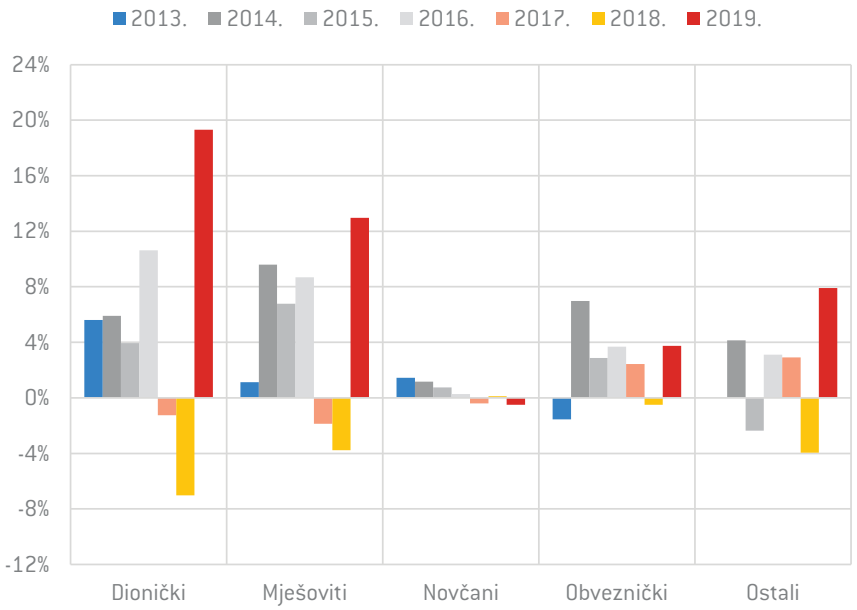

Izvor: Hanfa

Alternativni investicijski fondovi

U 2019. godini postojalo je ukupno 35 alternativnih investicijskih fondova, od toga četiri s javnom i 31 s privatnom ponudom. U odnosu na prethodnu godinu neto imovina alternativnih investicijskih fondova s javnom ponudom pala je za 31,6 %, dok je istovremeno imovina alternativnih investicijskih fondova s privatnom ponudom porasla za 28,3 %.

Tablica 2.2.1. Imovina AIF-ova po vrstama

Alternativni investicijski fondovi	31.12.2018.	Udio (%)	31.12.2019.	Udio (%)	Apsolutna promjena	Promjena (u %)
Javna ponuda	217.144	6,1%	148.543	3,3%	–68.601	-31,6%
otvoreni	21.531	0,6%	-	0,0%	–21.531	-100,0%
zatvoreni	138.107	3,8%	148.543	3,3%	10.436	7,6%
zatvoreni nekretninski	57.506	1,6%	-	0,0%	–57.506	-100,0%
Privatna ponuda	3.371.384	93,9%	4.326.112	96,7%	954.728	28,3%
osnovni	682.563	19,0%	1.302.776	29,1 %	620.214	90,9%
posebni	496.162	13,8%	953.155	21,3%	456.994	92,1%
rizičnog kapitala	2.440	0,1%	2.179	0,0%	261	-10,7%
rizičnog kapitala – FGS-ovi	992.767	27,7%	682.668	15,3%	–310.099	-31,2%
zatvoreni	1.197.452	33,4%	1.385.334	31,0%	187.882	15,7%
Ukupno	3.588.528	100,0%	4.474.656	100,0%	886.127	24,7%

Izvor: Hanfa

Fond osnovan posebnim zakonom

Neto imovina Fonda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji na dan 31.12.2019. iznosila je 946 mil. kuna, što predstavlja rast od 35,7 % u odnosu na prethodnu godinu. Cijena udjela povećala se za 20,6 % u odnosu na prethodnu godinu, kao odraz pozitivnih ekonomskih kretanja.

Društva za upravljanje

Na dan 31.12.2019. bila su registrirana 24 društva za upravljanje investicijskim fondovima, što su četiri društva više nego 2018. godine. Od navedenih društava poslove upravljanja samo UCITS fondovima obavljalo je sedam društava. Devet društava upravljalo je samo alternativnim investicijskim fondovima, dok je osam društava upravljalo i UCITS i alternativnim investicijskim fondovima.

Društva za upravljanje investicijskih fondovima u 2019. godini ostvarila su neto dobit u visini od 58,7 mil. kuna, što je za 20,8 % više u odnosu na prethodnu godinu, ponajprije zbog rasta neto rezultata od upravljanja, tj. razlike prihoda od naknada za upravljanje i rashoda od upravljanja (rast od 8,49% u odnosu na 2018.). Vlastita sredstava, odnosno kapital i rezerve glavni su izvor financiranja društava za upravljanje investicijskim fondovima (s udjelom od 75,6 % u pasivi), dok je najveći dio imovine uložen u novčana sredstva i financijsku imovinu (59,6 % ukupne imovine).

2.3. Mirovinski sustav

Obvezni mirovinski fondovi

Tržišne okolnosti i povoljna domaća makroekonomska kretanja pridonijela su uz zakonski uvjetovane uplate doprinosa, koje još uvijek nadmašuju isplate, nastavku višegodišnjeg rasta segmenta obveznih mirovinskih fondova. Stoga je u srpnju 2019. neto imovina obveznih mirovinskih fondova prešla razinu od 100 mlrd. kuna, a godinu su obvezni mirovinski fondovi završili s nešto više od 112 mlrd. kuna, što na godišnjoj razini predstavlja rast od 14,8 % (slika 2.3.1.). Unatoč nepovoljnim demografskim kretanjima obvezni su mirovinski fondovi na kraju 2019. imali nešto više od 2 mil. članova, što je za 3,8 % više nego godinu prije. Većina osiguranika u mirovinskom sustavu članovi su obveznih fondova B kategorije (97,0 % svih osiguranika), čija je ulagačka strategija srednje rizična u odnosu na fondove A kategorije, koji preuzimaju više razine rizika pri ulaganju (1,3 % svih osiguranika), te ulagački najkonzervativnije fondove C kategorije (1,8 % svih osiguranika). S obzirom na zakonske izmjene koje su na snagu stupile tijekom 2019. godine, a prema kojima će osiguranik koji sam ne odabere kategoriju obveznog mirovinskog fonda u ovisnosti o svojim godinama biti raspoređen u kategoriju A, može se očekivati da će se struktura članstva po pojedinim kategorijama fondova postupno mijenjati. Osim toga, zakonske izmjene koje su na snagu stupile u 2019. donijele su i veći stupanj liberalizacije određenih segmenata politike investiranja obveznih mirovinskih fondova, točnije: prepoznavanje infrastrukturnih projekata kao nove klase imovine, mogućnost ulaganja u prenosive vlasničke i/ili dužničke vrijednosne papire koji služe za financiranje ili sekuritizaciju infrastrukturnih projekata na području Republike Hrvatske te ulaganje u *start-up* projekte, kojima se želi stimulirati razvoj domaćeg tržišta malih i srednjih poduzeća. Dodatno, izmjenama je stavljen naglasak na važnost ulaganja društava za upravljanje mirovinskim fondovima u financijsku pismenost kako bi se građani potaknuli da svjesno donose odluke o vlastitoj mirovinskoj štednji s obzirom na to da tek manji dio osiguranika aktivno bira obvezni mirovinski fond (samo 4 % novih osiguranika u 2019.).

Slika 2.3.1. Neto imovina, ukupne uplate, isplate i tržišna kretanja obveznih mirovinskih fondova (OMF-ovi)

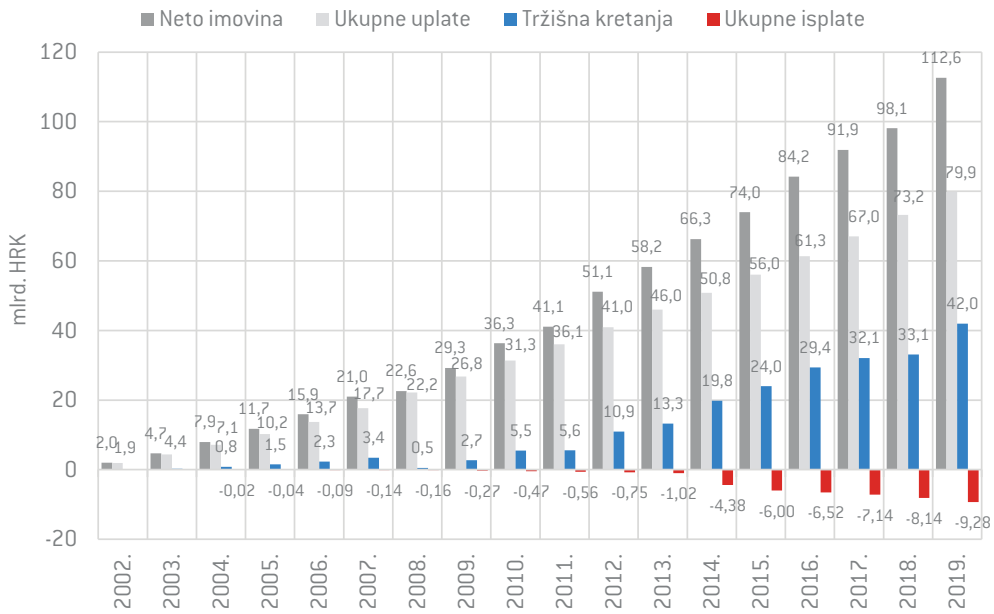

Izvor: Hanfa

Unatoč izazovnom okruženju niskih kamatnih stopa prinosi obveznih mirovinskih fondova u 2019. zabilježili su značajan rast u svim kategorijama zbog povoljnih kretanja na domaćem i inozemnim financijskim tržištima, a značajan utjecaj imalo je poboljšanje rejtinga Republike Hrvatske, zbog čega je porasla vrijednost obvezničkih portfelja obveznih mirovinskih fondova – dominantnog oblika ulaganja svih kategorija fondova (slika 2.3.2).

Slika 2.3.2. Struktura imovine OMF-ova prema vrsti ulaganja

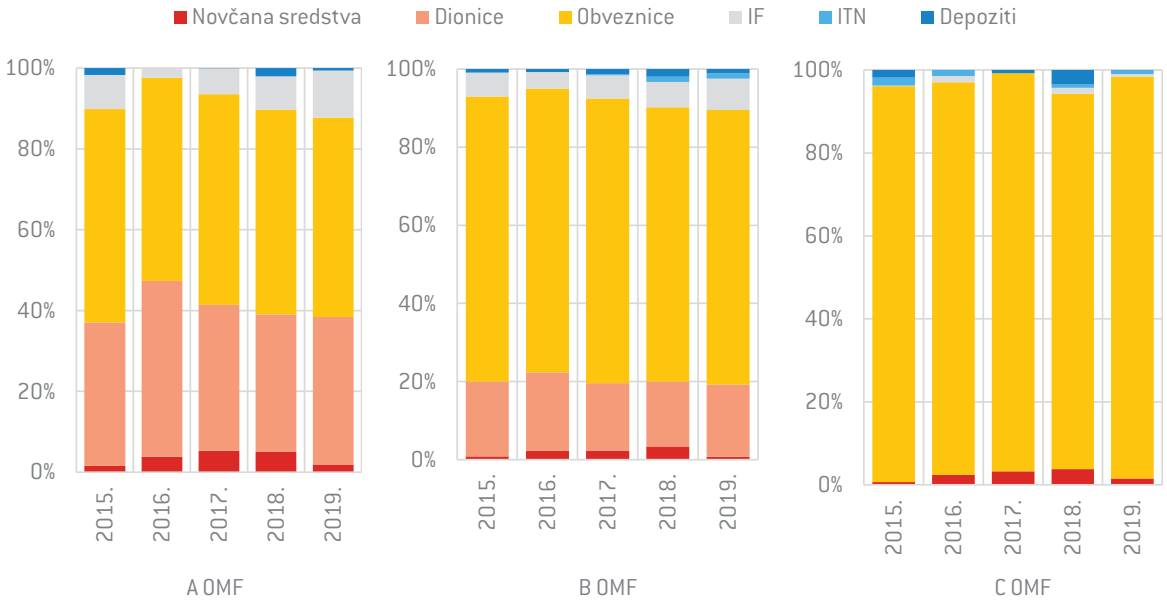

Napomena: IF – investicijski fondovi, ITN – instrumenti tržišta novca

Izvor: Hanfa

Prinosi pojedinih kategorija mirovinskih fondova odražavaju stupanj rizičnosti njihovih investicijskih strategija. Tako je u 2019. najizraženiji porast zabilježio Mirex A, i to od nešto više od 12 p.b., zbog značajnog porasta vrijednosti imovine uložene u strane državne obveznice (rast od nešto više od 177 % u odnosu na isto razdoblje 2018.) te imovine uložene u domaće (rast od gotovo 31 %), ali i inozemne dionice (rast od nešto više od 55 %). Mirex B generirao je rast od 8 p.b. na godišnjoj razini s obzirom na stabilne uplate i rast vrijednosti obveznickih ulaganja, dok je najmanje porastao Mirex C kategorije obveznih mirovinskih fondova, za 2,5 p.b. (slika 2.3.3.).

Slika 2.3.3. Prinosi OMF-ova

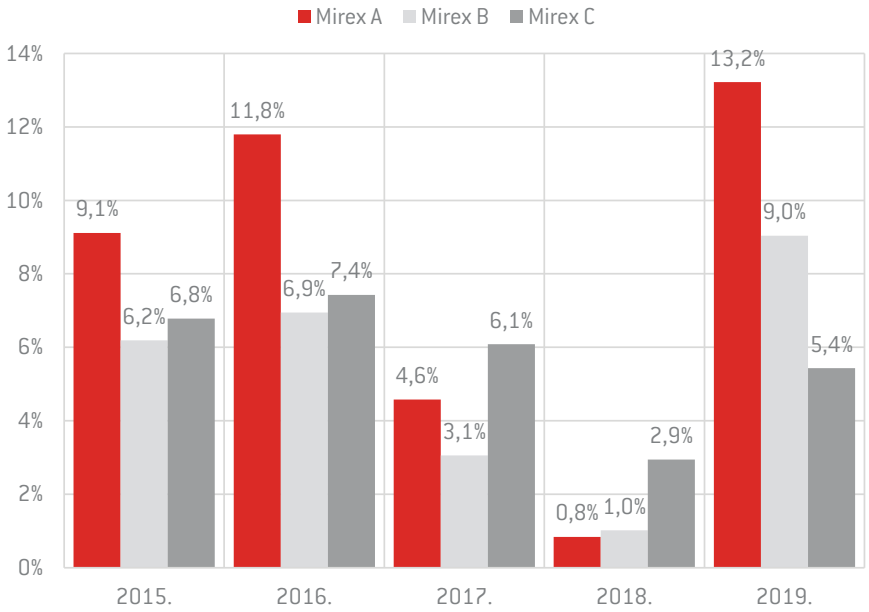

Izvor: Hanfa

Dobrovoljni mirovinski fondovi

Tijekom 2019. godine jedan zatvoreni dobrovoljni mirovinski fond prestao je s radom pa je na kraju godine djelovalo osam otvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: ODMF-ovi) i 20 zatvorenih dobrovoljnih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: ZDMF-ovi). Pozitivna kretanja na tržištima koja su obilježila 2019. pridonijela su povećanju neto imovine dobrovoljnih mirovinskih fondova (dalje u tekstu: DMF-ovi) od 21 % tijekom godine pa je na kraju 2019. ona iznosila nešto više od 6,2 mlrd. kuna. Od toga se 5,1 mlrd. kuna odnosi na neto imovinu ODMF-ova (slika 2.3.4.). Porastao je i broj članova DMF-ova za 5,6 % te je na kraju godine on iznosio 365.102 (slika 2.3.4.). Očekuje se da će broj članova DMF-ova u narednom razdoblju i dalje rasti s obzirom na to da su zakonske izmjene koje su stupile na snagu 2019. povećale atraktivnost DMF-ova zbog smanjenja naknada te relaksacije mogućnosti isplata mirovina.

Dobrovoljni mirovinski fondovi najviše ulažu u državne obveznice, a taj je oblik ulaganja značajno povećan u 2019. s obzirom na rast cijena obveznica u okruženju niskih kamatnih stopa. Za razliku od obveznih, dobrovoljni mirovinski fondovi nešto više ulažu u dionice. Budući da je i na dioničkom tržištu ostvaren rast, u 2019. DMF-ovi su realizirali prinose u rasponu od 5,37 % do 16,5 %, što odražava njihove diferencirane ulagačke strategije, koje su posljedica manje konzervativnih zakonskih limita ulaganja u odnosu na obvezne mirovinske fondove.

Slika 2.3.4. Neto imovina DMF-ova i godišnje stope promjene neto imovine i članova

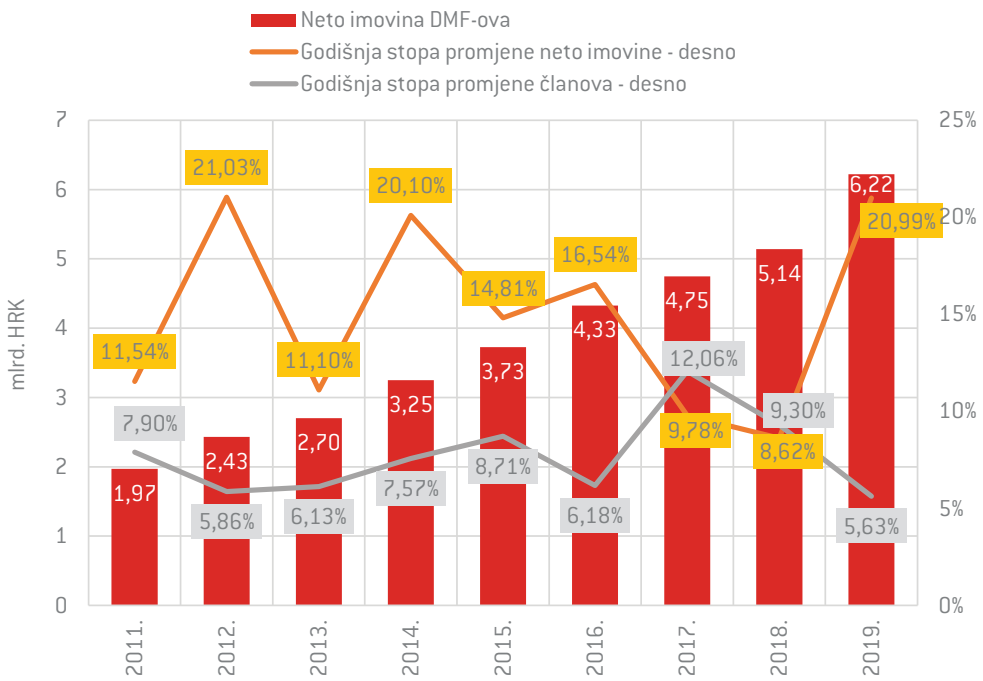

Izvor: Hanfa

Slika 2.3.5. Godišnji prinosi DMF-ova

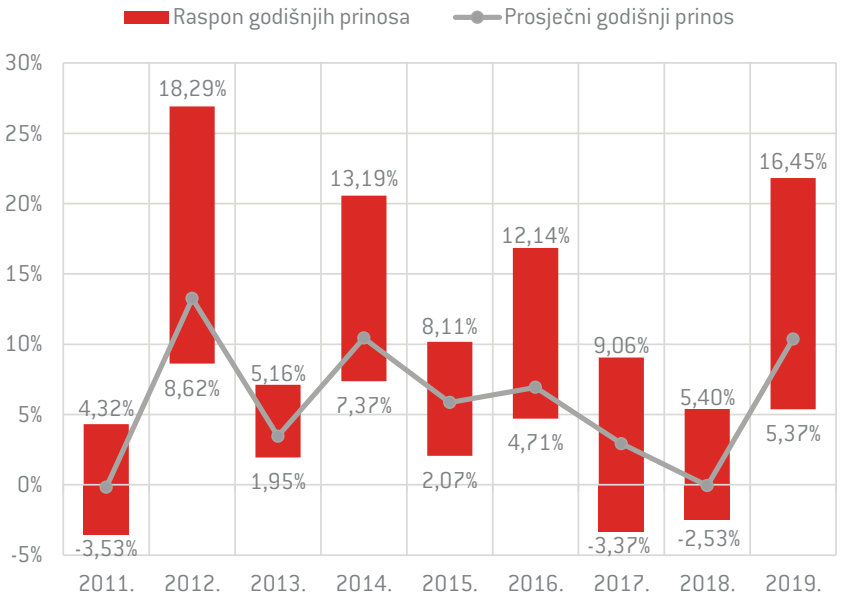

Izvor: Hanfa

Slika 2.3.6. Struktura ulaganja ODMF-ova

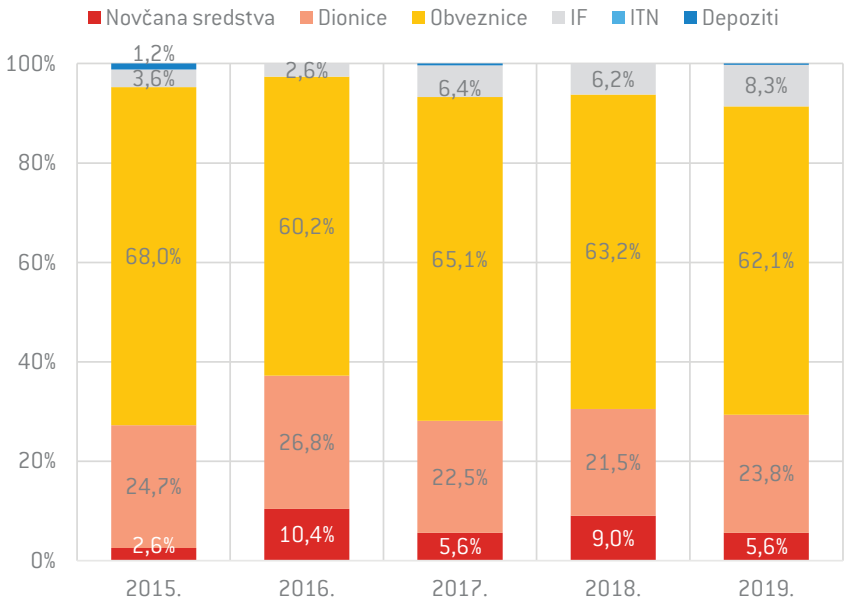

Napomena: IF – investicijski fondovi, ITN – instrumenti tržišta novca

Izvor: Hanfa

Mirovinsko osiguravajuće društvo

U Hrvatskoj je u 2019. poslovalo samo jedno mirovinsko osiguravajuće društvo (dalje u tekstu: MOD), jednako kao i godinu prije. Imovina mirovinskog osiguravajućeg društva na kraju 2019. iznosila je 873 mil. kuna, što je za gotovo 58 % više u odnosu na kraj prethodne godine, kada je njegova imovina iznosila 554 mil. kuna. Veći broj ugovora, tj. umirovljenih korisnika čija su sredstva preraspodijeljena u MOD, te ostvareni prinosi od ulaganja glavni su generator rasta imovine. Pasivom dominiraju tehničke pričuve za obvezno mirovinsko osiguranje, koje su i u 2019. s obzirom na nova umirovljenja porasle za 193 %. Istodobno je značajno porasla i imovina za pokriće tehničkih pričuva za obvezno mirovinsko osiguranje (s nešto više od 134 mil. kuna na datum 31.12.2018. na 388 mil. kuna na datum 31.12.2019.).

U strukturi korisnika mirovinskog osiguranja, odnosno ugovora o mirovini zamjetan je značajan rast korisnika i ugovora iz segmenta obveznog osiguranja uz istodobno smanjenje korisnika i ugovora iz dobrovoljnog osiguranja. Posljedica je to između ostalog i zakonskih izmjena koje daju mogućnost kombiniranih isplata mirovina obveznog osiguranja iz I. i II. stupa, s obzirom na to da se dodatak na mirovinu isplaćuje i na iznos sredstava uštođenih u okviru II. stupa obveznog mirovinskog osiguranja. Istodobno je relaksiranjem mogućnosti isplate dobrovoljne mirovinske štednje kroz fond odnosno društva za životno osiguranje povećana konkurencija u isplatama dobrovoljne mirovinske štednje, što se odrazilo na smanjenje korisnika i ugovora u tom segmentu.

U protekloj godini ostvarena je dobit nakon oporezivanja od 5,8 mil. kuna, što je porast od 21,49 % u usporedbi s prethodnim razdobljem. Značajno su porasli ukupni prihodi (s 266 mil. kuna u 2018. na 487,9 mil. kuna u 2019.) ponajprije s osnove doznaka mirovinskih društava, izravnih jednokratnih uplata i uplata drugih osoba, a koji čine 79 % ukupnih prihoda. Istodobno su porasli i ukupni rashodi (s 260,2 mil. kuna u 2018. na 480,9 mil. kuna u 2019.), u kojima su dominantna stavka rashodi s osnove ugovora o mirovini (84 % ukupnih rashoda).

Slika 2.3.7. Korisnici, ugovori i godišnje stope promjene broja korisnika mirovinskog osiguranja

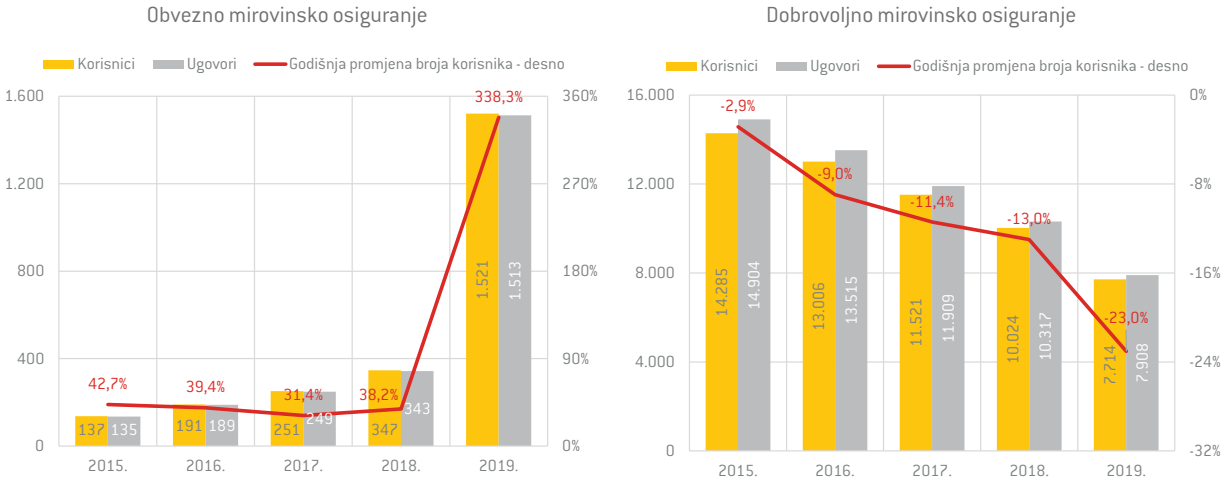

Izvor: Hanfa

Mirovinska društva

U protekloj godini dobrovoljnim i obveznim mirovinskim fondovima upravljalo je pet društava, od kojih su tri društva bila ovlaštena za upravljanje i obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima te po jedno društvo za isključivo upravljanje obveznim odnosno dobrovoljnim fondom. Dobit nakon oporezivanja mirovinskih društava u 2019. iznosila je 157,4 mil. kuna te je bila za 22 % manja u odnosu na prethodnu godinu, kada je iznosila 202,8 mil. kuna. Razlog smanjenja dobiti mirovinskih društava jesu zakonske izmjene koje su uz ukidanje odnosno smanjenje naknada također predvidjele da se dio naplaćene naknade za upravljanje mirovinskih društava vrati osiguranicima kroz uplatu u obvezni mirovinski fond.

2.4. Osiguranje

Početkom 2019. u Hrvatskoj je poslovalo 18 društava za osiguranje, no budući da su dva društva tijekom godine prekogranično prenijela svoj portfelj, na kraju 2019. sjedište u Republici Hrvatskoj imalo je 16 društava za osiguranje. Unatoč smanjenju broja društava za osiguranje ostvaren je rast ukupno zaračunate bruto premije, koja je na kraju godine iznosila 10,5 mlrd. kuna, što je za 6,3 % više u odnosu na 2018. godinu. Gledano prema vrsti osiguranja zaračunata bruto premija porasla je u kategoriji neživotnih osiguranja (za 10,3 % te je iznosila 7,4 mlrd. kuna), dok je istodobno smanjena u kategoriji životnih osiguranja (za -2,2 % te je iznosila 3,1 mlrd. kuna). Rast premije neživotnih osiguranja posljedica je povoljnih makroekonomskih kretanja te je prvenstveno generiran rastom premije osiguranja kredita s obzirom na intenzivniju kreditnu aktivnost banaka (47,2 %), osiguranja cestovnih vozila – kasko osiguranja (18,6 %) i zdravstvenog osiguranja (16,5 %). Premijski pad životnih osiguranja prisutan je u svim vrstama životnih osiguranja, a posljedica je dugotrajnog okruženja niskih kamatnih stopa, zbog kojih proizvodi životnog osiguranja nisu više toliko atraktivni ugovarateljima osiguranja, koji prilikom ulaganja ipak traže proizvode odnosno imovinu koja nosi nešto viši prinos. Likvidirane štete u 2019. iznosile su 6,0 mlrd. kuna, što predstavlja rast od 7,6 % u odnosu na 2018., čime je nastavljen trend rasta likvidiranih šteta, dijelom generiran sve zrelijim portfeljem životnih osiguranja.

Slika 2.4.1. Zaračunata bruto premija

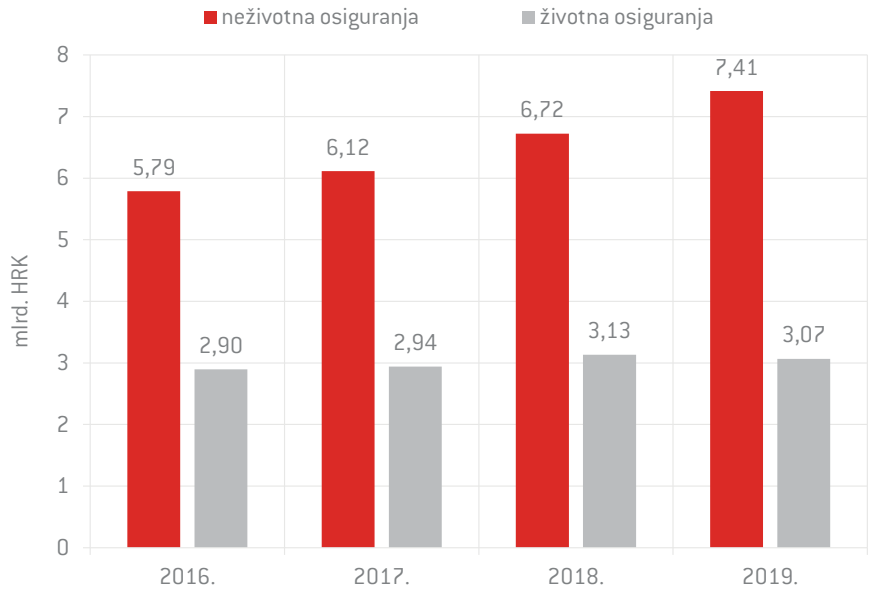

Izvor: Hanfa

Ukupna aktiva društava za osiguranje na dan 31. prosinca 2019. iznosila je 45,5 mlrd. kuna, odnosno 8,5 % više u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajniji su dio aktive ulaganja, koja čine 78,1 % njezine strukture, dok se u pasivi najveći dio odnosi na tehničke pričuve (61,7 %) te kapital i rezerve (25,0 %).

Povijesno niske kamatne stope koje su obilježile 2019. značajno su utjecale na profitabilnost društava za osiguranje, posebno u segmentu životnog osiguranja s obzirom na razmjerno visoku zastupljenost polica koje su tijekom prijašnjih godina sklapane s visokim garantiranim stopama. Unatoč navedenom i društva za životno osiguranje i društva za neživotno osiguranje ostvarila su dobit u 2019. godini. Društva za životno osiguranje ostvarila su dobit u iznosu od 205,0 mil. kuna, što je porast od čak 11,9 % u odnosu na 2018. godinu, dok su društva za neživotno osiguranje ostvarila dobit u iznosu od 575,5 mil. kuna, odnosno 1,2 % više nego u 2018. godini. Rast dobiti društava za životno osiguranje prvenstveno je uvjetovan rastom prihoda od ulaganja te smanjenjem troškova ulaganja u odnosu na 2018. godinu.

Jedan od razloga za rast dobiti svakako bi mogla biti i strategija potrage za prinosom (engl. *search for yield*), međutim ulagačke strategije društava za osiguranje doživjele su tek neznatne ili male promjene posljednjih godina. Dominantna vrsta ulaganja društava za osiguranje u Republici Hrvatskoj tradicionalno su državne obveznice, koje su na kraju 2019. iznosile 64,5 % ukupnih ulaganja društava za osiguranje[4] (rast od 8,1 % u odnosu na 2018. godinu). Od ostalih oblika imovine najzastupljenije je bilo ulaganje u nekretnine, koje je činilo 7,9 % ukupnih ulaganja (rast od 4,5 % u odnosu na 2018. godinu), ulaganje u zajmove sa 6,8 % u ukupnim ulaganjima (pad od 6,2 % u odnosu na 2018. godinu) te ulaganje u investicijske fondove u iznosu od 4,9 % (pad od 12,9 % u odnosu na 2018. godinu). Kod ulaganja u korporativne obveznice i dionice postoje elementi strategije potrage za prinosom jer predmetna ulaganja bilježe znatne stope rasta, od 22,9 % odnosno 14,7 % u odnosu na 2018., međutim zbog njihove male zastupljenosti u ukupnim ulaganjima strategija potrage za prinosom ima malo utjecaja na rezultat poslovanja društava za osiguranje.

4 Za potrebe izračuna korišteni podaci iz SII bilance, koji uključuju i stavku *Krediti i hipoteke*.

Medijalni omjer solventnosti društava za osiguranje i dalje je znatno iznad regulatornog minimuma za sve skupine osiguravatelja, međutim u 2019. vidljiv je znatan pad predmetnog pokazatelja, koji je posljedica značajnog pada referentnih kamatnih stopa kojima se diskontiraju tehničke pričuve društava za osiguranje. Zbog nižih kamatnih stopa tehničke su pričuve izrazito rasle, što je doprinijelo padu prihvatljivih vlastitih sredstava dijela društava za osiguranje. Također, u 2019. je, uslijed primjene prijelaznih mjera, došlo do povećanja pondera rizika u izračunima kapitalnih zahtjeva za izloženosti prema državnim obveznicama država članica EU-a koje su izdane u valuti druge države članice, što je dovelo do rasta ukupnog potrebnog solventnog kapitala, uslijed povećanja kapitalnih zahtjeva za rizik raspona i rizik tržišne koncentracije.

Slika 2.4.2. Medijan omjera solventnosti društava za osiguranje

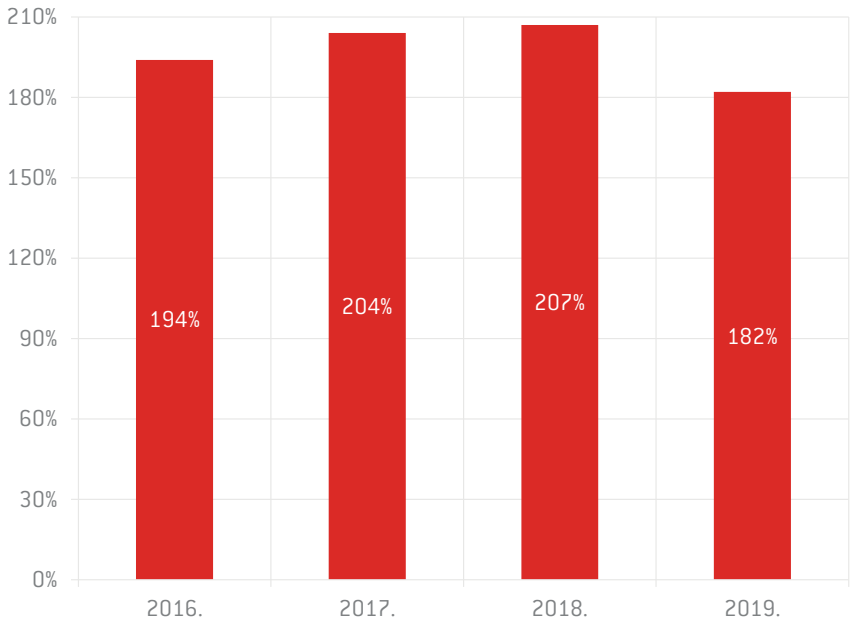

Napomena: Omjer solventnosti predstavlja omjer prihvatljivih vlastitih sredstava i potrebnog kapitala (potrebnog solventnog kapitala ili minimalnog potrebnog kapitala, ovisno o tome koji je veći) društava za osiguranje.

Izvor: Hanfa

Hrvatski ured za osiguranje

Hrvatski ured za osiguranje (dalje u tekstu: HUO) posluje kao udruženje društava za osiguranje koje financiraju njegovi članovi. Obvezni su članovi HUO-a sva društva za osiguranje koja svojim ugovarateljima nude mogućnost sklapanja polica obveznog osiguranja od automobilske odgovornosti, dok je za ostala društva članstvo dobrovoljno.

HUO kao neprofitna organizacija svojim financijskim poslovanjem obuhvaća Garancijski fond i redovitu djelatnost (neprofitni segment poslovanja), u sklopu koje se obavlja i oporeziva djelatnost (profitni segment poslovanja). Prema podacima iz bilance redovite djelatnosti HUO-a na dan 31. prosinca 2019. ukupna imovina HUO-a iznosila je 11,2 mil. kuna, dok su na strani pasive ukupne obveze iznosile 3,6 mil. kuna, a izvori financiranja 7,6 mil. kuna. Prihodi HUO-a iznosili su 8,2 mil. kuna, odnosno 3,2 % više u odnosu na prethodnu godinu, a najznačajniji je prihod onaj od članova. Istodobno su rashodi iznosili 8,5 mil. kuna, što je za 8,5 % manje u odnosu na 2018. godinu, a u njima su dominantni rashodi za redovno poslovanje ureda.

U skladu s odredbama članka 45. stavka 1. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu[5] (dalje u tekstu: ZOOP) društvo za osiguranje koje obavlja poslove obveznih osiguranja dužno je HUO-u uplaćivati doprinose za Garancijski fond razmjerno premiji ili broju rizika ostvarenim u određenoj vrsti obveznog osiguranja u tekućoj godini. HUO je imovinu Garancijskog fonda dužan voditi na posebnom računu i odvojeno od ostale imovine. Ukupna imovina Garancijskog fonda na dan 31. prosinca 2019. iznosila je 14,9 mil. kuna, što je za 7,7 % manje u odnosu na prethodnu godinu.

Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU

Temeljem članka 351. Zakona o osiguranju[6] (dalje u tekstu: ZOS) Hrvatski POOL za osiguranje i reosiguranje nuklearnih rizika, GIU (dalje u tekstu: POOL) obavlja djelatnosti:

- sklapanja i ispunjenja ugovora o suosiguranju i reosiguranju nuklearnih postrojenja odnosno rizika u zemlji i inozemstvu
- organiziranja aktivnosti u zemlji pri provedbi mjera za sprječavanje i smanjenje nuklearnih i drugih rizika odnosno šteta koje ugrožavaju imovinu i osobe
- posredovanja, zastupanja, snimanja rizika, snimanja i procjene šteta, pružanja pravne pomoći i drugih intelektualnih i tehničkih usluga u vezi s poslovima osiguranja, suosiguranja i reosiguranja nuklearnih postrojenja i rizika
- prikupljanja, držanja, deponiranja i oročavanja novčanih sredstava koja ostvaruje svojim poslovanjem te kreditiranja osiguranika i drugih pravnih osoba.

Osnivači i članovi POOL-a četiri su društva za osiguranje iz Republike Hrvatske. Ukupna aktiva POOL-a na dan 31. prosinca 2019. iznosila je 94,8 mil. kuna, što je za 7,9 % više u odnosu na prethodnu godinu. Najznačajnija su stavka u aktivi POOL-a ulaganja s udjelom od 79,0 %, dok u pasivi dominantnu poziciju imaju tehničke pričuve s gotovo identičnim udjelom od 78,9 %. Na isteku godine POOL je iskazao dobit u iznosu od 32,6 tis. kuna.

2.5. Nebankovno financiranje

Leasing društva

Na kraju 2019. u Hrvatskoj je poslovalo 14 leasing društava, što su dva društva manje u odnosu na 2018. godinu. Njihova ukupna imovina na dan 31. prosinca 2019. iznosila je 21,3 mlrd. kuna, odnosno 9,2 % više nego godinu prije. Najznačajnija su stavka imovine potraživanja po osnovi financijskog leasinga u iznosu od 14,4 mlrd. kuna, što predstavlja rast od 15,7 % u odnosu na prethodnu godinu s obzirom na to da se rast gospodarske aktivnosti pozitivno odrazio na leasing vozila posebno povezanih s djelatnosti prijevoza putnika. Svoje poslovanje leasing društva primarno financiraju inozemnim zaduživanjem pa su obveze za kredite i zajmove inozemnih banaka i financijskih institucija u 2019. povećane za 11,0 % te su iznosile 15,5 mlrd. kuna.

5 NN, br. 151/05, 36/09, 75/09, 76/13 i 152/14

6 NN, br. 30/15 i 112/18

Slika 2.5.1. Kretanje aktive i broja leasing društava

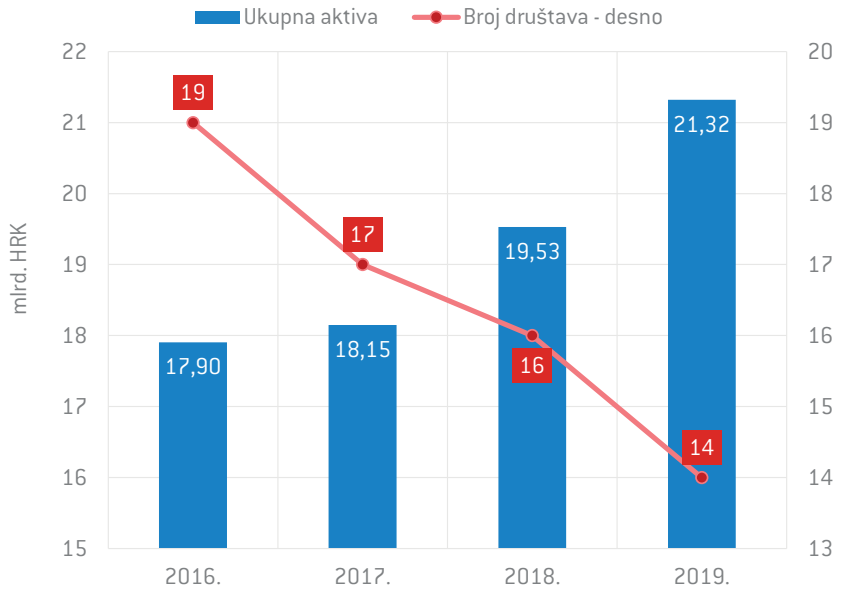

Izvor: Hanfa

Višegodišnji pozitivan trend rasta tržišta leasinga u Republici Hrvatskoj nastavljen je i u 2019. pa je vrijednost novozaključenih ugovora porasla za 15,5 % te je iznosila 10,2 mlrd. kuna. Istodobno su nedospjela potraživanja, odnosno ugovorena vrijednost aktivnih ugovora iznosila 17,1 mlrd. kuna, odnosno 14,0 % više nego prethodne godine. Snažniji rast novozaključenih ugovora ostvaren je u segmentu financijskog leasinga (16,7 %) u odnosu na operativni leasing (9,8 %), a što je posljedica povoljnih makroekonomskih kretanja i turističke sezone pa su osobna i gospodarska vozila bila dominantni predmet leasinga. Nastavak je to višegodišnjih trendova, zbog čega vozila prevladavaju i u strukturi vrijednosti svih aktivnih ugovora (12,7 mlrd. kuna, odnosno 74,7 % vrijednosti svih aktivnih ugovora). Poslovni subjekti u najvećoj su mjeri sklapali predmetne ugovore pa unatoč trendu rasta (21,7 % u 2019.) ugovori o leasingu sklopljeni sa stanovništvom čine 11,4 % ukupne vrijednosti aktivnih ugovora.

Faktoring društva

U 2019. u značajnoj je mjeri zaustavljen proces konsolidacije tržišta faktoringa s obzirom na to da je aktiva faktoring društava ostala na gotovo istoj razini kao i prethodne godine te je iznosila 1,4 mlrd. kuna. Isto tako, volumen transakcija na približno je istom nivou kao i 2018. te iznosi 3,1 mlrd. kuna, odnosno samo 3,5 % manje.

Znatan pad volumena poslovanja i dalje je primjetan kod faktoringa koji uključuje otkup mjenica, koji je u odnosu na 2018. manji za 57,4 % i na kraju 2019. iznosio je svega 6,9 % ukupnog volumena transakcija (prije samo dvije godine imao je udio od 35,8 % u ukupnom volumenu transakcija), a što je posljedica događanja vezanih uz grupu Agrokor iz 2017. godine.

Potraživanja faktoring društava na dan 31. prosinca 2019. iznosila su 885,0 mil. kuna, od čega se na faktoring odnosilo 452,1 mil. kuna, na faktoring koji uključuje otkup mjenica 63,0 mil. kuna te na dobavljački (obrnuti) faktoring 369,9 mil. kuna.

Slika 2.5.2. Kretanje aktive i broja faktoring društava

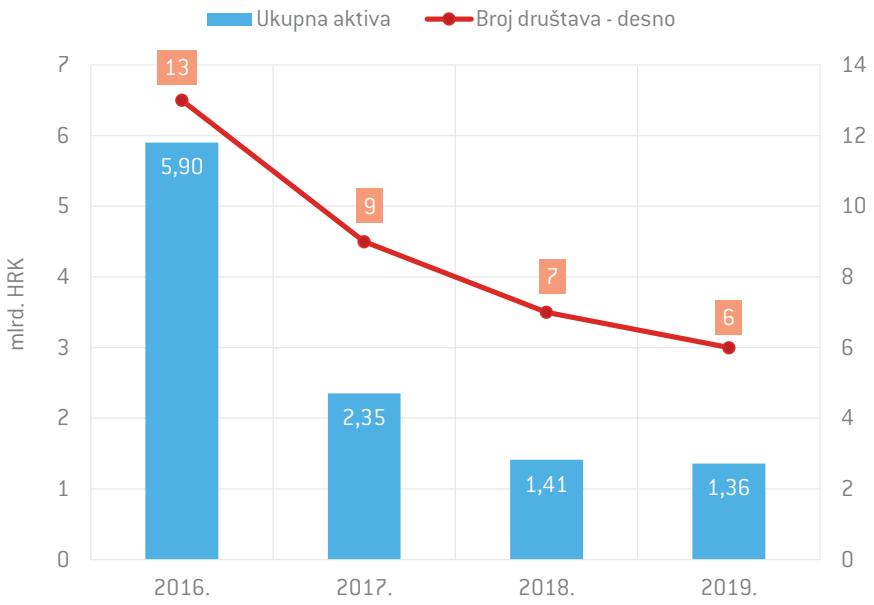

Izvor: Hanfa

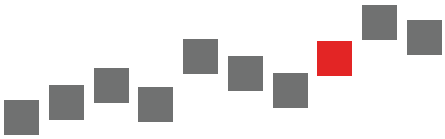

Nadzorne aktivnosti

3. Nadzorne aktivnosti

Hanfa kontinuirano provjerava posluju li subjekti nadzora u skladu sa zakonskom regulativom i drugim propisima, propisima o upravljanju rizicima, usvojenim internim aktima i pravilima struke te općenito na način koji omogućuje njihovo uredno funkcioniranje, kao i provođenje mjera i aktivnosti s ciljem otklanjanja utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti. Na postupke nadzora, koji mogu biti neposredni (provode se u prostorijama subjekta nadzora) i posredni, primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku[6] ako nije drukčije propisano. Osnovni su ciljevi nadzora provjera zakonitosti te procjena sigurnosti i stabilnosti poslovanja subjekata nadzora radi zaštite interesa korisnika financijskih usluga i javnog interesa te radi doprinosa stabilnosti financijskog tržišta, kao i promicanja i očuvanja povjerenja u njega. Planiranje i provođenje postupaka nadzora Hanfa zasniva na analizi rizika kojima je pojedini subjekt, industrija ili cijeli sektor financijskih usluga izložen s ciljem prevencije materijalizacije tih rizika.

Nadzor utemeljen na analizi rizika zasniva se na ocjeni ukupne izloženosti riziku pojedinih subjekata nadzora

POSLOVANJE
- likvidnost
- profitabilnost
- solventnost
- tržišni udio
- investcijski rizici

UPRAVLJANJE
- kvaliteta uprave
- funkcija rizika
- interna revizija
- odnosi s ulagateljima
- izvještavanje

OSTALI RIZICI
- pravni rizici
- reputacijski rizik
- ostali rizici

7 NN, br. 47/09

3.1. Mikrobonitetni nadzor

Tržište kapitala

Nadzor tržišta kapitala obuhvaća superviziju subjekata tržišne infrastrukture i izdavatelja uvrštenih na uređeno tržište i MTP. Specifičnost nadzora proizlazi iz sistemskog značaja pojedinih subjekata nadzora, kao i iz ovlasti Hanfe u dijelu nadzora koji se odnosi na izdavatelje. Ta se specifičnost ponajprije ogleda kroz posredan i preventivan način provođenja nadzora. Infrastrukturu tržišta kapitala čine ZSE i Središnje klirinško depozitarno društvo d.d. (dalje u tekstu: SKDD), čije poslovanje Hanfa tijekom godine kontinuirano posredno nadzire. Cilj je nadzora prevencija potencijalnih nepravilnosti i nezakonitosti u poslovanju te smanjenje rizika, što je iznimno važno s obzirom na njihovu nezamjenjivost u dijelu usluga koje pružaju na tržištu kapitala, zbog čega se ti subjekti smatraju sistemski značajnima. Osim subjekata tržišne infrastrukture Hanfa kao nadzorno tijelo tržišta kapitala nadzire i izdavatelje na tržištu, ali u ograničenom opsegu koji se odnosi na nadzor njihovih financijskih izvještaja s ciljem povećanja kvalitete objave propisanih informacija izdavatelja te stjecanje i otpuštanje financijskih instrumenata. Nadzor izdavatelja provodi se putem posrednih nadzornih aktivnosti (nadzor pravovremenosti objava, nadzor opsega i sadržaja objavljenih informacija, nadzor usklađenosti objavljenih financijskih informacija s relevantnim okvirom za financijsko izvještavanje) te edukativnih aktivnosti (prezentacija, radionica, izravne komunikacije i prijedloga). Hanfa je tijekom 2019. zajedno sa ZSE-om donijela novi Kodeks korporativnog upravljanja za izdavatelje te provela određena administrativna rasterećenja, što pridonosi lakšem ispunjavanju propisanih obaveza.

KODEKS KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Novi Kodeks korporativnog upravljanja za izdavatelje usvojili su Hanfa i ZSE 15. listopada 2019., a temeljna načela Kodeksa podrazumijevaju osiguravanje transparentnog poslovanja, definiranje detaljnih postupaka rada uprave i nadzornog odbora izdavatelja, izbjegavanje sukoba interesa relevantnih osoba u izdavatelju (članova uprave, nadzornog odbora, višeg rukovodstva) te uspostavljanje učinkovite unutarnje kontrole i učinkovitog sustava odgovornosti. Ta načela dobrog korporativnog upravljanja postižu se prije svega odgovornim ponašanjem ključnih osoba unutar izdavatelja.

Nadzor infrastrukture tržišta kapitala

Hanfa je tijekom 2019. kontinuirano provodila posredni nadzor nad ZSE-om, jedinim operaterom uređenog i MTP tržišta u Hrvatskoj, na način da je redovno prikupljala i analizirala izvještaje o poslovanju uređenog tržišta i MTP-a koji se obavezno dostavljaju Hanfi u skladu s odredbama Zakona o tržištu kapitala[8] (dalje u tekstu: ZTK). Osim toga, u 2019. Hanfa je donijela rješenje kojim se odobravaju Pravila burze i provela postupak povodom zahtjeva ZSE-a za odobrenje naknada za usluge uređenog tržišta. Istodobno je u stvarnom vremenu Hanfa nadzirala trgovanje financijskim instrumentima uvrštenim na uređeno tržište i MTP. ZSE i investicijska društva tijekom 2019. dostavili su Hanfi u skladu s Pravilnikom o prijavljivanju stvarnih ili potencijalnih kršenja Uredbe o zlouporabi tržišta[9] 11 prijava sumnje na manipulaciju tržištem i pet prijava sumnje na trgovanje temeljem povlaštenih informacija. Dodatno su različite fizičke i pravne osobe dostavile jednu prijavu i tri predstavke povezane sa zlouporabom tržišta, a po kojima je prikupljena i analizirana dodatna dokumentacija. U 2019. Hanfa je u tri slučaja utvrdila zlouporabu tržišta i donijela rješenja kojima je naložila prestanak postupanja koje je u suprotnosti s odredbama ZTK-a povezanim sa zlouporabom tržišta i Uredbom (EU) br. 596/2014 o zlouporabi tržišta[10] i izrekla opomene.

8 NN, br. 65/18

9 NN, br. 60/16

10 Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ, SL L 173

O svojim aktivnostima nadzora tržišta kapitala Hanfa redovno izvještava ESMA-u pa je tako tijekom 2019. dostavila sve obavijesti o privremenoj obustavi trgovanja i/ili isključenju iz trgovanja financijskih instrumenata uvrštenih na uređeno tržište, informacije o neto kratkim pozicijama i podatke o duracijom prilagođenom iznosu izdanih državnih dužničkih instrumenata čiji je izdavatelj Republika Hrvatska, a koje je obvezna dostaviti u skladu s Uredbom o kratkoj prodaji[11] i odredbama Delegirane uredbe Komisije (EU) br. 918/2012[12], te podatke o neuspjelim namirama temeljem Hanfine Odluke o izvještavanju o neuspjelim namirama.

Osim ZSE-a, Hanfa je tijekom 2019. u skladu s obvezama propisanim ZTK-om kontinuirano vršila nadzor nad jedinim pružateljem usluge poravnanja i namire u Hrvatskoj, SKDD-om. Hanfa je u kontinuiranom posrednom nadzoru tijekom 2019. analizirala zaprimljena izvješća SKDD-a te je kontrolirala njihov sadržaj i pravovremenu dostavu. Posrednim nadzorom Hanfa je također pratila proces implementacije Uredbe EMIR[13] i Uredbe CSDR[14]. Dodatno, u protekloj godini Hanfa je donijela Rješenje kojim se odobravaju izmjene i dopune Pravila SKDD-a i Uputa SKDD-a te kojim se odobrava Cjenik SKDD-a.

Budući da SKDD upravlja Fondom za zaštitu ulagatelja, Hanfa je nadzirala postupanje SKDD-a kao operatera Fonda za zaštitu ulagatelja te analizirala polugodišnje i godišnje financijske izvještaje Fonda za zaštitu ulagatelja, koji se obavezno dostavljaju u skladu sa ZTK-om.

FOND ZA ZAŠTITU ULAGATELJA

Riječ je o fondu čija je svrha zaštita tražbina ulagatelja, ali ne svih, već samo onih koji su klijenti članova fonda, i to tražbina koje sam član fonda nije u mogućnosti isplatiti i/ili vratiti svom klijentu. Tražbine klijenta osigurane su do vrijednosti od najviše 150.000 kuna te se isplaćuju iz sredstava fonda.

Nadzor izdavatelja

Hanfa je tijekom 2019. provela 217 posrednih nadzora nad izdavateljima, od čega se 131 posredni nadzor odnosio na objavljivanje propisanih informacija, 26 posrednih nadzora na stjecanje i/ili otpuštanje dionica izdavatelja od strane osoba na rukovoditeljskim dužnostima i 26 posrednih nadzora na stjecanje i/ili otpuštanje vlastitih dionica i ostalih financijskih instrumenata izdavatelja, dok su u 34 posredna nadzora nad izdavateljima provedene dodatne aktivnosti u smjeru traženja očitovanja od sudionika na tržištu kapitala. Od ta 34 posredna nadzora 22 su se odnosila na objave po ZTK-u, 10 posrednih nadzora temeljilo se na medijskim natpisima i novinskim člancima, a dva posredna nadzora temeljila su se na propustu u objavama izdavatelja. Temeljem posrednog nadzora Hanfa je donijela dva rješenja koja su se odnosila na unaprjeđenje internog sustava upravljanja procesom objavljivanja propisanih i povlaštenih informacija te jedno rješenje o prekidu privremene obustave trgovanja za jednog izdavatelja.

11 Uredba (EU) br. 236/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2012. o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza, SL L 086

12 Delegirana uredba Komisije (EU) br. 918/2012 od 5. srpnja 2012. o dopuni Uredbe (EU) br. 236/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o kratkoj prodaji i određenim aspektima kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obveza u vezi s definicijama, izračunom neto kratkih pozicija, pokrivenim kreditnim izvedenicama na osnovi nastanka neispunjavanja obveza, pragovima za obavješćivanje, pragovima likvidnosti za privremenu obustavu ograničenja, značajnim padom vrijednosti financijskih instrumenata i negativnim događajima, SL L 274

13 Uredba (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o OTC izvedenicama, središnjoj drugoj ugovornoj strani i trgovinskom repozitoriju, SL L 201

14 Uredba (EU) br. 909/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o poboljšanju namire vrijednosnih papira u Europskoj uniji i o središnjim depozitorijima vrijednosnih papira te izmjeni direktiva 98/26/EZ i 2014/65/EU te Uredbe (EU) br. 236/2012, SL L 257

Hanfa je kontinuirano provodila nadzor objavljenih informacija izdavatelja na ZSE-u, SRPI-ju i u drugim javnim glasilima te je analizirala predmetne informacije i nadzirala objavljivanje i urednost dostave financijskih izvještaja, označavanje i potpisivanje propisanih informacija te dostavljanje popisa upućenih osoba[15].

SRPI

Službeni registar propisanih informacija (SRPI) sustav je za prikupljanje, pohranjivanje, obradu, objavljivanje i dostupnost propisanih informacija, koji u Republici Hrvatskoj vodi Hanfa.

SRPI je ujedno dio sustava koji čine međusobno povezani službeni registri propisanih informacija svih država članica i europska elektronička pristupna točka, koju razvija i vodi ESMA.

Dodatno, Hanfa je nadzirala usklađenost financijskih izvještaja izdavatelja s relevantnim okvirom za financijsko izvještavanje s ciljem osiguranja dosljednog, transparentnog i kvalitetnog financijskog izvještavanja od strane izdavatelja, a radi doprinosa razvoju i stabilnosti tržišta kapitala kroz pružanje relevantnih i pouzdanih informacija ulagateljima i ostalim dionicima tržišta kapitala. Ukupno je provedeno osam nadzora godišnjih financijskih izvještaja izdavatelja za 2018., tijekom kojih su zatražena očitovanja izdavatelja zbog identificiranih rizika. Identificirani rizici najvećim su se dijelom odnosili na vrednovanje dugotrajne materijalne imovine. Za 115 izdavatelja koji su do 30. rujna 2019. objavili revidirane financijske izvještaje za 2018. provedena je usporedba financijskih informacija prikazanih u izvještajima u različitim formatima[16]. Razlike su utvrđene kod većine izdavatelja (66 %). Manji broj razlika rezultat je strukture propisanog obrasca, dok je veći broj razlika proizašao iz različitog klasificiranja financijskih informacija od strane izdavatelja, greški unutar pojedinih pozicija i slično. Hanfa je izdavateljima ukazala na postojeće razlike te će i ubuduće pratiti usklađenost revidiranih financijskih izvještaja i propisanih obrazaca. Analizirani su i ispodgodišnji financijski izvještaji izdavatelja, u kojima je utvrđen nedosljedan prikaz financijskog stanja i poslovanja u usporednom i tekućem razdoblju, slijedom čega su zatražena očitovanja od izdavatelja.

ESMA na godišnjoj razini određuje zajedničke europske prioritete nadzora financijskih informacija (engl. *European Common Enforcement Priorities* – ECEP) koje regulatori uzimaju u obzir prilikom nadzora financijskih izvještaja izdavatelja. Kao prioritete za godišnje financijske izvještaje za 2018. ESMA je odredila MSFI 9 *Financijski instrumenti*, MSFI 15 *Prihodi temeljem ugovora s kupcima* i MSFI 16 *Najmovi*. Hanfa je uvidom u financijske izvještaje izdavatelja identificirala izdavatelje kod kojih su prioritetni standardi značajno zastupljeni u financijskim izvještajima.

Tijekom 2019. Hanfa je odobrila šest zahtjeva za odobrenje prospekta, od čega pet u vezi s uvrštenjem dionica na uređeno tržište te jedan u vezi s javnom ponudom i uvrštenjem obveznica na uređeno tržište, a kojim je prikupljeno 130 mil. kuna. Osim prospekata koje je Hanfa odobrila, od nadležnih tijela drugih država članica zaprimljeno je ukupno 26 notifikacija prospekata i 104 notifikacija dopuna prospekata. Takvi prospekti i dopune prospekata imaju učinak kao prospekti i dopune prospekata koje je odobrila Hanfa. Notificirani prospekti uglavnom su se odnosili na programe izdanja strukturiranih vrijednosnih papira kreditnih institucija. Notifikacije su zaprimljene od luksemburškog (93), austrijskog (22), njemačkog (12) te ostalih regulatora (3).

U 2019. zaprimljeno je 4.027 konačnih uvjeta, što predstavlja smanjenje u odnosu na 2018., kada je sveukupno zaprimljeno 4.400 konačnih uvjeta. Konačni uvjeti sadržavaju konačne uvjete ponude koji se vežu uz osnovni prospekt za dužničke vrijednosne papire za stalna i ponavljajuća izdanja kreditnih institucija.

Odredbama ZTK-a propisani su slučajevi kada osoba koja namjerava nuditi vrijednosne papire javnosti ili ih uvrstiti za trgovanje na uređenom tržištu nije obvezna objaviti prospekt. S time u vezi zaprimljeno je

15 Dostavljaju se Hanfi na tromjesečnoj osnovi u skladu s Odlukom o načinu i rokovima dostave popisa upućenih osoba koji su izdavatelji obvezni sastaviti, ažurirati i na zahtjev dostaviti Hanfi u skladu s Uredbom (EU) br. 596/2014 o zlouporabi tržišta.

16 PDF formatu i XLS formatu

sveukupno 58 obavijesti o korištenju iznimke od obveze objave prospekta (izdanja/uvrštenja na uređeno tržište). Najčešće korištene iznimke od obveze objave prospekta u vezi s izdanjem vrijednosnih papira bile su sljedeće: ponuda vrijednosnih papira koja je upućena prema manje od 150 fizičkih ili pravnih osoba po državi članici koje nisu kvalificirani ulagatelji (31), ponuda vrijednosnih papira isključivo kvalificiranim ulagateljima (19), ponuda vjerovnicima na koje predstečajni sporazum odnosno stečajni plan potvrđen pravomoćnim sudskim rješenjem ima pravni učinak (7), ponuda vrijednosnih papira bivšim ili sadašnjim članovima uprave ili zaposlenicima od strane poslodavca ili njegovog povezanog društva (7) te ostale iznimke (8)[17]. Glede zaprimljenih obavijesti o korištenju iznimke od obveze objave prospekta u vezi s uvrštenjem vrijednosnih papira na uređeno tržište, iznimke su se odnosile na ponudu dionica postojećim dioničarima društva i dodjelu dionica u postupku pripajanja, spajanja ili podjele društava. Zaprimljene obavijesti o korištenju iznimke odnosile su se na dionice (37), obveznice (11) i strukturirane proizvode (11).

Odobreno je osam ponuda za preuzimanje. Za pohranjene dionice na temelju ponuda za preuzimanje isplaćena su ukupna sredstva u iznosu od približno 334 mil. kuna, što je manje u odnosu na 2018., kada je isplaćeno približno 811 mil. kuna. Zaprimljene su dvije obavijesti o korištenju iznimke od obveze objavljivanja ponude za preuzimanje u skladu s člankom 14. Zakona o preuzimanju dioničkih društava[18] (dalje u tekstu: ZPDD). Radilo se o sljedećim iznimkama: stjecatelj dionica ciljnog društva drži postotak dionica s pravom glasa koji je jednak ili manji od postotka dionica s pravom glasa koji drži drugi dioničar ciljnog društva te prijenosom dionica ciljnog društva nije došlo do promjene osobe koja ostvaruje kontrolu nad ciljnim društvom.

Investiranje

Korektivne nadzorne aktivnosti

Nadzor prikrivenog repliciranja indeksa u investicijskoj strategiji dioničkih UCITS fondova

Tijekom 2019. proveden je posredni nadzor prikrivenog repliciranja indeksa u investicijskoj strategiji dioničkih UCITS fondova (engl. *closet indexing, index hugging*). Naime, u EU-u postoji osnovana sumnja da se investicijskim fondovima koji se oglašavaju kao aktivno upravljani u stvarnosti upravlja u potpunosti pasivno oslanjanjem na praćenje dioničkih burzovnih indeksa. Istovremeno, uz takvu u praksi pasivnu investicijsku strategiju naplaćuju se više naknade za upravljanje u skladu s proklamiranim aktivnim investicijskim strategijama. Hanfa je u 2019. pokrenula nadzor nad 23 domaća UCITS fonda kako bi se utvrdio opseg skrivenog indeksiranja UCITS fondova. Nadzor je proveden u skladu s interno uspostavljenom metodologijom Hanfe za analizu investicijske strategije vodeći se naputcima ESMA-e te praksama drugih regulatora zemalja članica EU-a. Kao rezultat utvrđeno je postojanje nekonzistentnosti javne objave indeksa/referentne vrijednosti fonda u relevantnoj dokumentaciji UCITS fondova te u marketinškim materijalima, odnosno manjak jasnog deklariranja fonda radi li se o aktivnom ili pasivnom upravljanju. Rezultati provedenog nadzora na tu temu objavljeni su 4.10.2019. na internetskim stranicama Hanfe[19].

CLOSET INDEXING

Riječ je o praksi upravljanja investicijskim fondovima prema kojoj investicijski fond ostaje blizu ili potpuno slijedi neki burzovni indeks odnosno referentnu vrijednost, dok se istodobno predstavlja kao aktivno upravljani fond.

17 U obavijestima o iznimkama od objave prospekta može se koristiti više iznimaka te je stoga ukupan broj korištenih iznimki veći od broja zaprimljenih obavijesti.

18 NN, br. 109/07, 36/09, 108/12, 90/13, 99/13 i 148/13

19 https://www.hanfa.hr/vijesti/proveden-nadzor-na-temu-prikrivenog-repliciranja-indeksa-eng-closet-indexing-kod-doma%C4%87ih-ucits-fondova/

Nadzor funkcionalne nezavisnosti vrednovanja imovine fondova za gospodarsku suradnju

U rujnu 2019. Hanfa je započela neposredne nadzore nad četiri društva za upravljanje investicijskim fondovima rizičnog kapitala s privatnom ponudom, koja upravljaju s ukupno pet fondova za gospodarsku suradnju (dalje u tekstu: FGS). FGS-ovi su otvoreni investicijski fondovi rizičnog kapitala s privatnom ponudom koji su osnovani Uredbom Vlade RH i posluju u skladu sa Zakonom o alternativnim investicijskim fondovima[20] (dalje u tekstu: ZAIF). Osnovano je ukupno pet FGS-ova i svi su još uvijek aktivni.

Predmet navedenih nadzora bila je provjera funkcionalne nezavisnosti posla vrednovanja imovine FGS-ova od posla upravljanja imovinom, kako je to propisano odredbama ZAIF-a, pri čemu se fokus vrednovanja imovine odnosio na postupak izrade procjene fer vrijednosti pojedinih ulaganja fonda. U postupku nadzora kod sva četiri društva utvrđeno je kako posao vrednovanja imovine nije organiziran na način da je funkcionalno nezavisan od posla upravljanja imovinom s obzirom na to da iste organizacijske jedinice u društvima koje su zadužene za poslove upravljanja imovinom FGS-ova ujedno izrađuju procjene fer vrijednosti pojedinih ulaganja fondova, što je suprotno odredbama ZAIF-a. Isto tako, utvrđeno je da društva u svojim internim aktima nisu propisala obveze, uloge i odgovornosti pojedinih organizacijskih jedinica u procesu vrednovanja ulaganja.

RIZIČNI KAPITAL (ENGL. *PRIVATE EQUITY*)

Oblik vlasničkog ulaganja u poduzeća uz aktivno sudjelovanje u poslovanju subjekta u koje je izvršeno ulaganje. Fondovi rizičnog kapitala rade na poboljšanju poslovanja poduzeća u koje ulažu kapital.

Nadzor poslovanja investicijskih društava

Hanfa je u 2019. jednom investicijskom društvu izdala rješenje kojim je naložen prestanak nagovaranja postojećih i potencijalnih klijenata na trgovanje te dovođenja klijenata u zabludu o uslugama koje im pruža, kao i prestanak pružanja usluge trgovanja ugovorima za razlike u trećim državama, a da u njima nije prethodno osnovalo podružnicu. Društvo je iste godine izvijestilo Hanfu kako je prestalo obavljati navedenu uslugu. Također, drugom investicijskom društvu izdano je rješenje kojim se nalaže ustroj učinkovitih mjera i postupaka koji osiguravaju sigurnost, integritet i povjerljivost podataka te sustava za primjereno evidentiranje snimki telefonskih razgovora.

Nadzor poslovanja društava za upravljanje investicijskim fondovima

Pored spomenutih nadzora prikrivenog repliciranja indeksa u investicijskoj strategiji dioničkih UCITS fondova i funkcionalne nezavisnosti vrednovanja imovine fondova za gospodarsku suradnju, Hanfa je u 2019. jednom društvu za upravljanje fondovima rizičnog kapitala izdala rješenje za usklađenje načina obračuna godišnje naknade za upravljanje s Pravilima FGS-a. Dodatno, jednom društvu za upravljanje izdano je rješenje kojim mu je naloženo da osigura da ulaganja AIF-a odražavaju investicijsku strategiju koja je proklamirana u pravilima tog fonda te da unaprijedi sustav upravljanja rizicima i upravljanja sukobom interesa. Jednom društvu za upravljanje izdano je deklaratorno rješenje u vezi s ispunjavanjem zahtjeva minimalnog iznosa regulatornog kapitala. Sva navedena društva postupila su u skladu s naloženim mjerama.

Preventivne nadzorne aktivnosti

Nadzor distribucije financijskih instrumenata kreditnih institucija

Hanfa je u 2019. započela posredni nadzor nad poslovanjem kreditnih institucija prilikom nuđenja, prodaje i savjetovanja u vezi s financijskim instrumentima. Cilj nadzora bio je osigurati da kreditne institucije u tom dijelu poslovanja postupaju u skladu s odredbama ZTK-a, kao i preporukama iz Hanfinih Smjernica

20 NN, br. 21/18 i 126/19

MISTERY SHOPPING

Mistery shopping *predstavlja metodu istraživanja anonimnim putem, čiji je cilj prikupljanje specifičnih informacija o proizvodima i uslugama. Temeljem prikupljenih informacija provjerava se kvaliteta njihove distribucije, kao i usklađenje s regulatornim zahtjevima.*

o prodajnim kanalima investicijskih proizvoda. Nalazi provedenog nadzora osobito su od koristi malim ulagateljima koji ulažu ili su zainteresirani za ulaganje u financijske instrumente (kao što je primjerice kupnja udjela u UCITS fondovima) u cilju donošenja potpuno utemeljene odluke o ulaganju i razumijevanja svih s time povezanih rizika. Navedeni zahtjevi uvedeni su radi poboljšanja zaštite ulagatelja reguliranjem cjelokupnog ciklusa proizvoda ili usluga, a kako bi se osiguralo da društva koja proizvode i distribuiraju proizvode djeluju u najboljem interesu klijenata. Hanfa je u drugom dijelu 2019. provela postupak posrednog nadzora nad šest odabranih kreditnih institucija koje se pojavljuju u ulozi distributera financijskih instrumenata. Nadzor je obuhvatio asortiman proizvoda koje kreditne institucije distribuiraju, utvrđivanje ciljanog tržišta, definiranje distribucijske strategije i kanala, vođenje registra ovlaštenih osoba, kontrolu dokumentacije na uzorku klijenata, kvalifikacije prodajnog osoblja, interne kontrole postupanja zaposlenika uključenih u distribuciju i slično. Uz navedeno, Hanfa je u sklopu tog nadzora provela i aktivnost tzv. *mystery shoppinga* u određenim poslovnicama kreditnih institucija na području cijele Republike Hrvatske kako bi provjerila postupanja zaposlenika koji sudjeluju u postupku distribucije financijskih instrumenata. Objavom rezultata tog nadzora početkom 2020. godine skrenut će se pozornost malim ulagateljima na postojanje strogih pravila ponašanja zaposlenika/distributera kreditnih institucija, kojih se potrebno pridržavati prilikom komunikacije s klijentima, sve u cilju razvijanja dobre prakse u postupku upravljanja investicijskim proizvodima.

Mirovinski sustav

Korektivne nadzorne aktivnosti

Tijekom 2019. Hanfa je provela posredne nadzore investicijskog procesa ulaganja imovine mirovinskih fondova u neuvrštene dionice dvaju izdavatelja te je izvršena provjera učinkovitosti i primjerenosti sustava upravljanja rizicima i sukobom interesa uspostavljenih u mirovinskim društvima. Pritom je posebno provedena provjera upravljanja rizikom neuvrštenja navedenih dionica, kao posebnim rizikom koji čini dio rizika neusklađenosti poslovanja mirovinskih društava s relevantnim propisima.

U postupcima posrednih nadzora utvrđene su manje nezakonitosti, nepravilnosti i manjkavosti sustava upravljanja rizicima u investicijskom procesu i sprječavanja sukoba interesa kod jednog mirovinskog društva. Društvo naime nije uspostavilo i provelo odgovarajuće mjere i postupke u svrhu svođenja rizika neusklađenosti poslovanja s relevantnim propisima na najmanju moguću mjeru niti je uspostavilo sveobuhvatan i učinkovit sustav upravljanja rizicima i sukobom interesa. Tijekom trajanja postupka posrednog nadzora predmetno mirovinsko društvo otklonilo je utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti, slijedom čega nije bilo potrebe za izricanjem nadzornih mjera.

Preventivne nadzorne aktivnosti

Tijekom 2019. fokus preventivnih nadzornih aktivnosti bio je na provjeri postupanja mirovinskih društava u vezi s usklađenjem s novim odredbama iz Zakona o obveznim mirovinskim fondovima[21] (dalje u tekstu: ZOMF) i Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima (dalje u tekstu: ZDMF)[22]. U tom smislu najveći dio kontrolnih aktivnosti odnosio se na provjeru zakonske usklađenosti podataka u statutima, prospektima,

21 NN, br. 19/14, 93/15, 64/18 i 115/18

22 NN, br. 19/14, 29/18 i 115/18

informativnim prospektima i ključnim podacima mirovinskih fondova, kao i na provjeru sadržaja i preglednosti te kontrolu obveznih objava na internetskim stranicama mirovinskih društava. Temeljem rezultata provedenih kontrolnih aktivnosti, mirovinskim društvima upućena su pojašnjenja primjene pojedinih odredaba primjenjivih propisa kojima je uređen obavezni sadržaj internetske stranice mirovinskih društava kao i upute da utvrđene izmjene strategije ulaganja obveznih mirovinskih fondova predstavljaju bitne izmjene i dopune statuta za koje je potrebno ishoditi odobrenje Hanfe.

Nadalje, Hanfa je tijekom 2019. donijela Smjernice o uređenim sustavima za prikupljanje kapitala, kojima se dodatno opisuju situacije koje se smatraju sukobom interesa i Smjernice o referentnim vrijednostima koje koriste mirovinska društva kod ulaganja u prenosive vlasničke vrijednosne papire, koje su objavljene na internetskoj stranici Hanfe.

Smjernicama o uređenim sustavima za prikupljanje kapitala Hanfa je definirala uređene sustave za prikupljanje kapitala koje priznaje i putem kojih će obvezni mirovinski fondovi moći ulagati u vrijednosne papire i udjele u *start-up* kompanijama koje se financiraju putem platformi za skupno financiranje (*crowdfunding* platformi).

UREĐENI SUSTAV ZA PRIKUPLJANJE KAPITALA

Trgovinska platforma na kojoj je omogućen pristup financiranju malim i srednjim poduzećima te inovativnim i tzv. start-up *poduzećima koja su u početnim fazama poslovanja.*

U Smjernicama kojima se dodatno opisuju situacije koje se smatraju sukobom interesa Hanfa je, u skladu s ovlastima iz članka 49.a stavka 4. ZOMF-a, navela primjere situacija povezanih s mirovinskim društvima i mirovinskim fondovima koje se mogu smatrati sukobom interesa.

Na temelju odredaba ZOMF-a prema kojima se prilikom ulaganja imovine obveznog mirovinskog fonda u prenosive vlasničke vrijednosne papire uvrštene na uređeno tržište mora koristiti jedna ili više referentnih vrijednosti koje priznaje Hanfa, Smjernicama o referentnim vrijednostima koje koriste mirovinska društva kod ulaganja u prenosive vlasničke vrijednosne papire Hanfa obavještava mirovinska društva o referentnim vrijednostima koje priznaje, kao o i određenim kriterijima koje referentne vrijednosti moraju ispuniti kako bi bile priznate.

REFERENTNA VRIJEDNOST (ENGL. *BENCHMARK*)

Referentna točka s kojom se uspoređuje uspješnost ulaganja, a koristi se radi periodičke usporedbe investicijske strategije te procjene jesu li ostvareni rezultati mirovinskog fonda bolji ili lošiji od referentne točke.

Projekt MojaMirovina.hr

Hanfa je u 2019. započela sudjelovanje u projektu pod nazivom "Uloga informiranosti o mirovinama i poticanje mirovinske štednje" (engl. *The Role of Pension Awareness and Promoting Pension Savings*), financiranom u sklopu Programa podrške strukturalnim reformama (engl. *Structural Reform Support Programme*) Europske komisije, za koji su se prijavili Ministarstvo rada i mirovinskog sustava i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje. Radni je naziv projekta *MyPension.hr*, odnosno "MojaMirovina.hr". Osim Hanfe, iz Republike Hrvatske sudjelovao je i niz drugih institucija: Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Središnji registar osiguranika i Udruga društava za upravljanje mirovinskim fondovima i mirovinskih osiguravajućih društava.

Cilj je rada na projektu uspostava internetske platforme "MojaMirovina.hr", čija je svrha pružiti svim mirovinskim osiguranicima jedinstveno mjesto informiranja o sva tri mirovinska stupa. Osim toga, budući bi umirovljenici koristeći usluge platforme na jednostavan i razumljiv način u vrlo kratkom vremenu mogli

doći do jedinstvenog podatka o procijenjenim budućim mirovinskim primanjima iz sva tri stupa. Navedeni podatak temeljio bi se na procjeni, a platforma bi korisnicima trebala omogućiti i simulacije budućih mirovinskih primanja ovisno o trenutnom dohotku i/ili izdvajanju u dobrovoljnu mirovinsku štednju.

Izrada nacrta Priručnika za sankcioniranje te izricanje i primjenu mjera

Hanfa je tijekom 2019. sudjelovala na dvije radionice u organizaciji Međunarodne organizacije komisija za vrijednosne papire (dalje u tekstu: IOSCO), čija je tema bila izrada nacrta Priručnika za sankcioniranje te izricanje i primjenu mjera (engl. *Enforcement Manual*). Navedene radionice dio su većeg projekta, koji se sastoji od ukupno pet faza, čiji je cilj izrada navedenog priručnika za regiju koja obuhvaća tzv. ERC (engl. *European Regional Committee*). Dvije faze projekta (faza 1 i 3) odnose se na spomenute radionice održane u Armeniji (svibanj 2019.) i Sjevernoj Makedoniji (listopad 2019.), na kojima je Hanfa bila aktivan sudionik. Ostale faze odnosile su se na aktivan rad unutar matičnih institucija na usuglašavanju teksta priručnika. Na radionicama su osim Hanfe sudjelovali i predstavnici regulatora iz Albanije, Armenije, Sjeverne Makedonije i Ukrajine, a očekivani konačni proizvod projekta bit će Priručnik za sankcioniranje te izricanje i primjenu mjera, koji se bavi pitanjima poput postupaka nadzora, nadzornih praksi, suradnji, nagodbi i sankcioniranja te izricanjem i primjenom mjera.

Paneuropski osobni mirovinski proizvod

Predstavnici Hanfe sudjelovali su tijekom 2019. u stručnoj radnoj skupini Ministarstva financija za izradu Nacrta prijedloga Zakona o provedbi Uredbe o paneuropskom osobnom mirovinskom proizvodu[23] (engl. *Pan-European Personal Pension Product Regulation*; dalje u tekstu: Uredba PEPP). Nacrtom zakona će se, između ostaloga, adresirati nacionalne opcije i diskrecije koje proizlaze iz Uredbe PEPP, odrediti tijelo nadležno za njezinu provedbu i nadzor, propisati prekršaji za postupanje suprotno njoj i dr. Teme rasprava stoga su bile karakteristike PEPP proizvoda koje su Uredbom PEPP ostavljene na diskreciju državama članicama, kao i proizvodi na hrvatskom tržištu s karakteristikama PEPP proizvoda. Dana 17.6.2019. održana je prezentacija o PEPP proizvodu i Uredbi PEPP subjektima nadzora pri zainteresiranim strukovnim udruženjima (mirovinska društva, društva za upravljanje investicijskim fondovima, osiguratelji).

PANEUROPSKI OSOBNI MIROVINSKI PROIZVOD (PEPP)

Riječ je o osobom mirovinskom proizvodu u obliku dugoročne štednje. Temelji se na ugovoru sklopljenom na dobrovoljnoj osnovi i dopuna je zakonskom ili strukovnom mirovinskom proizvodu. Omogućuje dugoročnu akumulaciju kapitala s jasnim ciljem osiguravanja prihoda po umirovljenju i uz ograničenu mogućnost povlačenja sredstava prije nastupa umirovljenja.

Osiguranje

Korektivne nadzorne aktivnosti

U 2019. Hanfa je provela pet postupaka neposrednih nadzora društava za osiguranje, od kojih su dva bila redovna, a tri izvanredna nadzora. Jedan nadzor započet je u 2017., a završen u 2019., dva nadzora započeta su u 2018., a završena u 2019., dok su dva nadzora započeta u 2019. godini. Nadzorni postupci obuhvaćali su poslovne procese ulaganja i vrednovanja zajmova, obrade šteta, predugovornog informiranja te vrednovanja pričuva premija i šteta. Cilj provedenih nadzora bio je pravovremeno postupanje Hanfe povezano s uočenim nezakonitostima i nepravilnostima kako bi se očuvala financijska stabilnost i zaštita

23 Uredba (EU) 2019/1238 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o paneuropskom osobnom mirovinskom proizvodu (PEPP), SL L 198

potrošača. U 2019. donesena su tri rješenja, od kojih su se dva odnosila na otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti, dok se jedno rješenje odnosilo na okončanje postupka neposrednog nadzora.

Hanfa je u 2019. provodila sedam postupaka posrednih nadzora. Tri postupka započeta su prijašnjih godina, a četiri su postupka pokrenuta u 2019. godini. Fokus nadzora bio je na adekvatnosti kapitala, dostatnosti premije za vrstu osiguranja 03 osiguranje cestovnih vozila i vrstu rizika 10.01. obvezno osiguranje vlasnika odnosno korisnika motornih vozila od odgovornosti za štete trećim osobama, procesu sklapanja polica osiguranja te obrade i likvidacije šteta po navedenim vrstama osiguranja i rizika te pružanju usluga osiguranja putem slobode pružanja usluga.

Izdana su tri rješenja o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti te tri rješenja o otklonjenim nezakonitostima i nepravilnostima po posrednim nadzorima u 2019. godini. Tri društva postupila su po nalogu Hanfe tako što su unaprijedila proces upravljanja rizicima i osigurala dostatnost premije za vrste osiguranja 03 i rizika 10.01, odnosno unaprijedila sustav rješavanja odštetnih zahtjeva i predugovornog informiranja s obzirom na obavljanje poslova osiguranja na temelju slobode pružanja usluga. Osim provedenih posrednih nadzora, Hanfa je u 2019. pratila i pet postupanja po preporukama iz već završenih posrednih nadzora usmjerenih na dostatnost premije u vrsti osiguranja 03.

Preventivne nadzorne aktivnosti

Preventivne nadzorne aktivnosti obuhvaćale su izdane preporuke i smjernice za poboljšanje kvalitete izvješća i održavanje sastanaka s društvima za osiguranje i revizorskim društvima koja su provela zakonsku i reviziju izvještaja društava za osiguranje za potrebe Hanfe. U 2019. društvima za osiguranje izdane su individualne preporuke za poboljšanje kvalitete kvalitativnih izvješća prema Direktivi Solventnost II[24], koje bi trebale biti implementirane prilikom izrade Redovitog nadzornog izvješća (RSR) i Izvješća o solventnosti i financijskom stanju (SFCR) za 2019. godinu. Naime, nakon analize i procjene kvalitativnih izvješća za 2018. godinu Hanfa je prema internom sustavu za procjenu kvalitete navedenih izvješća utvrdila ispunjavaju li ona zahtjeve propisane Delegiranom uredbom komisije (EU) 2015/35 o dopuni Direktive Solventnost II[25] i Smjernicama o izvješćivanju i javnoj objavi[26]. Društvima su nakon analize poslane individualne preporuke za poboljšanje kvalitete izvješća, koje bi trebale biti implementirane prilikom izrade RSR i SFCR izvještaja za 2019. godinu.

Dodatno, nakon analize Izvještaja o vlastitoj procjeni rizika i solventnosti (ORSA izvještaja) Hanfa je održala pojedinačne sastanke s predstavnicima društava, čija je svrha bila detaljnije pojašnjenje ORSA procesa i izvještaja te poslovne strategije i modela poslovanja pojedinog društva, davanje uputa i preporuka s ciljem poboljšanja te poticanje društava za osiguranje na aktivnije korištenje rezultata ORSA procesa u poslovnom odlučivanju i definiranju poslovne strategije. Naknadno su svakom društvu upućene individualne pisane preporuke. Cilj je bio osiguranje usklađenosti s regulativom, anticipativno upravljanje rizicima koncentracije i likvidnosti te osiguranje kontinuiteta poslovanja kroz poboljšani sustav upravljanja rizicima kojima je svako pojedino društvo izloženo, a imaju utjecaj na cjelokupnu financijsku stabilnost osigurateljnog tržišta.

Kao dio preventivnih aktivnosti u 2019. održani su individualni sastanci s revizorskim društvima koja su provela reviziju izvještaja društava za osiguranje s ciljem razmjene mišljenja i bitnih činjenica povezanih s pojedinim društvima. Društva su dužna tijekom godine Hanfi dostaviti redovna nadzorna izvješća, koja uključuju financijske, statističke i dodatne izvještaje, revizorske izvještaje i izvještaje prema Direktivi

24 Direktiva 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2009. o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), SL L 335/1

25 Delegirana Uredba Komisije (EU) 2015/35 od 10. listopada 2014. o dopuni Direktive 2009/138/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o osnivanju i obavljanju djelatnosti osiguranja i reosiguranja (Solventnost II), SL L 241

26 EIOPA-BoS-15/109 HR

Solventnost II. Hanfa je kontinuirano tijekom 2019. provodila nadzor i provjeru svih elemenata redovitog nadzornog izvješćivanja koje su subjekti nadzora bili dužni dostaviti. Pored propisanih izvještaja, zatražena su i brojna dodatna izvješća, informacije i dokumentacija, koji su također bili predmet raznih analiza. Na temelju informacija dobivenih iz navedenih izvještaja obavljeni su redovni posredni nadzori društava za osiguranje u područjima analize financijskih i nadzornih izvještaja, usklađenosti ulaganja s relevantnim propisima te kretanja pokazatelja za vrste/rizike osiguranja. Sva su društva ispunila obvezu objave SFCR izvješća na svojim internetskim stranicama s obzirom na to da je SFCR namijenjen prvenstveno zainteresiranim stranama javnosti. Osim toga, Hanfa je od društava za osiguranje zatražila i zaprimila izvješća o radu unutarnje revizije za 2018., izvješće aktuarske funkcije za 2018. te izvješće funkcije upravljanja rizicima zajedno s katalogom rizika za 2018. godinu. Osim društava za osiguranje, Hanfa je zaprimala i obavljala kontrolu potpunosti financijskih i statističkih izvještaja osoba koje imaju dozvolu za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja, HUO-a, POOL-a te MOD-a.

Isto tako, provedena je anketa o klimatskim promjenama kako bi se procijenilo na koji način osigurateljna industrija u Republici Hrvatskoj percipira važnost i utjecaj klimatskih promjena na poslovanje i na koji način odgovara tim izazovima. Pitanja su bila grupirana u sljedeće teme: općenita informiranost i svijest o klimatskim primjenama, općenita percepcija klimatskih primjena, strategija i poslovanje, regulativa u pogledu klimatskih promjena, upravljanje rizicima, ulaganja i osigurateljni proizvodi. Iz dostavljenih odgovora proizlazi da su društva svjesna značaja klimatskih promjena i s njima povezanih rizika, ali smatraju da za sada nisu značajno izložena tim rizicima.

Zaključno, u 2019. pokrenut je i postupak tajnog nadzora (engl. *mystery shopping*) nad posrednicima u osiguranju. Predmet nadzora bio je predugovorno informiranje o proizvodima osiguranja koje posrednici nude putem internetskih stranica kako bi se uočile eventualne nezakonitosti i nepravilnosti koje bi mogle ugroziti zaštitu potrošača.

Nadzorne aktivnosti u suradnji s EIOPA-om i drugim nacionalnim supervizorima

Jednom godišnje Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (dalje u tekstu: EIOPA) provodi analizu i izvještava o utjecaju upotrebe dugoročnih garancija (LTG) te mjera rizika vlasničkih vrijednosnih papira na poslovanje društava za osiguranje. Tijekom nacionalne validacije Hanfa je provjeravala dostavljene podatke društava za osiguranje koja su sudjelovala te zatražila dodatne informacije odnosno ispravke, nakon čega su podaci dostavljeni EIOPA-i.

Krajem 2019. EIOPA je započela s prikupljanjem podataka, mišljenja i analiza za potrebe revizije Direktive Solventnost II, koja je nastavljena u 2020. godini. Hanfa je sudjelovala u prikupljanju podataka od društava za osiguranje o procjenama troškova revizije Direktive, kao i u davanju mišljenja i analiza o utjecaju predloženih promjena (povezanih s terminskim strukturama, bezrizičnom kamatnom stopom, tehničkim pričuvama, rizicima vlasničkih vrijednosnih papira i ostalih promjena u vezi s potrebnim solventnim kapitalom).

ZAJEDNIČKI NADZOR

Postupak nadzora u kojem Hanfa sudjeluje s nadležnim nadzornim tijelom države članice, a provodi se nad poslovanjem društva za osiguranje iz Republike Hrvatske u toj državi članici odnosno nad poslovanjem podružnice društva za osiguranje iz te države članice na području Republike Hrvatske.

Hanfa je u 2019. sudjelovala u dva zajednička neposredna nadzora u organizaciji nadležnih nadzornih tijela država članica, od kojih je jedan i završen u 2019. godini. Jedan nadzor provodio se nad podružnicom hrvatskog društva za osiguranje u državi članici, a drugi nad grupom osiguravatelja u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Izvještaj o vlastitoj procjeni rizika i solventnosti

Izvještaj o vlastitoj procjeni rizika i solventnosti (engl. *Own Risk and Solvency Assessment*; dalje u tekstu: ORSA) izvještaj je kojim društva za osiguranje izvještavaju Hanfu o rezultatima vlastite procjene rizika kojima je društvo za osiguranje izloženo ili bi moglo biti izloženo te trenutačnim i procijenjenim budućim pozicijama solventnosti. Sastavni je dio sustava upravljanja rizicima društava za osiguranje. Bitna stavka ORSA izvještaja također je i prezentiranje uloga uprave i ključnih funkcija u ORSA procesu. Društva za osiguranje obvezna su provesti vlastitu procjenu rizika i solventnosti redovito i bez odgađanja nakon svake značajne promjene u svom profilu rizičnosti (najmanje jednom godišnje te izvanredno ako se dogode neke značajne promjene u poslovanju koje dovode do bitnih promjena u profilu rizičnosti).

Slika 1. Tri ključna područja ORSA izvještaja

Izvor: Hanfa

Budući da je procjena ukupnih potreba u vezi sa solventnošću vlastito stajalište društva o svojem profilu rizičnosti, kapitalu i ostalim potrebnim sredstvima za otklanjanje tih rizika, društvo treba samo za sebe odlučiti o načinu izrade ORSA izvještaja s obzirom na prirodu, opseg i složenost rizika svojstvenih svojoj djelatnosti. S obzirom na to da ORSA izvještaj nema propisanu ni unaprijed zadanu strukturu, društva samostalno, u skladu sa svojim organizacijskim kapacitetima, u zakonskom okviru i zadanim osnovnim elementima formuliraju izvještaj.

Hanfa kao nadzorno tijelo ima zadatak ocijeniti kvalitetu dokumentacije ORSA-e, procijeniti jesu li društva prikladno procijenila svoje rizike i potrebe za solventnošću s obzirom na prirodu, opseg i složenost rizika svojstvenih svojoj djelatnosti te sveukupno ocijeniti ORSA proces, uključujući ocjenu korištenih pretpostavki i metoda, te rezultate i poduzete radnje nakon i za vrijeme provedbe pojedinih postupaka u okviru ORSA procesa.

Hanfa je u protekle tri godine komunicirala s društvima za osiguranje u pogledu formalnog i suštinskog sadržaja ORSA izvještaja putem pojedinačnih sastanaka s društvima i pisanih preporuka te provedbom drugih nadzornih aktivnosti u cilju unaprjeđenja ORSA procesa te sadržaja ORSA izvještaja.

Hanfa je već u 2015. razvila vlastiti sustav za interno ocjenjivanje ORSA izvještaja, koji se kontinuirano unaprjeđuje. Nakon analize i ocjene zaprimljenih izvještaja, Hanfa je tijekom 2019. održala pojedinačne sastanke s predstavnicima svih društava. Svrha sastanaka bila je bolje razumijevanje ORSA procesa te poslovnog modela i strategije društava. Nakon održanih sastanaka svakom su društvu upućene individualne pisane preporuke, koje se sastoje od općenitog dijela te dijela u kojem se Hanfa osvrće na konkretne nedostatke pojedinog ORSA izvještaja.

Smjernice za izradu ORSA izvještaja

U cilju unaprjeđenja ORSA procesa te sadržaja ORSA izvještaja, kao dio preventivnih nadzornih aktivnosti Hanfa je sastavila i društvima poslala smjernice odnosno zajedničke preporuke koje se odnose na uključenost uprave u ORSA proces i ORSA izvještaj. Naime, kod društava je uočena nedovoljna uključenost uprave, neadekvatan prikaz i pojašnjenje mjera koje uprava provodi i koje će provoditi u budućnosti, nedovoljna raznolikost i primjerenost testova otpornosti na stres te nedovoljno pojašnjenje poslovne strategije za razdoblje poslovnog planiranja. Hanfa je stoga u studenome 2019. na svojim internetskim stranicama objavila Izvještaj o provedbi vlastite procjene rizika i solventnosti s preporukama, u kojem su opisani rezultati analize koje je provela u vezi s ORSA procesom. U izvještaju je Hanfa predstavila svoja promatranja i procjene, kao i očekivanja i preporuke u značajnim područjima ORSA-e.

Preporuke su obuhvaćale ključne elemente ORSA izvještaja u koje treba biti uključena uprava društva za osiguranje, a također je istaknuto da uprava treba osigurati izradu kvantifikacije kapitalnih potreba i kvalitativan opis pojašnjenja materijalnih rizika bez obzira na to mogu li se rizici kvantificirati ili ne. Također, preporuke su sadržavale i očekivanja Hanfe u vezi s ispitivanjem otpornosti na stres (uključujući i obrnuto ispitivanje otpornosti na stres) i analize scenarija, a što uključuje i to da uprava društva navede mjere koje je društvo za osiguranje u mogućnosti primijeniti ako nastupe nepovoljni scenariji. Isto tako, navedeno je kako uprava društva za osiguranje treba osigurati izradu realnih projekcija za sve ključne stavke svojeg poslovanja prema vlastitom profilu rizičnosti. Smjernicama se od društava očekuje da provedu retroaktivno testiranje (engl. *back-testing*) u odnosu na izrađene projekcije. Zaključno, u preporukama je istaknuto da ORSA nije još samo jedno izvješće, već da je to proces za koji je ključno da bude integriran unutar društva za osiguranje.

Nebankovno financiranje

Korektivne nadzorne aktivnosti

Leasing

Tijekom 2019. pokrenut je posredni nadzor nad jednim leasing društvom, čiji je predmet nadzora bio obračun kamatnih stopa po ugovorima o leasingu, a o čemu je sastavljen Zapisnik o utvrđenim nezakonitostima i nepravilnostima. Također je u 2019. okončan i jedan neposredni nadzor po predmetu nadzora poslovni proces posla leasinga te je izdano Rješenje o otklonjenim nezakonitostima i nepravilnostima. Hanfa je tijekom 2019. u skladu sa svojim nadležnostima također provela posredni nadzor nad društvom koje nema dozvolu za obavljanje djelatnosti leasinga s ciljem utvrđivanja obavlja li predmetno društvo poslove leasinga bez odobrenja Hanfe. Nakon provedenog nadzora, u kojem je utvrđeno da je društvo neovlašteno obavljalo poslove leasinga, društvo je prestalo s tom praksom, čime je postupilo u skladu s Hanfinim Rješenjem o uklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti.

Faktoring

Tijekom 2019. Hanfa je provodila tri neposredna nadzora faktoring društava po predmetu nadzora usklađenosti s odredbama Zakona o faktoringu[27] (dalje u tekstu: ZOF) u dijelu djelatnosti, upravljanja rizicima i financijskog izvještavanja, od kojih je jedan nadzor otvoren u 2018., te nadzor primjene Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma[28]. U postupcima nadzora nad dva faktoring društva utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti, čije je otklanjanje naloženo rješenjem Hanfe te je jedno društvo otklonilo utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti u 2019., dok se za drugo društvo to očekuje u 2020. Također, okončanje postupka nadzora otvorenog krajem 2019. očekuje se u 2020. godini.

Preventivne nadzorne aktivnosti

Preventivne nadzorne aktivnosti obuhvaćale su kontinuiranu korespondenciju s leasing i faktoring društvima, preporuke za poboljšanje kvalitete izvješća leasing i faktoring društava, kao i kontakte s revizorskim društvima koja su provela zakonsku reviziju izvještaja leasing i faktoring društava za potrebe Hanfe. Održavani su i sastanci savjetodavne naravi s pojedinim društvima s ciljem osiguranja usklađenosti s regulativom, pri čemu je naglasak bio stavljen na upravljanje rizicima kojima je svako pojedino društvo izloženo te osiguranje kontinuiteta poslovanja. Isto tako, održani su individualni sastanci s leasing društvima u vezi s namjeravanom likvidacijom društava odnosno licenciranjem novog društva na tržištu leasinga u Republici Hrvatskoj. Osim direktno s društvima, Hanfa kontinuirano surađuje s Udruženjem leasing društava i Udruženjem pružatelja usluga faktoringa, koja posluju u okviru Hrvatske gospodarske komore (dalje u tekstu: HGK).

S obzirom na to da su leasing i faktoring društva dužna tijekom godine Hanfi dostaviti redovna izvješća, koja uključuju financijske, dodatne te revizorske izvještaje, Hanfa je tijekom 2019. kontinuirano provodila nadzor i provjeru svih elemenata njihova redovnog izvještavanja, a zatraženi su i brojni dodatni izvještaji, informacije i dokumentacija, koji su također bili predmet analize i posrednog nadzora.

Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma

Korektivne nadzorne aktivnosti

Tijekom 2019. Hanfa je dovršila četiri te započela dva postupka neposrednih nadzora nad poslovanjem društava čiji su predmeti nadzora uključivali sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma. Tri postupka nadzora provedena su kod faktoring društava, od čega je jedan još u tijeku, dva kod društava za osiguranje i jedan kod društva za upravljanje investicijskim fondovima. Provedenim nadzorima nad faktoring društvima utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti koje su se odnosile prvenstveno na provođenje mjera dubinske analize, dok su se kod društava za osiguranje utvrđene nezakonitosti i nepravilnost odnosile na međusobno povezane gotovinske uplate čiji je iznos prelazio 105.000,00 kn. Provedenim nadzorom nad društvom za upravljanje investicijskim fondovima utvrđene su nezakonitosti i nepravilnosti u vezi s provođenjem mjera dubinske analize te manjkavosti u propisanim internim pravilnicima. Hanfa će ubuduće nadzorne aktivnosti povezane sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma provoditi putem zasebne nadzorne organizacijske jedinice, Ureda za sprječavanje pranja novca. Jedan od glavnih razloga izdvajanja navedene jedinice jest stavljanje teme sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma u sve veći fokus te podizanje svijesti o tome kako na svjetskoj razini tako i u Hrvatskoj. Glavne su prednosti izdvajanja te jedinice povećanje broja nadzornih aktivnosti radi fokusa na jednoj temi, specijalizacija za predmete sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, bolja koordinacija u radu na navedenom području te koncentracija znanja.

27 NN, br. 94/14 i 41/16

28 NN, br. 108/17 i 39/19

Osim stalnih nadzornih postupaka koje je provodila, Hanfa je tijekom 2019. sudjelovala u zajedničkom neposrednom nadzoru s nadzornim tijelom iz Austrije, kojim je izvršena kontrola implementacije i primjene grupnih smjernica kod društava iz Republike Hrvatske.

Hanfa sudjeluje u radu Međuinstitucionalne radne skupine za sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma (MIRS), kojom predsjeda Ured za sprječavanje pranja novca pri Ministarstvu financija. Predstavnici Hanfe sudjelovali su u projektu ažuriranja Nacionalne procjene rizika, kojom se identificiraju i analiziraju glavni rizici od pranja novca i financiranja terorizma na nacionalnoj razini.

Nadzor izvještavanja

U skladu s člankom 67. stavkom 2. Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma subjekti nadzora Hanfe dostavljaju godišnji plan rada za tekuću godinu i izvještaj o radu za prethodnu godinu u području sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma najkasnije do 31. ožujka tekuće godine. Navedeni izvještaj i planovi omogućuju uvid u postupanje obveznika na polju sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Preventivne nadzorne aktivnosti

Hanfa je tijekom 2019. odgovarala na upite subjekata nadzora te davala smjernice o primjeni pojedinih odredaba Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma te povezanih podzakonskih akata. Osim toga, održana je edukacija subjektima nadzora Hanfe u HGK-u na kojoj su obrađene teme u vezi s nadzornim praksama, virtualnim valutama, Nacionalnom procjenom rizika te međunarodnim mjerama ograničavanja. Također, u protekloj godini održan je i sastanak s predstavnicima društava koja se bave djelatnošću pružanja usluga razmjene virtualnih i fiducijarnih valuta i pružanja skrbničke usluge novčanika, na kojem se razgovaralo o novim obvezama povezanim sa sprječavanjem pranja novca i financiranja terorizma za navedena društva.

3.2. Makrobonitetni nadzor

Hanfa je, uz Hrvatsku narodnu banku (dalje u tekstu: HNB), Ministarstvo financija i Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, odgovorna za stabilnost financijskog sustava u Republici Hrvatskoj, pa je promicanje i očuvanje financijske stabilnosti, u skladu sa Zakonom o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga[29], jedan od osnovnih ciljeva njezina rada. Financijsku stabilnost mogu narušiti procesi koji nastaju i razvijaju se unutar samog sustava stvarajući ranjivosti koje se u slučaju javljanja određenih šokova mogu materijalizirati u vidu narušenih likvidnosnih i kapitalnih pozicija finan-

FINANCIJSKA STABILNOST

Stabilan financijski sustav podrazumijeva nesmetano funkcioniranje svih njegovih segmenata (financijskih institucija, tržišta, usluga i infrastrukture) u procesu alokacije resursa, procjene i upravljanja rizicima te izvršavanja plaćanja, kao i njegovu otpornost na iznenadne šokove.

SISTEMSKI RIZIK

Svaki rizik kojem je sustav izložen, a koji može imati negativne posljedice za funkcioniranje dijela ili cijelog financijskog sustava uzrokujući pritom i ozbiljan negativan utjecaj na realno gospodarstvo, predstavlja sistemski rizik.

29 NN, br. 140/05, 154/11 i 12/12

cijskih institucija onemogućavajući nesmetano funkcioniranje dijela ili cijelog financijskog sustava. Pritom šokovi mogu biti vanjski i poteći iz međunarodnog okruženja ili idiosinkratski, generirani domaćim makroekonomskim i financijskim kretanjima, ekonomskom politikom ili promjenama u institucionalnom okruženju. Kako bi se identificirani rizici pravovremeno prevenirali odnosno kako bi se ublažio efekt njihove materijalizacije, potrebno je razviti i odgovarajući skup instrumenata i alata odnosno politika usmjerenih ciljano na osiguranje stabilnosti sustava u cjelini, koji se zajednički nazivaju makrobonitetni nadzor. Stoga su u EU-u na nacionalnoj i internacionalnoj razini nakon prošle financijske krize uspostavljena tijela s makrobonitetnim ovlastima i mandatima, a uz makrobonitetne alate razvijeni su i okviri za međunarodnu suradnju. Premda je u inicijalnoj fazi razvoja makrobonitetnih kapaciteta fokus primarno bio usmjeren na bankarski sektor, rastući udio i značaj nebanarskog dijela financijskog sustava stvara strukturalne promjene i zahtijeva daljnji razvoj makrobonitetnog okvira i proširenje na sektor financijskih usluga kako bi se adekvatno adresirao sistemski rizik i spriječila regulatorna arbitraža. Usto, financijska se integracija kontinuirano produbljuje, što stvara potrebu za holističkim pristupom, koji sustav promatra kao nerazdvojivu cjelinu, čiji ključni dio čini praćenje i adresiranje ranjivosti u međusektorskom, ali i prekograničnom kontekstu.

Značaj sektora financijskih usluga u nadležnosti Hanfe neprekinuto raste već deset godina te su krajem 2019. subjekti nadzora Hanfe upravljali imovinom od 217 mlrd. kuna, što čini trećinu ukupnog financijskog sustava Republike Hrvatske. Razvojem financijskog sektora znatno je proširen spektar usluga i raznovrsnost proizvoda koje pružatelji financijskih usluga nude, što uključuje transformaciju poslovnih modela, usvajanje naprednih tehnologija te kontinuiranu promjenu regulatornog okruženja. Također, raste broj korisnika financijskih usluga, što povećava njegovu značajnost i dalekosežnost utjecaja. Rastući značaj sektora, kroz ponudu sve kompleksnijih proizvoda, isprepletenost ulaganja, globalne utjecaje i promjene ponašanja potrošača, zahtijeva pozorno i sustavno praćenje rizika i adresiranje ranjivosti s ciljem očuvanja financijske stabilnosti odnosno preveniranja sistemskog rizika. Posljednjih je godina na globalnoj razini ostvaren velik napredak u dijelu razumijevanja, a time i identifikacije, procjene te praćenja sistemskih rizika financijskog sektora. Pritom analitički pristup ovisi o obliku promatranog sistemskog rizika i karakteristikama sektora, no najčešće se analitički alati ugrubo dijele na indikatore financijske stabilnosti i ranog upozorenja, testiranje otpornosti institucija na stres te modele zaraze i prelijevanja. Hanfa je tijekom 2019. intenzivno radila na projektu integracije i unaprjeđenja nadzora zasnovanog na rizicima, koji financira EU putem Programa za podršku strukturnim reformama, provedenog u suradnji s Europskom komisijom. Fokus projekta stavljen je na povećanje učinkovitosti Hanfe u provođenju nadzora sistemskih rizika kroz identifikaciju sistemskih rizika baziranu na makroekonomskim pokazateljima i pokazateljima tržišnih rizika, sektorskim pokazateljima rizika, međusektorskim pokazateljima izloženosti te pokazateljima koji ukazuju na sistemski značaj financijskih institucija pod nadzorom Hanfe. Model procjene cikličkih rizika na sektorskoj i međusektorskoj razini temelji se na široko usvojenom analitičkom alatu – mapi intenziteta rizika (engl. *heatmap*), kojim se na temelju odabranog skupa pokazatelja ukazuje na pregrijavanje sustava. Također, Hanfa je u protekloj godini započela s objavom publikacije Makroprudencijalni skener rizika, kojom se pruža uvid u proces identifikacije, procjene i praćenja evolucije sistemskih rizika u sektoru financijskih usluga pod nadzorom Hanfe kako bi se pravovremeno poduzele odgovarajuće mjere u cilju sprječavanja njihove materijalizacije i narušavanja stabilnosti financijskog sustava. Time se doprinosi i boljem razumijevanju sistemskih rizika, posebno u segmentu identificiranja ranjivosti kao i kanala širenja rizika, potiče na planiranje aktivnosti i mjera koje pružaju odgovarajuću zaštitu od posljedica materijalizacije tih rizika te doprinosi većem povjerenju u financijski sustav. Kretanja u sektoru financijskih usluga u 2019. nisu upućivala na povećanje razine sistemskih rizika, a kao glavne ranjivosti subjekata pod nadzorom Hanfe identificirani su koncentracija ulaganja u hrvatske dužničke vrijednosne papire i njome uzrokovana izražena osjetljivost na promjene kamatnih stopa i izloženost riziku zaraze te pritisci na profitabilnost pružatelja financijskih usluga u okružju iznimno niskih kamatnih stopa.

Hanfa svojim aktivnostima, ponajprije nadzornim i normativnim, kroz procjenu sigurnosti i stabilnosti poslovanja subjekata nadzora iz cijele industrije financijskih usluga koje su u nadležnosti Hanfe te kroz suradnju s nacionalnim i međunarodnim tijelima na svim segmentima tržišta poduzima sve mjere u okviru vlastitih ovlasti kako bi doprinijela očuvanju stabilnosti financijskog sustava Republike Hrvatske. Na nacionalnoj razini makrobonitetnu politiku Republike Hrvatske oblikuje Vijeće za financijsku stabilnost – međuinstitucionalno tijelo sastavljeno od predstavnika institucija ključnih za očuvanje financijske stabilnosti u Republici Hrvatskoj – Hanfe, HNB-a, Ministarstva financija Republike Hrvatske i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka. Najvažnija ovlast Vijeća odnosi se na izdavanje upozorenja i preporuka nadležnim tijelima, drugim tijelima državne uprave i pravnim osobama s javnim ovlastima koji djeluju u Republici Hrvatskoj. Upozorenja služe za skretanje pozornosti na sistemske rizike koji mogu ugroziti financijsku stabilnost, a preporukama se upućuje na potrebu uvođenja novih ili izmjena postojećih mjera i instrumenata koji bi se trebali poduzeti radi očuvanja financijske stabilnosti u Republici Hrvatskoj. Na razini EU-a za makrobonitetni nadzor financijskog sustava zadužen je Europski odbor za sistemske rizike (dalje u tekstu: ESRB), čiji glavni zadaci obuhvaćaju prevenciju, ublažavanje i izbjegavanje sistemskih rizika te jačanje otpornosti sustava na financijske šokove. ESRB djeluje kroz usku suradnju s članicama Europskog sustava financijskog nadzora (engl. *European System of Financial Supervision* – ESFS): EIOPA-om, ESMA-om i Europskim nadzornim tijelom za bankarstvo (dalje u tekstu: EBA) te kroz suradnju s nacionalnim nadzornim tijelima. Hanfa je, uz direktnu suradnju kroz odbore ESRB-a, i indirektno sudjelovala u kreiranju makrobonitetnih politika ESRB-a kroz djelovanje u raznim odborima, radnim skupinama i mrežama EIOPA-e i ESMA-e. Također, Hanfa je kao član Međunarodnog udruženja nadzornih tijela u osiguranju (dalje u tekstu: IAIS) kroz sudjelovanje u odborima tijekom 2019. sudjelovala u razvoju i usvajanju IAIS-ova holističkog okvira za sistemski rizik u osiguranjnom sektoru, čiji su ključni elementi unaprjeđenje nadzornih politika, globalno praćenje rizika od strane IAIS-a te ovlasti nadzorne intervencije uz mehanizme koji omogućuju dosljednu primjenu na globalnoj razini. Na razini EU-a novi alati za makrobonitetno djelovanje u sektoru osiguranja predstavljeni su u prijedlogu revizije regulatornog okvira Solventnost II u 2020. godini. Iako su spomenuti trendovi pozitivni, nužan je daljnji razvoj makrobonitetnih politika i ovlasti za makrobonitetno djelovanje u svim segmentima financijskog sektora kako bi se postigao konačni cilj makrobonitetne politike, a to je stabilan financijski sustav.

Normativne aktivnosti

4. Normativne aktivnosti

Deklarirane ciljeve očuvanja stabilnosti financijskog sustava Hanfa ostvaruje, između ostalog, kroz normativne aktivnosti na svim razinama, a kako bi dosljednom i transparentnom regulacijom pružateljima financijskih usluga osigurala regulatorno okruženje u skladu s najboljim praksama i međunarodnim regulatornim standardima. U vezi sa zakonodavnim aktivnostima Hanfa aktivno sudjeluje u radnim skupinama za izradu zakona koji uređuju pružanje financijskih usluga. Hanfa samostalno donosi podzakonske akte iz područja svoje nadležnosti, što osim pravilnika obuhvaća i odluke, smjernice, preporuke i mišljenja o primjeni propisa. Regulatorne aktivnosti Hanfe idu ukorak s regulatornim aktivnostima EU-a, osiguravajući primjenu standarda EU-a u pružanju financijskih usluga kod pružatelja usluga u Republici Hrvatskoj. U 2019. Hanfa je bila izrazito aktivna u donošenju podzakonskih propisa iz gotovo svih područja nadležnosti – Upravno vijeće Hanfe donijelo je sveukupno 97 pravilnika, tri upute i tri smjernice. Za sve navedene podzakonske propise prethodno je provedena stručna i javna rasprava. Putem portala e-savjetovanje Hanfa je u 2019. provela ukupno 95 savjetovanja, što je prema Izvješću Ureda za zakonodavstvo svrstava na visoko drugo mjesto od 34 institucije koje provode javno savjetovanje putem tog portala, a što pokazuje visoku razinu transparentnosti njezinih normativnih aktivnosti.

4.1. Tržište kapitala i investiranje

Zakon o tržištu kapitala

Zbog kontinuirane potrebe za usklađivanjem hrvatskog regulatornog okvira tržišta kapitala s onim u EU-u, koji je unazad nekoliko godina iznimno dinamičan, Hanfa je u 2019. sudjelovala u izradi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala[31] (dalje u tekstu: ZID ZTK), kojim je osigurana primjena Uredbe o prospektu[32] na području Republike Hrvatske. Uredba o prospektu u cijelosti je zamijenila dosadašnji prospektni regulatorni okvir. Značajne novosti u ZID ZTK-u obuhvaćaju podizanje praga za obvezu objave prospekta za javne ponude vrijednosnih papira s postojećih 5 mil. eura na 8 mil. eura u kunskoj protuvrijednosti uz obvezu izrade informacijskog dokumenta o ponudi za sve ponude vrijednosnih papira između 4 mil. eura i 8 mil. eura u kunskoj protuvrijednosti. Navedena izmjena predstavlja administrativno rasterećenje za izdavatelje i/ili ponuditelje te se njom pojeftinjuje izdavanje vrijednosnih papira, dok ulagatelji kroz informacijski dokument dobivaju ujednačene i bitne informacije na temelju kojih mogu donijeti odluku o ulaganju.

PROSPEKT

Prospekt je informativni dokument koji sadrži sve bitne podatke o vrijednosnom papiru te njegovu izdavatelju uključujući podatke o financijskom položaju i poslovanju izdavatelja.

ZID ZTK osim toga olakšava uvjete za poslovanje tržišnog posrednika kao jedne vrste sudionika na tržištu financijskih usluga. S obzirom na to da na tržištu financijskih usluga djeluju i obrti (kao npr. zastupnici u

30 Izvješće o provedbi savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata u 2019. godini, Ured za zakonodavstvo, Vlada Republike Hrvatske

31 NN, br. 17/20

32 Uredba (EU) 2017/1129 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o prospektu koji je potrebno objaviti prilikom javne ponude vrijednosnih papira ili prilikom uvrštavanja za trgovanje na uređenom tržištu te stavljanju izvan snage Direktive 2003/71/EZ, SL L 168

osiguranju) te uzimajući u obzir opseg usluga i odgovornosti koje oni imaju, bilo je potrebno, radi olakšavanja i izjednačavanja uvjeta za obavljanje usporedivih djelatnosti na financijskom tržištu, dopustiti i obrtima da obavljaju djelatnost tržišnog posredovanja.

Značajnija izmjena odnosi se i na dodatne ovlasti Hanfe u vezi s korporativnim upravljanjem u izdavateljima, u smislu prikupljanja i objave informacija. Navedenim dopunama dodatno se osnažuje korporativno upravljanje izdavatelja čiji su financijski instrumenti uvršteni na uređeno tržište bez dodatnih administrativnih ili financijskih tereta za izdavatelje.

Podzakonski propisi

Hanfa je u 2019. na temelju odredaba ZTK-a donijela 21 pravilnik iz područja tržišta kapitala te dvije upute za popunjavanje izvještaja propisanih tim pravilnicima. Pravilnici su se većim dijelom odnosili na licenciranje te trenutne i buduće izvještajne i nadzorne obveze institucija koje čine tržišnu infrastrukturu – burzu i središnje klirinško depozitarno društvo u funkcijama središnjeg depozitorija odnosno središnje druge ugovorne strane[33].

Kao jedan od važnijih pravilnika koji se odnosi na širi krug dionika jest Pravilnik o obrazovnom programu i ispitima za provjeru znanja i stjecanje kvalifikacija za pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama, brokerske poslove i investicijsko savjetovanje[34], kojim je značajno unaprijeđen sadržaj obrazovnog programa ispita u organizaciji Hanfe. Dodatno, utvrđena je modularna struktura ispita te je uveden novi ispit – informiranje o investicijskim proizvodima i uslugama. Taj je ispit namijenjen svima koji tek započinju karijeru u financijskoj industriji te financijskim djelatnicima koji klijente redovno informiraju ili im nude investicijske usluge i proizvode, a nisu usko specijalizirani za pružanje investicijskih usluga.

Pravilnikom o prijavljivanju povreda odnosno sumnji na povredu odredaba Zakona o tržištu kapitala, Uredbe (EU) br. 600/2014, Uredbe (EU) br. 596/2014 i Uredbe (EU) br. 909/2014[35] osiguravaju se sigurni kanali za prijave tzv. zviždača Hanfi u vezi s povredama regulative koja uređuje pružanje investicijskih usluga i zabranu zlouporabe tržišta.

Ostale normativne aktivnosti

U listopadu 2019. Hanfa i ZSE usvojili su novi Kodeks korporativnog upravljanja (dalje u tekstu: Kodeks) namijenjen izdavateljima čije su dionice uvrštene na uređeno tržište. Rezultat je to zajedničkog projekta koji je financirala Europska banka za obnovu i razvitak, a cilj mu je unaprjeđenje kvalitete korporativnog upravljanja u hrvatskim uvrštenim društvima i povećanje razine njihova izvještavanja o korporativnom upravljanju.

Kodeksom se zahtijeva veća odgovornost, uključenost, nezavisnost i spolna ravnopravnost članova upravljačkih i nadzornih organa, unaprjeđenje komunikacije i dijaloga s dioničarima i ostalim dionicima, uspostavljanje viših standarda upravljanja primicima članova upravljačkih i nadzornih organa, sukobom interesa, rizicima te sustavima unutarnje kontrole i revizije, kao i veća korporativna društvena odgovornost u pogledu utjecaja na okoliš i zajednicu u vezi s očuvanjem ljudskih prava i prava radnika te sprječavanjem i kažnjavanjem mita i korupcije.

Kodeks se počinje primjenjivati od 1. siječnja 2020. godine. U skladu s njim izdavatelji su dužni jednom godišnje ispuniti dva upitnika: upitnik o usklađenosti i upitnik o praksama upravljanja. Oba će se upitnika dostavljati Hanfi, a upitnik o usklađenosti će se objavljivati. Prvo izvještavanje u skladu s odredbama Kodeksa bit će za izvještajno razdoblje 2019. godine kako bi se s primjenom Kodeksa mogli pratiti napreci u unaprjeđenju korporativnog upravljanja i kvaliteti izvještavanja.

33 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2019. nalazi se u Dodacima.

34 NN, br. 99/19

35 NN, br. 124/19

4.2. Investicijski fondovi

Zakonodavne aktivnosti

Zakonodavni okvir poslovanja investicijskih fondova u Republici Hrvatskoj dodatno je unaprijeđen u 2019. donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom[36] (dalje u tekstu: ZID ZOIFJP) i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o alternativnim investicijskim fondovima[37] (dalje u tekstu: ZID ZAIF), u čijoj su izradi sudjelovali i stručnjaci iz Hanfe kao članovi radne skupine Ministarstva financija.

ZID ZOIFJP i ZID ZAIF paralelno uređuju ulogu društava za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom i upravitelja alternativnih investicijskih fondova u obavljanju poslova sekuritizacije prema Uredbi o sekuritizaciji[38]. Nadalje, predmetnim izmjenama i dopunama provodi se i horizontalno usklađivanje sa ZTK-om, posebno u dijelu uvjeta za članove uprava/nadzornog odbora, stjecanje kvalificiranog udjela te distribuciju udjela u fondovima. Proporcionalno se olakšavaju uvjeti za članove nadzornih odbora i članove uprave i usklađuju se s uvjetima za članove nadzornih odbora i članove uprave drugih financijskih institucija te se provodi potpuno usklađenje s odredbama ZTK-a u odnosu na procjenu, postupak, uvjete i pravne posljedice stjecanja kvalificiranog udjela bez odobrenja Hanfe, čime se izjednačava standard postupanja prema financijskim subjektima u svim sektorima, a u vezi s procjenom primjerenosti stjecanja kvalificiranog udjela u njima.

Terminologija koja se odnosi na distribuciju udjela u potpunosti je usklađena sa ZTK-om, na način da je "nuđenje" (udjela) postalo "distribucija" (udjela) te je radi pravne sigurnosti, ujednačenog postupanja sudionika na tržištu financijskih usluga i jednoznačne zaštite ulagatelja nužno bilo uskladiti uvjete i obveze društava za upravljanje koji distribuiraju udjele u fondovima ulagateljima s uvjetima i obvezama drugih sudionika tržišta koji obavljaju poslove distribucije u odnosu na druge financijske instrumente.

Podzakonski propisi

Alternativni investicijski fondovi

S obzirom na to da je u ožujku 2018. donesen novi ZAIF, Hanfa je u 2019. donijela 18 novih pravilnika koji uređuju poslovanje upravitelja alternativnih investicijskih fondova te četiri pravilnika o izmjenama i dopunama postojećih pravilnika[39], čime je regulatorni okvir poslovanja upravitelja alternativnih investicijskih fondova u potpunosti ažuriran s izmijenjenim zakonskim okvirom. Od važnijih pravilnika ističu se izmjene i dopune Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine AIF-a i cijene udjela AIF-a[40], kojima su se dodatno pojasnili postupci i pravila vrednovanja imovine fondova te detaljnije propisala ulaganja imovine fonda u financijske izvedenice, na način koji će omogućiti jednostavniju zaštitu imovine fonda. Nadalje, Pravilnikom o troškovima i naknadama koji se mogu plaćati iz imovine AIF-a[41] detaljnije su propisani troškovi i naknade za koje se može teretiti imovina alternativnog investicijskog fonda uz navođenje konkretnih primjera tih troškova.

---

36 NN, br. 126/19

37 NN, br. 126/19

38 Uredba (EU) 2017/2402 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o utvrđivanju općeg okvira za sekuritizaciju i o uspostavi specifičnog okvira za jednostavnu, transparentnu i standardiziranu sekuritizaciju te o izmjeni direktiva 2009/65/EZ, 2009/138/EZ i 2011/61/EU te uredaba (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 648/2012, SL L 347

39 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2019. nalazi se u Dodacima.

40 NN, br. 124/19, 2/20

41 NN, br. 26/19, 82/19

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom

Pravilnikom o naknadi štete ulagateljima UCITS fonda i/ili UCITS fondu[42] uređuje se postupak naknade štete koju je društvo za upravljanje dužno nadoknaditi ulagateljima UCITS fonda i/ili UCITS fondu u slučaju pogrešnog izračuna neto vrijednosti imovine po udjelu odnosno cijene udjela i nedopuštene povrede ograničenja ulaganja. Dvjema izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijene udjela u UCITS fondu[43] detaljnije su propisana ulaganja imovine fonda u financijske izvedenice i državne obveznice, na način koji će omogućiti jednostavniju zaštitu imovine fonda.

4.3. Mirovinski sustav

Zakonodavne aktivnosti

U travnju 2019. Hanfa je uključena u radnu skupinu Ministarstva financija za izradu Nacrta prijedloga Zakona o provedbi Uredbe o paneuropskom osobnom mirovinskom proizvodu (PEPP), kojom se omogućuje stvaranje osobnog mirovinskog proizvoda dugoročne mirovinske prirode kojim će se u najvećoj mogućoj mjeri u obzir uzeti okolišni, socijalni i upravljački čimbenici. Taj bi mirovinski proizvod trebao biti jednostavan, siguran, transparentan, prilagođen potrošačima i prenosiv širom EU-a te bi trebao imati razumnu cijenu, a dopunjavat će postojeće sustave u državama članicama.

Podzakonski propisi

Zbog stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima[44] i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima[45], Hanfa je tijekom 2019. donijela i izmijenila niz pravilnika koji pobliže reguliraju rad i poslovanje mirovinskih fondova. U 2019. doneseno je ili izmijenjeno sveukupno 15 podzakonskih akata (pravilnika, uputa i smjernica) koji reguliraju obvezne mirovinske fondove i devet pravilnika koji reguliraju dobrovoljne mirovinske fondove.[46]

Obvezni mirovinski fondovi

Najznačajnije izmjene podzakonske regulative iz područja obveznih mirovinskih fondova odnose se na potpuno i pravovremeno informiranje članova, upravljanje imovinom mirovinskih fondova i naknade koje mirovinsko društvo može zaračunati.

U dijelu obveza mirovinskog društva u vezi s informiranjem članova, novim Pravilnikom o promidžbi, informativnom prospektu i ostalim informacijama za članove obveznih mirovinskih fondova[47] propisana je ujednačena struktura prikaza podataka kako bi se osiguralo da je informativni prospekt obveznog mirovinskog fonda jednostavan za čitanje i razumijevanje te da je usredotočen na za člana fonda bitne informacije. Stoga se navedenim pravilnikom uvodi obveza izrade pregledne tablice na početku informativnog prospekta, u kojoj se moraju nalaziti podaci o naknadama i troškovima, ciljevima ulaganja i ciljanoj strukturi portfelja mirovinskog fonda, kratki pregled alokacije imovine mirovinskog fonda uz popis ulaganja imovine mirovinskog fonda u infrastrukturne projekte i vlasničke vrijednosne papire čiji je udio u izdanju veći od deset posto te podaci o profilu rizičnosti i izloženosti rizicima te o povijesnim prinosima fonda.

---

42 NN, br. 16/19

43 NN, br. 124/19, 2/20

44 NN, br. 115/18

45 NN, br. 115/18

46 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2019. nalazi se u Dodacima.

47 NN, br. 2/20

S obzirom na to da je zakonskim izmjenama uvedena obveza korištenja referentne vrijednosti (engl. *benchmark*), s kojom će se uspoređivati uspješnost ulaganja dioničkog dijela portfelja obveznog mirovinskog fonda, te obveza mirovinskog društva da u informativnom prospektu naznači i obrazloži međusobna odstupanja tih prinosa, Hanfa je donijela Smjernice o referentnim vrijednostima koje koriste mirovinska društva kod ulaganja u prenosive vlasničke vrijednosne papire. U navedenim smjernicama definirane su referentne vrijednosti koje mirovinska društva smiju koristiti, podaci koji se u vezi s odstupanjem prinosa od prinosa referentne vrijednosti moraju javno objaviti u informativnom prospektu te način na koji se oni moraju objaviti, a sve s ciljem povećanja transparentnosti prema članovima i potencijalnim članovima fonda.

Kako je zakonskim izmjenama predviđeno da se imovina obveznog mirovinskog fonda može ulagati i u mala i srednja poduzeća, osobito inovativna i tzv. *start-up* poduzeća koja su u početnim fazama poslovanja, a u koje se ulaže putem uređenih sustava za prikupljanje kapitala, Hanfa je donijela Smjernice o uređenim sustavima za prikupljanje kapitala, u kojima je navela sustave za prikupljanje kapitala koje priznaje.

Od provođenja mirovinske reforme 2002. sredstva u obveznim mirovinskim fondovima uglavnom su se akumulirala, a u skoroj budućnosti započet će veće isplate iz fondova s obzirom na to da će sve veći broj članova ostvariti pravo na odlazak u mirovinu. Stoga je Hanfa prilikom izmjena većeg broja pravilnika[48] fokus stavila na obvezu unaprjeđenja sustava upravljanja likvidnošću mirovinskih fondova, a kako bi se na najmanju moguću mjeru svela mogućnost značajnijeg pada vrijednosti obračunske jedinice u slučaju povećanih potreba za likvidnošću. Navedenim izmjenama uveden je niz novih obveza, prema kojima je mirovinsko društvo dužno procjenjivati utrživost imovine, periodično procjenjivati nalazi li se u portfelju fonda dovoljno likvidne imovine kako bi u svakom trenutku moglo izvršiti isplate, provoditi testove otpornosti na stres koji omogućavaju procjenu otpornosti likvidnosti fonda na iznimne okolnosti, Hanfi dostavljati nove nadzorne izvještaje o likvidnosti i pokriću obveza obveznih mirovinskih fondova te na internetskoj stranici objavljivati podatke o udjelu imovine mirovinskog fonda koju nije moguće utržiti u roku od godinu dana.

Nadalje, Hanfa je izmjenama Pravilnika o organizacijskim zahtjevima za mirovinsko društvo za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima[49] detaljnije definirala kriterije koje mirovinsko društvo odnosno osoba unutar mirovinskog društva mora uzeti u obzir prilikom odlučivanja o nekom činjenju ili nečinjenju koje može rezultirati sukobom interesa. Uz to, Hanfa je u 2019. donijela i Smjernice kojima se dodatno opisuju situacije koje se smatraju sukobom interesa, a u kojima je navela konkretne primjere u kojima postoji mogućnost nastanka sukoba interesa.

Pravilnikom o dozvoljenim ulaganjima i dodatnim ograničenjima ulaganja obveznog mirovinskog fonda[50] detaljnije su propisana ulaganja imovine mirovinskog fonda u financijske izvedenice i državne obveznice, na način koji će omogućiti jednostavniju zaštitu imovine fonda.

Izmjenama i dopunama Pravilnika o postupanju Središnjeg registra osiguranika i mirovinskih društava prema članovima obveznih mirovinskih fondova[51] detaljnije se propisuju postupanja Središnjeg registra osiguranika (dalje u tekstu: REGOS) i mirovinskih društava prema članovima obveznih mirovinskih fondova, na način da svako mirovinsko društvo (od njih ukupno četiri koja posluju u Republici Hrvatskoj) dobiva 1/5 novih osiguranika, a ono mirovinsko društvo koje je u protekloj godini ostvarilo najveći prinos prilagođen riziku dobiva preostalu 1/5 osiguranika. Istim izmjenama i dopunama propisan je i postupak utvrđivanja osnovice za utvrđivanje više naplaćenog iznosa naknade za upravljanje, kao i hodogram uplate više naplaćenog iznosa na odgovarajući uplatni račun REGOS-a za ona društva koja će imati takvu obvezu.

48 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2019. nalazi se u Dodacima.

49 NN, br. 2/20

50 NN, br. 2/20

51 NN, br. 60/14, 135/15, 86/18 i 56/19

Dobrovoljni mirovinski fondovi

Najznačajnije izmjene podzakonske regulative iz područja dobrovoljnih mirovinskih fondova odnose se na potpuno i pravovremeno informiranje članova i ponudu mirovinskih programa.

S obzirom na to da je prilikom odlaska u mirovinu članu koji je ostvario to pravo na raspolaganju više različitih modela isplate mirovine iz dobrovoljnog mirovinskog fonda, Hanfa je donijela izmjene i dopune Pravilnika o uvjetima za ostvarivanje prava na mirovinu temeljem dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, registru članova te obustavi uplata i isplata iz dobrovoljnog mirovinskog fonda[52], kojim će se članu dobrovoljnog mirovinskog fonda olakšati snalaženje među mogućnostima koje su mu na raspolaganju te će ga se bolje upoznati s pravima i konkretnim iznosima mirovine.

Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za nuđenje mirovinskih programa dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje[53] jasnije su definirani poslovi ponude mirovinskih programa (koje nude treće osobe za račun mirovinskog društva), na način da uključuju ponudu brošura ili sličnog informativnog odnosno marketinškog materijala mirovinskog društva te prikupljanje zahtjeva za sklapanje ugovora o uvjetima isplate mirovine putem fonda i njegovo prosljeđivanje mirovinskom društvu. Osim toga, izmjenama pravilnika propisano je i koji se sve podaci moraju dati budućem korisniku mirovine dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, što uključuje dostavu prospekta, statuta i ključnih podataka za članove fonda, prikaz svih opcija isplate mirovine putem mirovinskog društva te opće informacije o drugim opcijama isplate mirovine, informativne izračune mirovine prilagođene konkretnom korisniku mirovine, kao i druge relevantne informacije koje su mu potrebne za razumijevanje ponude i donošenje informirane odluke o sklapanju ugovora o uvjetima isplate mirovine putem fonda.

Mirovinska osiguravajuća društva

U sklopu mirovinske reforme u 2018. donesen je i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima[54], na temelju kojeg je Hanfa u 2019. donijela 17 pravilnika kojima je značajno unaprijeđen regulatorni okvir uvjeta poslovanja mirovinskih osiguravajućih društava[55]. Kao i kod obveznih i dobrovoljnih mirovinskih fondova, najznačajnije izmjene za korisnike financijskih usluga propisane su Pravilnikom o ponudi mirovinskih programa mirovinskih osiguravajućih društava[56] i Pravilnikom o promidžbenim aktivnostima i internetskoj stranici mirovinskog osiguravajućeg društva[57], kojima se jasnije definiraju poslovi ponude mirovinskih programa i propisuju podaci koji se moraju dati budućim korisnicima mirovine u vezi s mogućnostima i uvjetima isplate mirovine.

4.4. Osiguranje

Zakonodavne aktivnosti

Hanfa je u 2019. kao dio radne skupine Ministarstva financija sudjelovala u izradi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju, koji je u proceduru u Hrvatski sabor Vlada uputila u siječnju 2020. godine. Radi ispunjenja obveze dosljedne primjene Direktive Solventnost II izmijenjene su odredbe koje se odnose na izračun minimalnog potrebnog kapitala, uvjete koje trebaju ispuniti društva za osiguranje

52 NN, br. 2/20

53 NN, br. 2/20

54 NN, br. 115/18

55 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2019. godini nalazi se u Dodacima.

56 NN, br. 2/20

57 NN, br. 2/20

kako bi se kvalificirala kao mala društva te iznose uključene u velike rizike na način da su kunski iznosi zamijenjeni iznosima u eurima. Isto tako, prijedlogom zakona osigurava se usklađivanje s Bilateralnim sporazumom između Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država o bonitetnim mjerama za osiguranje i reosiguranje[58] tako što se propisuje da se u slučaju sklapanja međunarodnog sporazuma koji obvezuje Republiku Hrvatsku, na poslovanje društva za reosiguranje iz treće države koja je stranka tog sporazuma primjenjuju uvjeti koje propisuje međunarodni sporazum. Isto tako, prijedlogom zakona propisuje se obveza ishođenja prethodnog odobrenja Hanfe za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora društva za osiguranje te uvjeti za odbijanje izdavanja odobrenja za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora, prestanak važenja odobrenja za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora i ukidanje odobrenja za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora, čime se osigurava standard za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora neposrednom provjerom navedenih uvjeta s obzirom na ulogu i važnost nadzornog odbora u društvu za osiguranje. Na kraju, prijedlogom zakona proširen je i krug posrednika u osiguranju tako što je leasing društvima dana mogućnost obavljanja poslova distribucije osiguranja.

Podzakonski propisi

Na temelju odredaba Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju[59] Hanfa je u 2019. donijela 11 pravilnika kojima se uređuje poslovanje društava za osiguranje i distribuciju osiguranja u Republici Hrvatskoj.[60]

Početkom 2019. donesen je najvažniji podzakonski propis Hanfe u vezi s distribucijom osiguranja, Pravilnik o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar[61], kojim je propisan način stjecanja, provjere i ocjenjivanja znanja posrednika u osiguranju i reosiguranju, njihovih zaposlenika i sporednih posrednika te uvjeti stručnosti i kontinuirane edukacije osoba koje su uključene u distribuciju osiguranja. Također su definirani uvjeti dobrog ugleda i stručnosti za navedene osobe, što predstavlja znatno unaprjeđenje procesa distribucije i pozitivno utječe na interese korisnika financijskih usluga.

Pravilnikom o uvjetima za obavljanje ključne funkcije u društvu za osiguranje/društvu za reosiguranje[62] dodatno se osnažuju sustavi upravljanja u društvima za osiguranje na način da se za društva za osiguranje propisuje obveza da u formalnom postupku procjenjuju stručnost, dobar ugled i iskustvo nositelja ključnih funkcija u društvu u skladu s uvjetima koje postavlja Hanfa.

4.5. Nebankovno financiranje

U 2019. Hanfa je sudjelovala u radnoj skupini Ministarstva financija za izradu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o leasingu. S obzirom na to da se Zakon o leasingu[63] nije se mijenjao od 2013. godine, a tržište leasinga u međuvremenu se znatno izmijenilo, potrebno je odgovarajućim zakonodavnim izmjenama dodatno osnažiti upravljanje leasing društvom i jasnije definirati prava i obveze tih društava.

58 Bilateralni sporazum između Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država o bonitetnim mjerama za osiguranje i reosiguranje, SL L 258

59 NN, br. 112/18

60 Popis pravilnika koje je Hanfa donijela u 2019. nalazi se u Dodacima.

61 NN, br. 16/19

62 NN, br. 68/19, 15/20

63 NN, br. 141/13

4.6. Sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma

Zakonodavne aktivnosti

U 2019. donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma[64] (dalje u tekstu: ZID ZSPNFT), u čijoj je izradi sudjelovala i Hanfa. ZID ZSPNFT-om se između ostalog prvi put u zakonodavstvo Republike Hrvatske uvode definicije pojmova virtualne imovine, virtualnih valuta i pružatelja skrbničke usluge novčanika. Dodatno, u popis obveznika primjene mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma uvedene su pravne i fizičke osobe koje se bave pružanjem usluga razmjene virtualnih i fiducijarnih valuta te pružanjem skrbničke usluge novčanika radi držanja, pohrane i prijenosa virtualnih valuta. Od 1. siječnja 2020. Hanfa je nadležna za provođenje nadzora primjene ZID ZSPNFT-a kod navedenih obveznika. Značajne izmjene koje donosi ZID ZSPNFT odnose se i na uvođenje javnog pristupa Registru stvarnih vlasnika pravnih subjekata, kao i prijenos Direktive (EU) 2018/843[65] u nacionalno zakonodavstvo Republike Hrvatske.

4.7. Ostale normativne aktivnosti

Zakonodavne aktivnosti

Hanfa je u 2019. sudjelovala i u izradi niza zakonodavnih akata koji se izravno i neizravno odnose na njezine subjekte nadzora.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnim mjerama ograničavanja[66], u čijoj su izradi u radnoj skupini Ministarstva financija sudjelovali stručnjaci iz Hanfe, omogućuje se provedba odredaba sankcija utvrđenih rezolucijama Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda te se osigurava da Republika Hrvatska može, u slučaju potrebe, primijeniti međunarodne mjere ograničavanja utvrđene rezolucijama Ujedinjenih naroda i prije završetka postupka prenošenja, usklađivanja i donošenja pravnih akata na razini EU-a. U skladu s preporukama FATF-a[67] Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o međunarodnim mjerama ograničavanja uvodi novu definiciju imovine, što uključuje i virtualnu imovinu.

Zakonom o provedbi Uredbe (EU) 2017/2394 Europskoga parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2017. o suradnji između nacionalnih tijela odgovornih za izvršavanje propisa o zaštiti potrošača i o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 2006/2004[68], u čijoj je izradi u radnoj skupini Ministarstva gospodarstva Hanfa također sudjelovala, propisana je koordinacija i suradnja čitavog niza institucija u Republici Hrvatskoj radi konzistentne i učinkovite zaštite interesa potrošača.

Stručnjaci iz Hanfe sudjelovali su u 2019. i u radu radnih skupina za izradu paketa zakona iz nadležnosti HNB-a, a koji čine dio Akcijskog plana Republike Hrvatske za pridruživanje Europskom tečajnom mehanizmu – Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama[69], Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci[70] i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija i investicijskih društava[71].

---

64 NN, br. 39/19

65 Direktiva (EU) 2018/843 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive (EU) 2015/849 o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma i o izmjeni direktiva 2009/138/EZ i 2013/36/EU, SL 156

66 NN, br. 63/2019

67 Grupa za financijsku akciju protiv pranja novca (engl. *Financial Action Task Force*)

68 NN, br. 54/2020

69 NN, br. 47/20

70 NN, br. 47/20

71 NN, br. 47/20

Značajan doprinos Hanfa je dala i u radnoj skupini Ministarstva pravosuđa prilikom izrade Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovačkim društvima[72], posebno u dijelu prenošenja odredaba Direktive (EU) 2017/828 o pravima dioničara[73] u pravni sustav Republike Hrvatske.

72 NN, br. 40/19

73 Direktiva (EU) 2017/828 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2017. o izmjeni Direktive 2007/36/EZ u pogledu poticanja dugoročnog sudjelovanja dioničara, SL 132

Licenciranje i edukacija

5. Licenciranje i edukacija

Hanfa kroz postupke licenciranja, na temelju relevantnih propisa, provjerava jesu li ispunjeni uvjeti u vezi s oblikom društva, dionicama, odnosno poslovnim udjelima društva, temeljnim kapitalom, imateljima kvalificiranih udjela i uskom povezanosti, uvjeti za članove uprave, a kada je to primjenjivo, uvjeti za članove nadzornog odbora te uvjeti u vezi s organizacijskim zahtjevima društva. To je prvi korak u procesu osiguranja poslovanja društava u skladu sa zakonskim propisima i pravilima, a samim time i zaštite korisnika financijskih usluga.

5.1. Licenciranje

Tijekom 2019. u postupcima licenciranja izdana su odobrenja za rad, za obavljanje funkcije člana uprave, funkcije člana nadzornog odbora, stjecanja kvalificiranog udjela, statusnu promjenu, delegiranje poslova na treće osobe, otvaranje podružnice investicijskog društva i poslovanje putem vezanog zastupnika. Izdane su dozvole za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja, obavljanje poslova ovlaštenog aktuara te za prijenos portfelja osiguranja (tablica 5.1.1).

Tablica 5.1.1. Licenciranje

Izdavanje odobrenja, suglasnosti, dozvola i ovlaštenja	2017.	2018.	2019.
Izdavanje suglasnosti za članove uprave investicijskih društava	3	4	5
Izdavanje prethodne suglasnosti kreditnoj instituciji	0	3	2
Odobrenje/suglasnost za obavljanje funkcije članova uprave društva za upravljanje investicijskim fondovima	16	11	24
Odobrenje/suglasnost za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za upravljanje investicijskim fondovima	4	1	7
Odobrenje društvu za upravljanje investicijskim fondovima za delegiranje poslova na treću osobu	1	2	1
Odobrenje za rad srednjeg UAIF-a (promjena kategorije postojećih UAIF-ova)	0	3	0
Odobrenje za rad srednjeg UAIF-a (nova društva)	0	0	3
Odobrenje za obavljanje funkcije člana uprave obveznog/dobrovoljnog mirovinskog društva	9	5	4
Odobrenje za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora obveznog mirovinskog društva	8	2	12
Odobrenje za neizravno stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za upravljanje investicijskim fondovima	0	0	1
Odobrenje kandidatima za obavljanje funkcije člana uprave društva za osiguranje	22	5	19
Odobrenje društvu za osiguranje za prijenos portfelja	0	0	2
Uvjerenje i ovlaštenje za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara	3	5	7
Izdavanje dozvole obrtu za zastupanje u osiguranju za obavljanje poslova distribucije osiguranja	61	60	46
Izdavanje dozvole društvu za zastupanje u osiguranju za obavljanje poslova distribucije osiguranja	19	19	14
Izdavanje dozvole obrtu za brokerske poslove u osiguranju i reosiguranju za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja	0	0	1
Izdavanje dozvole društvu za brokerske poslove u osiguranju i reosiguranju za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja	4	2	6
Prestanci važenja/ukidanja dozvole obrtu za zastupanje u osiguranju	29	24	21

Izdavanje odobrenja, suglasnosti, dozvola i ovlaštenja	2017.	2018.	2019.
Prestanci važenja/ukidanja dozvole društvu za zastupanje u osiguranju	28	7	16
Prestanci važenja/ukidanja dozvole društvu za brokerske poslove u osiguranju i reosiguranju	1	0	2
Prestanci važenja/ukidanja dozvole fizičkoj osobi za obavljanje poslova distribucije osiguranja	1	1	0
Izdavanje suglasnosti za obavljanje funkcije članova uprave leasing društava	8	14	7
Izdavanje suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela leasing društvima	14	3	6
Izdavanje suglasnosti za obavljanje funkcije članova uprave faktoring društava	18	3	5
Izdavanje suglasnosti za stjecanje kvalificiranih udjela faktoring društvima	10	6	2

Izvor: Hanfa

Najčešći zahtjevi tijekom 2019. bili su zahtjevi za izdavanje odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave te za izdavanje dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja (slika 5.1.1.). Ujedno su po službenoj dužnosti donesena rješenja o prestancima važenja dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja.

Slika 5.1.1. Izdana odobrenja i suglasnosti

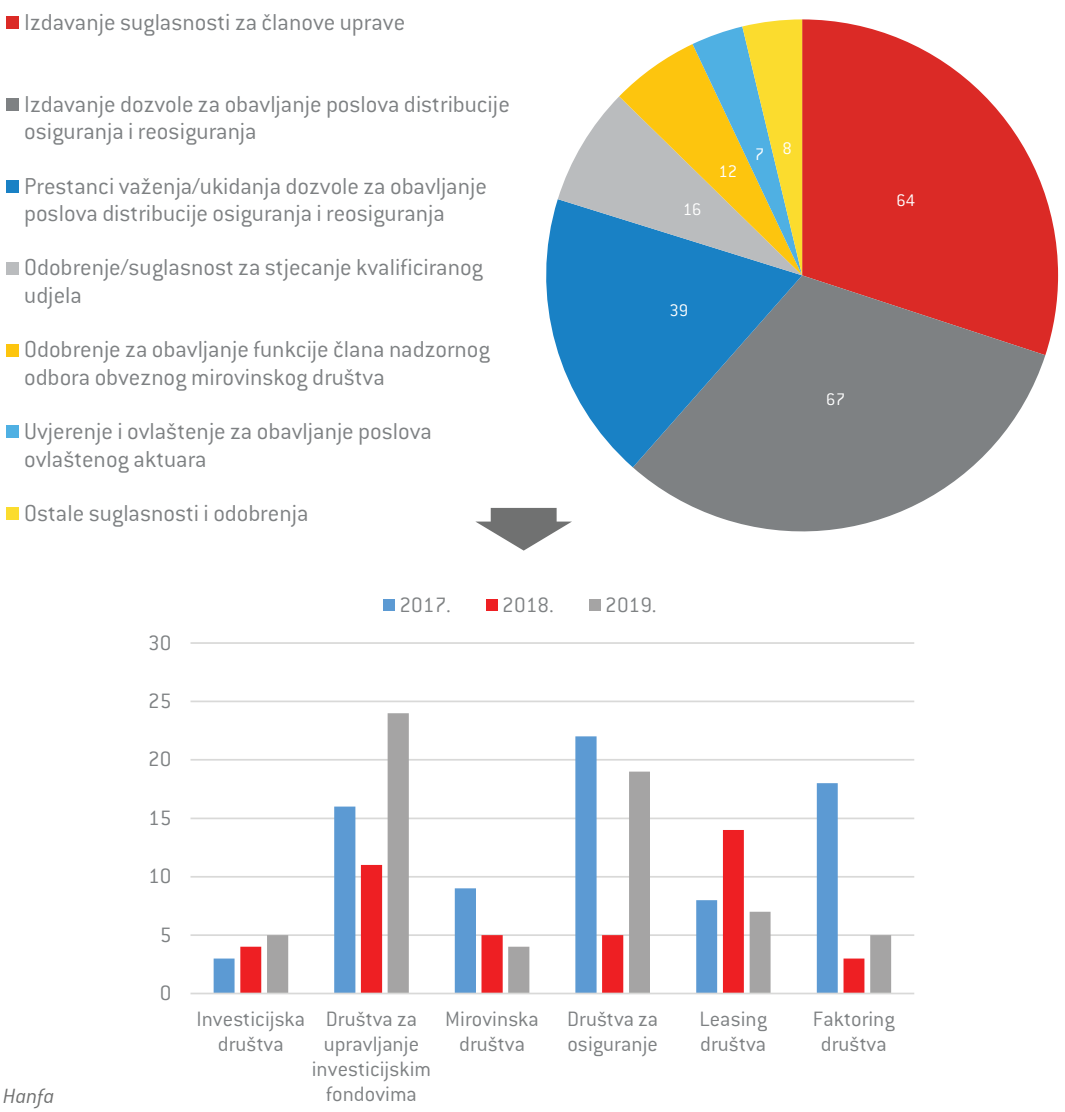

Izvor: Hanfa

Tržište kapitala

U 2019. Hanfa je izdala pet suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave investicijskog društva. Svi su se zahtjevi odnosili na produženje mandata postojećih članova uprava investicijskih društava i to u trajanju od pet godina, osim u jednom slučaju gdje je dana suglasnost na mandat u trajanju od jedne godine. Razlog tome bio je otvoreni postupak nadzora nad investicijskim društvom tijekom postupka izdavanja suglasnosti članu uprave.

Osim toga, u 2019. izdane su dvije prethodne suglasnosti kreditnoj instituciji[74] za obavljanje investicijske usluge zaprimanja i prijenosa naloga u vezi s jednim ili više financijskih instrumenata. Hanfa je u 2019. također izdala prvo odobrenje za rad tržišnom posredniku društvu HRportfolio d.o.o. i to za obavljanje investicijske usluge zaprimanja i prijenosa naloga u vezi s jednim ili više financijskih instrumenata. Tržišni posrednik je za razliku od investicijskog društva sukladno odredbama ZTK-a ovlašten obavljati samo dvije investicijske usluge i to uslugu zaprimanja i prijenosa naloga u vezi s jednim ili više financijskih instrumenata i uslugu investicijskog savjetovanja. Osim ovog, u 2019. Hanfa je izdala i prvo odobrenje investicijskom društvu za otvaranje podružnice i poslovanje putem vezanog zastupnika u EU-u. Odobrenje je izdano investicijskom društvu Interkapital vrijednosni papiri d.o.o. i to za otvaranje podružnice u Republici Sloveniji i poslovanje putem vezanog zastupnika sa sjedištem iz Republike Slovenije.

Investiranje

U 2019. izdana su tri odobrenja za rad društvima za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (dalje u tekstu: UAIF) i to u kategoriji srednji UAIF. Odobrenje za rad srednjeg UAIF-a izdano je društvima Maverick Wealth Management d.o.o., Griffon Asset Management d.o.o. i Feelsgood Capital Partners d.o.o.

Također su izdana i 24 odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave društva za upravljanje investicijskim fondovima, što je zamjetno više nego godinu ranije kada je izdano ukupno 11 odobrenja. Od toga je jedno odobrenje dano za obavljanje funkcije člana uprave društva za upravljanje UCITS fondovima, tri za obavljanje funkcije člana uprave društva za upravljanje UCITS-om i AIF-om, te sedam za obavljanje funkcije člana uprave društva za upravljanje AIF-om. Posljedica je to osnivanja tri nova UAIF-a, ali i isteka mandata postojećih članova uprave. To je ujedno i najveći broj izdanih takvih odobrenja tijekom posljednje tri godine.

U 2019. izdano je sedam odobrenja za stjecanje kvalificiranih udjela u društvima za upravljanje investicijskim fondovima. Od toga su se tri odobrenja odnosila na izravno stjecanje, a četiri na neizravno stjecanje. Navedena su odobrenja izdana za stjecanje kvalificiranih udjela u SQ CAPITAL d.o.o. u visini od 35 %, Intercapital Asset Management d.o.o. za izravno stjecanje u visini od 74 % i 26 % te za dva neizravna stjecanja od kojih je svako bilo u visini od 37 %, Raiffeisen Invest d.o.o. u visini od 22,64 % te Generali Investments d.o.o. u visini od 96,72 % temeljnog kapitala i glasačkih prava. Kod dva izdana odobrenja za neizravno stjecanje kvalificiranog udjela radilo se o promjeni vlasničke strukture na razini grupe. U jednom je predmetu obustavljen postupak za izdavanje odobrenja za neizravno stjecanje kvalificiranog udjela s obzirom na to da je stjecanje bilo provedeno prije izdavanja odobrenja Hanfe te je stoga naloženo otuđenje nezakonito stečenih kvalificiranih udjela. U 2019. izdano je i jedno odobrenje društvu za upravljanje investicijskim fondovima za delegiranje poslova interne revizije na treću osobu.

Mirovinski sustav

Hanfa je u 2019. izdala četiri odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave mirovinskog društva te 12 odobrenja za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora mirovinskog društva. Od toga su se četiri odo-

74 Kreditna institucija sa sjedištem u Republici Hrvatskoj može obavljati investicijske usluge i aktivnosti i s njima povezane pomoćne usluge za koje je dobila odobrenje HNB-a uz prethodnu suglasnost Hanfe.

brenja odnosila na članove nadzornog odbora mirovinskih društava koje je imenovala Vlada Republike Hrvatske[75], a radi zaštite interesa članova obveznih mirovinskih fondova. Osim toga, Hanfa je u 2019. godini izdala dva odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave mirovinskog osiguravajućeg društva za razliku od prethodne godine kada nije bilo predmetnih odluka.

Izdana su i dva odobrenja za neizravno stjecanje kvalificiranog udjela i to u Raiffeisen društvu za upravljanje obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima d.d. te Raiffeisen mirovinskom osiguravajućem društvu d.d., oba u visini od 22,64 % temeljnog kapitala i glasačkih prava, a radilo se o promjeni vlasničke strukture na razini grupe.

Osiguranje

U 2019. izdano je 19 odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave društva za osiguranje, za razliku od prethodne godine kada je bilo svega pet predmetnih odluka. Izdano je i odobrenje društvima ERGO osiguranje d.d. i ERGO životno osiguranje d.d. za prijenos cjelokupnog portfelja društava na društvo Zavarovalnica Sava d.d., u skladu s čim su po sili zakona prestala važiti odobrenja za obavljanje poslova osiguranja tim dvama društvima. Tijekom 2019. izdano je i sedam odobrenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara, dva više nego godinu ranije.

U dijelu distribucije osiguranja i reosiguranja u 2019. izdano je 67 dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja i to primarno obrtima za zastupanje u osiguranju. Istodobno je prestala važiti, odnosno ukinuta je dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja za 39 obrta, odnosno društva za brokerske poslove i zastupanje u osiguranju.

Slika 5.1.2. Odobrenja za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili reosiguranja

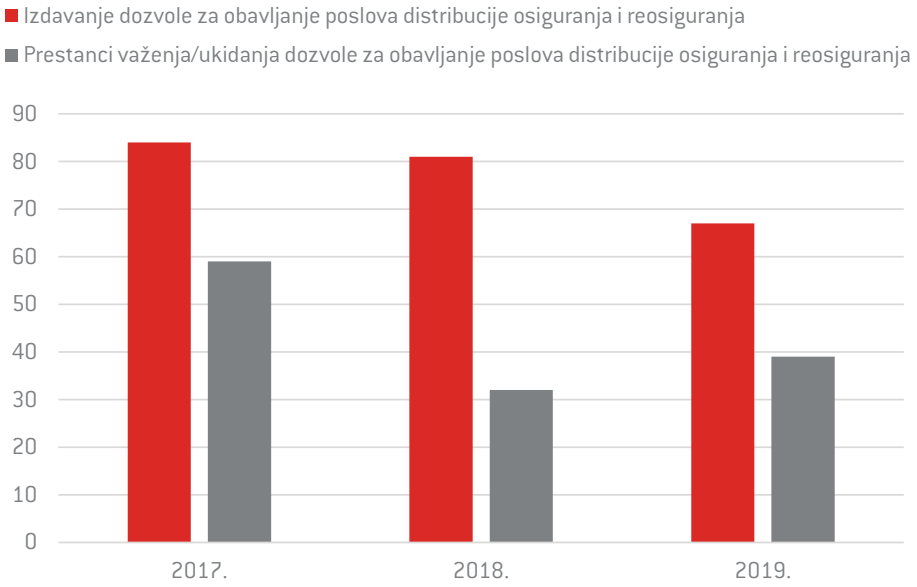

Izvor: Hanfa

75 Na temelju odredaba Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 115/18) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2019.

Nebankovno financiranje

Leasing društva

Hanfa je u 2019. izdala sedam suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave u leasing društvima te pet suglasnosti za stjecanje kvalificiranog udjela, od čega su se četiri suglasnosti odnosile na izravno, a dvije suglasnosti na neizravno stjecanje kvalificiranog udjela. U objedinjenom postupku Hanfa je društvu Volvo Financial Services leasing d.o.o. u osnivanju izdala odobrenje za obavljanje poslova leasinga, suglasnost društvu Volvo Group Croatia d.o.o. za stjecanje kvalificiranog udjela u Volvo Financial Services leasing d.o.o. u osnivanju i dvije suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave. Pored toga, u 2019. izdala se jedna suglasnost za statusnu promjenu, društvu UniCredit Leasing Croatia d.o.o., Zagreb za pripajanje društva Hypo Alpe-Adria-Leasing d.o.o. u likvidaciji.

Faktoring društva

U postupcima po zahtjevu kandidata u 2019. izdano je pet suglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave u faktoring društvima. Hanfa je tijekom 2019. u objedinjenom postupku izdala dvije suglasnosti fizičkim osobama podnositeljima zahtjeva za stjecanje kvalificiranog udjela u faktoring društvu Centar Faktor d.o.o. Zagreb. U 2019. izdana je jedna suglasnost za statusnu promjenu podjele s preuzimanjem faktoring društvu Adriatic Zagreb Faktoring d.o.o., Zagreb.

5.2. Ispiti i edukacija

Ispiti za pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama, brokerske poslove i investicijsko savjetovanje te za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova i stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom

Tijekom 2019. Hanfa je održala obrazovni program i ciklus ispita za pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama, brokerske poslove i investicijsko savjetovanje te za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova i stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom[76].

Tablica 5.2.1. Rezultati ispitnih rokova

Ispitni rokovi u 2019.		broj kandidata	%
Pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama	Prijavljeno kandidata	3	
	Pristupilo ispitu	3	
	Položilo	2	67
	Nije položilo	1	33
Brokerski poslovi	Prijavljeno kandidata	4	
	Pristupilo ispitu	4	
	Položilo	4	100
	Nije položilo	0	0

76 U skladu s Pravilnikom o obrazovnom programu i ispitima za provjeru znanja i stjecanje kvalifikacija za pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama, brokerske poslove i investicijsko savjetovanje (NN, br. 99/19) i Pravilnikom o obrazovnom programu i ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova i stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom (NN, br. 99/19).

Ispitni rokovi u 2019.		broj kandidata	%
Investicijsko savjetovanje	Prijavljeno kandidata	24	
	Pristupilo ispitu	18	
	Položilo	11	61
	Nije položilo	7	39
Stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova	Prijavljeno kandidata	5	
	Pristupilo ispitu	5	
	Položilo	4	80
	Nije položilo	1	20
Stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom	Prijavljeno kandidata	5	
	Pristupilo ispitu	5	
	Položilo	5	100
	Nije položilo	0	0

Izvor: Hanfa

Obrazovni program iz područja tržišta kapitala, mirovinskih fondova i mirovinskih osiguravajućih društava održan je sredinom studenoga 2019., a pokrivene su bile teme korporativnih financija, sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma, matematičke i statističke kvantitativne metode, računovodstvo i financijsko izvještavanje, ekonomska politika, aktuarstvo u mirovinskom osiguranju, devizno poslovanje i platni promet, financijske institucije i tržišta, etički standardi u financijskoj industriji, licenciranje, zlouporaba tržišta, teorija portfelja, upravljanje rizicima, pravo trgovačkih društava i preuzimane dioničkih društava. U obrazovnom je programu sudjelovalo 33 predavača. Ispitni rok, za koji se prijavio ukupno 41 kandidat, održan je sredinom prosinca 2019. Ispitu je pristupilo 35 kandidata od čega je njih 26, tj. 74,3 % svih koji su izašli na ispit, isti i položilo. Iako je u 2019. znatno manji broj kandidata pristupio ispitu nego prethodne dvije godine, dijelom i zbog manjeg broja održanih ispitnih rokova u 2019., prolaznost je bila znatno veća, posebno u segmentu brokerskih poslova i investicijskog savjetovanja.

Slika 5.2.1. Prolaznost na ispitu

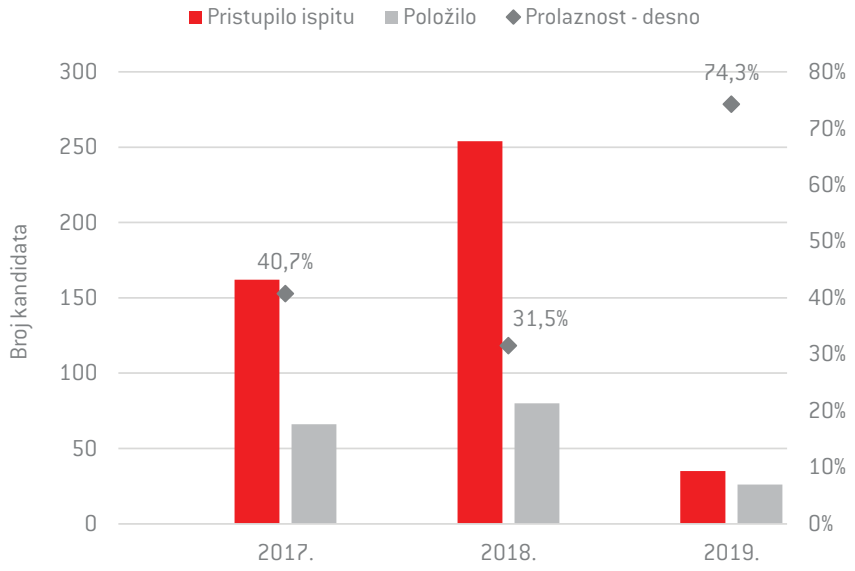

Izvor: Hanfa

Ispiti za provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja

Implementacijom Direktive o distribuciji osiguranja[77] (dalje u tekstu: Direktiva IDD) u ZOS su uvedene promjene u načinu provođenja ispita za provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja.

Ispit obuhvaća provjeru znanja prema izabranoj skupini osiguranja, kategoriji posrednika i sporednih posrednika u osiguranju i proizvodu osiguranja ili reosiguranja koje namjerava distribuirati, a provodi se u skladu s Pravilnikom o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar[78].

U 2019. godini održana su četiri ispitna roka na koja je pristupilo ukupno 1.605 kandidata. Broj kandidata koji su pristupili ispitu u porastu je u odnosu na prethodne godine upravo zbog promjene u načinu provođenja ispita te manjeg broja ispitnih rokova u 2018. zbog izmjene regulative. Prolaznost na ispitu u 2019. bila je na razini prethodnih godina.

U području distribucije osiguranja i reosiguranja uvedena je zakonska obveza stalnog stručnog osposobljavanja i usavršavanja (kontinuirana edukacija) zaposlenika društava za osiguranje, zaposlenika društava za reosiguranje i posrednika iz registra Hanfe koji obavljaju poslove distribucije osiguranja odnosno distribucije reosiguranja u trajanju od minimalno 15 sati godišnje te sporednih posrednika u trajanju od minimalno deset sati godišnje. Edukaciju posrednika i sporednih posrednika u osiguranju radi kontinuiranog ispunjavanja uvjeta stručnosti iz članka 422. ZOS-a mogu provoditi edukatori kojima je Hanfa odobrila planove i programe edukacija[79]. Tako je u 2019. godini Hanfa odobrila planove i programe 26 društava koja su ispunila uvjete za provođenje kontinuirane edukacije.

Tablica 5.2.2. Ispitni rokovi za obavljanje poslova distribucije osiguranja, odnosno reosiguranja

Ispitni rokovi za obavljanje poslova distribucije osiguranja/reosiguranja		2017.		2018.		2019.	
		broj kandidata	%	broj kandidata	%	broj kandidata	%
Obavljanje poslova distribucije osiguranja i/ili distribucije reosiguranja	Prijavljeno kandidata	1428		792		1720	
	Pristupilo ispitu	1395		716		1605	
	Položilo bar jednu vrstu ispita	1160	83	582	81	1410	88
	Nije položilo	235	17	134	19	195	12

Izvor: Hanfa

Edukacije za izdavatelje

Hanfa je u travnju i studenom 2019. održala edukacije za izdavatelje s ciljem povećanja razine transparentnosti i kvalitete izvještavanja i objavljivanja relevantnih informacija od strane izdavatelja, a radi jačanja povjerenja u hrvatsko tržište kapitala. Izdavatelji su na predmetnim edukacijama pobliže upoznati sa zahtjevima transparentnog objavljivanja propisanih informacija. Na edukacijama je sudjelovalo oko stotinjak predstavnika iz šezdesetak izdavatelja. Ove bi edukacije izdavateljima trebale olakšati snalaženje kroz propise kojima se regulira izvršavanje obaveza društava uvrštenih na uređeno tržište te prevenirati eventualne pogreške. Time se ujedno stvara stabilno financijsko i poslovno okruženje za

77 Direktiva (EU) 2016/97 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. siječnja 2016. o distribuciji osiguranja, SL L 26

78 NN, br. 16/19

79 Prema odredbi članka 10. Pravilnika o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar (NN, br. 16/19).

izdavatelje, ali i sve sudionike na tržištu, što bi trebalo rezultirati urednim i fer trgovanjem financijskim instrumentima te financiranjem dioničkih društava uz niže troškove. Komunikaciju s izdavateljima Hanfa je kontinuirano održavala i putem elektroničke pošte kako bi izdavatelji na vrijeme bili obavješteni o aktualnostima povezanima s tržištem kapitala i ESMA-inim aktivnostima i objavama.

Hanfa je sudjelovala i u organizaciji 10. edukativnog skupa za izdavatelje zajedno sa ZSE-om i SKDD-om koji je održan u lipnju 2019. godine. Na tom je skupu Hanfa predstavila trendove prezentiranja rizika u prospektu u skladu s konačnim izvještajem o smjernicama o čimbenicima rizika u vezi s Uredbom o prospektu ((EU) 2017/1129) i provođenje projekta Hanfe u vezi s unaprjeđenjem nadzora financijskih informacija.

Zaštita potrošača i unaprjeđenje financijske pismenosti

6. Zaštita potrošača i unaprjeđenje financijske pismenosti

Hanfa se pri ostvarivanju svojih zakonski definiranih ciljeva vodi načelima izgradnje povjerenja među sudionicima financijskog tržišta i izvješćivanja potrošača. Pri tome se velika važnost pridaje praćenju zaštite potrošača – korisnika financijskih usluga i aktivnostima usmjerenim na podizanje razine financijske pismenosti ciljnih skupina, ali i šire javnosti. Brojne aktivnosti u tim područjima Hanfa tijekom godine provodi kontinuirano. To podrazumijeva komunikaciju s potrošačima te postupanje po njihovim predstavkama, samostalne edukativne aktivnosti Hanfe i suradnju s drugim dionicima u tom području.

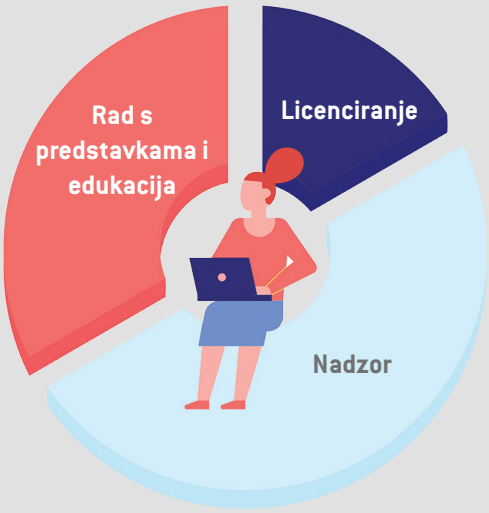

170 obrađenih i odgovorenih predstavki korisnika

odgovoreno na više od 500 neposrednih upita korisnika

održana radionica s društvima za osiguranje u vezi s najčešćim temama predstavki korisnika

objavljeni informativni materijali o mogućnostima raskida ugovora o osiguranju i internetskim ponudama proizvoda osiguranja

6.1. Zaštita potrošača

U okviru praćenja zaštite potrošača, korisnika financijskih usluga, Hanfa tijekom godine kontinuirano prima predstavke korisnika financijskih usluga kojima se obično ukazuje na potencijalne nepravilnosti i nezakonitosti u radu subjekata nadzora Hanfe. Osim pritužbi na rad financijskih institucija i fondova na

tržištu financijskih usluga, korisnici financijskih usluga mogu Hanfi uputiti i pritužbu na njezin rad, odnosno rad njenih djelatnika. Sve zaprimljene predstavke uzimaju se u postupanje koje podrazumijeva provjeru navoda iz predstavke, što često uključuje neposredno kontaktiranje subjekta nadzora na čije se poslovanje predstavka podnosi i prikupljanje popratne dokumentacije, te se o utvrđenome dostavlja odgovor podnositelju u roku od 30 dana od primitka predstavke. Navedeno postupanje ima višestruku korist i za korisnike financijskih usluga i za Hanfu. Analizom predstavki mogu se utvrditi moguće nepravilnosti i nezakonitosti u radu subjekata nadzora Hanfe i donijeti odluke o daljnjim aktivnostima Hanfe koje podrazumijevaju pokretanje neposrednih nadzora, iniciranje sudskih postupaka, davanje preporuka subjektima nadzora ili aktivnosti u vezi s mogućim modificiranjima propisa. Pored toga, uvidom u predmete predstavki mogu se identificirati područja povezana s financijskim uslugama kod kojih je potrebna dodatna edukacija i informiranje ciljnih skupina ili šire javnosti.

Hanfi je u 2019. dostavljeno 170 predstavki, što je 27 predstavki, odnosno 18,9 % više u odnosu na 2018. godinu.

Slika 6.1.1. Broj zaprimljenih predstavki kroz godine

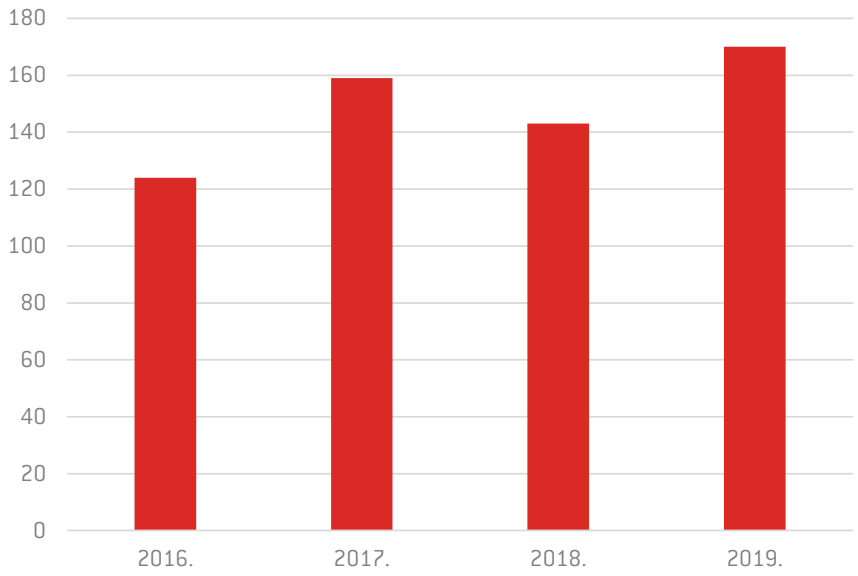

Izvor: Hanfa

Gledano prema segmentu tržišta financijskih usluga većina zaprimljenih predstavki (114, odnosno 67,5 % svih predstavki zaprimljenih u 2019.) kao i prethodnih godina odnosi se na područje osiguranja. Između ostalog posljedica je to komparativno razmjerno velikog broja ugovora, odnosno osiguranika fizičkih osoba te diversificirane distribucijske mreže tržišta osiguranja u odnosu na ostale segmente tržišta financijskih usluga. Značajan broj predstavki na postupanje subjekata iz sektora osiguranja odnosi se na osnovanost i/ili visinu odštetnog zahtjeva te tumačenje odredaba ugovora o osiguranju (posebno onih koje se odnose na mogućnost raskida ugovora). Po broju zaprimljenih predstavki u 2019. slijedi tržište kapitala (njih 21, odnosno 12,4 %), pri čemu se najviše predstavki odnosilo na izdavatelje, odnosno predmetno na trgovanje povlaštenim informacijama. One predstavke koje nisu u nadležnosti Hanfe prosljeđuju se drugim nadležnim institucijama uz dostavu obavijesti podnositeljima takvih predstavki.

Slika 6.1.2. Broj predstavki korisnika financijskih usluga upućenih Hanfi u 2019. po segmentima pružatelja financijskih usluga

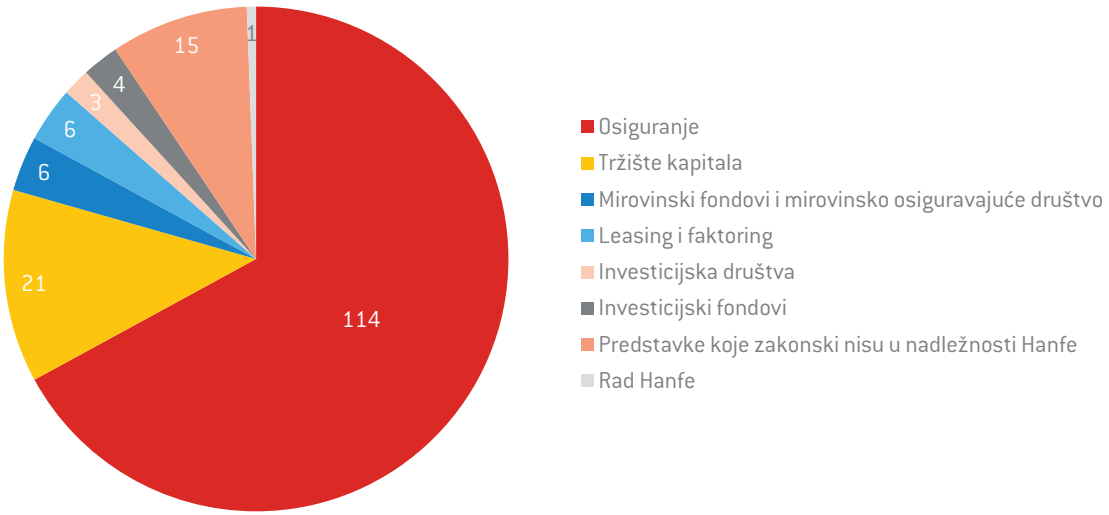

Izvor: Hanfa

Hanfa informacije o mogućim povredama zaštite potrošača prima i neposrednom komunikacijom kroz upite korisnika, odnosno budućih korisnika financijskih usluga. Hanfa nije ovlaštena davati pravne ni investicijske savjete, no daje informacije i pojašnjenja o obilježjima financijskih usluga i pravnom okviru u vezi svojeg djelokruga i nadležnosti. Primjeri takvih informacija i pojašnjenja su oni koje se odnose na registre pružatelja usluga, prekogranično korištenje financijskih usluga, reguliranje obveznih odnosa te obilježja i rizike u vezi s ulaganjem u određene financijske proizvode. Potrebno je istaknuti kako Hanfa nije ovlaštena arbitrirati u pitanjima imovinsko-pravnih odnosa te pomagati u ostvarivanju prava potrošača koja mogu proizaći iz pojedinog ugovornog odnosa, nego vršiti provjeru postojanja eventualnih propusta ili pogrešaka u smislu zakonskih neusklađenosti ili nepravilnosti. Odlučivanje o imovinsko-pravnim pitanjima u nadležnosti je odgovarajućih pravosudnih tijela.

Aktivnosti Hanfe u dijelu praćenja zaštite potrošača se osim odgovora na upite i predstavke korisnika financijskih usluga realiziraju i kroz različite oblike komunikacije s pružateljima financijskih usluga. S obzirom na to da je područje osiguranja segment industrije na koji kontinuirano u višegodišnjom razdoblju Hanfi dolazi najviše predstavki korisnika financijskih usluga, Hanfa je u 2019. s namjerom mogućnosti minimiziranja broja novih predstavki i prevencije prijepora korisnika financijskih usluga s društvima za osiguranje uz podršku HGK-a organizirala edukativnu radionicu za predstavnike svih društava za osiguranje koja su osnovana u Republici Hrvatskoj. Radionicom se nastojalo dodatno ukazati društvima za osiguranje na važnost transparentnog i potpunog informiranja potrošača te ih upoznati s primjerima i uzrocima najčešćih prijepora potrošača i osiguravatelja. Na radionici je istaknuto kako je minimiziranje prijepora s korisnicima u interesu i samih pružatelja usluga, a posebno u kontekstu operativne opterećenosti zbog rada na pritužbama korisnika te reputacije pružatelja usluga. Hanfa namjerava nastaviti s provođenjem radionica srodnog sadržaja i s predstavnicima drugih pružatelja financijskih usluga.

Osim individualne komunikacije s korisnicima financijskih usluga koji se Hanfi obrate kroz podnošenje predstavke ili slanje upita, Hanfa s korisnicima financijskih usluga i širom javnosti komunicira i kroz javne objave putem svoje internetske stranice. Tako je tijekom 2019. Hanfa objavila jedno upozorenje za javnost u vezi s aktivnostima društava koja nemaju dozvolu za rad na području Republike Hrvatske te devet informativnih materijala o pojavama, aktivnostima i proizvodima na tržištu financijskih usluga u kojim se pojašnjavaju pojmovi zanimljivi za širu javnost ili se skreće pozornost na potencijalne rizike. Konkretno u

2019. Hanfa je korisnike financijskih usluga i javnost obavijestila o novostima u mirovinskom sustavu, određenim poslovnim modelima dugoročnog najma, utjecaju Brexita na tržište kapitala, trajnoj zabrani stavljanja na tržište, distribucije i prodaje binarnih opcija za male ulagatelje, ograničenju stavljanja na tržište, distribucije i prodaje ugovora za razlike za male ulagatelje, internetskim stranicama za usporedbu ponuda u području osiguranja, neprimjerenom oglašavanju i nužnom oprezu pri trgovanju ugovorima za razlike te o mogućnostima i posljedicama raskida ugovora o osiguranju.

Uz samostalne aktivnosti, Hanfa je aktivno surađivala i s drugim institucijama na području zaštite potrošača, posebno kroz članstvo u Nacionalnom vijeću za zaštitu potrošača i suradnjom s Ministarstvom gospodarstva, poduzetništva i obrta na nekoliko projekata. Od navedenih projekata treba istaknuti razvoj novog internetskog portala za potrošače te obilježavanje Svjetskog dana prava potrošača 15. ožujka 2019. tijekom kojeg je održano predavanje o važnosti educiranosti i sigurnosti s financijama na internetu. Osim toga Hanfa je bila i jedna od donatora sredstava za nagrade za najbolje učeničke radove. Praćenje područja zaštite korisnika financijskih usluga na međunarodnoj razini Hanfa ostvaruje kroz rad u odborima ESMA-e i EIOPA-e koji se bave navedenom tematikom, što podrazumijeva, između ostalog, izvještavanje o predstavkama potrošača i dostavu raznih kvantitativnih i kvalitativnih podataka te razmjenu iskustava s drugim državama članicama u vezi sa zaštitom potrošača i korisnika financijskih usluga.

6.2. Financijska pismenost

Hanfa je u 2019. dodatno intenzivirala svoje aktivnosti u vezi s podizanjem razine financijske pismenosti ciljnih skupina i šire javnosti. Kao i prethodnih godina, fokus tih aktivnosti bio je na upoznavanju s obilježjima financijskih proizvoda i usluga (s naglaskom na rizike) te na pravima i obavezama korisnika financijskih proizvoda i usluga. Spomenuto intenziviranje tih aktivnosti najvidljivije je kroz broj održanih prezentacija i radionica: održana su 42 izlaganja za više od 1700 osoba. Važno je naglasiti kako su edukacije realizirane ne samo u prostoru Hanfe već i po cijeloj Hrvatskoj, a izlaganja su održana u suradnji s raznim dionicima, ponajprije iz obrazovnog sustava (osnovne škole, srednje škole fakulteti i visoka učilišta, udruge). Sadržaj ovih izlaganja redovno bi se u dogovoru sa suorganizatorima tematski i sadržajno prilagodio interesima, potrebama te predznanju osoba koje su prisustvovale izlaganjima. Dio spomenutih aktivnosti realiziran je kao rezultat javnog poziva svim zainteresiranim dionicima za dostavu prijedloga suradnje u području edukativnih aktivnosti koji Hanfa objavljuje početkom svake godine, a s tom praksom namjerava nastaviti i u 2020. godini.

Kako Hanfa nije jedini dionik na području jačanja razine financijske pismenosti, i u 2019. nastavljena je suradnja s drugim državnim institucijama u vezi s tom tematikom. Navedeno se odnosi na članstvo u Nacionalnom vijeću za zaštitu potrošača, suradnju s Ministarstvom gospodarstva, poduzetništva i obrta te članstvo u Operativnoj radnoj grupi za praćenje provedbe mjera i aktivnosti definiranih u Akcijskom planu za unaprjeđenje financijske pismenosti, čijim radom koordinira Ministarstvo financija. Također je nastavljena suradnja s HGK-om i Gradskim uredom za obrazovanje, kulturu i sport Grada Zagreba u provedbi projekta „Više znamo, bolje razumijemo". Projekt koji se provodi treću godinu zaredom namijenjen je nastavnicima i učenicima pet zagrebačkih srednjih škola, a u njemu je 2019. sudjelovalo preko 300 nastavnika i učenika. Cilj je projekta kroz edukativno-informativne aktivnosti učenicima približiti teme povezane s bankarskim proizvodima i uslugama, osobnim financijama, osiguranjem, investicijskim i mirovinskim fondovima, tržištem kapitala te značenjem financijske pismenosti.

U 2019. Hanfa je osim raznih upozorenja i informativnih tekstova na svojoj internetskoj stranici započela s objavom novih publikacija koje, osim dodatnih informacija za potrošače, donose sadržaj koji je namijenjen i stručnoj javnosti (Makroprudencijalni skener rizika, Standardni prezentacijski format). Tijekom 2019. započete su i pripreme za pokretanje nove internetske stranice Hanfe namijenjene boljoj financijskoj pismenosti građana.

EUROPSKI I SVJETSKI TJEDAN NOVCA

Riječ je o međunarodnim inicijativama koje se već nekoliko godina obilježavaju u Republici Hrvatskoj kroz aktivnosti kojima se ističe važnost financijske pismenosti, posebno mladih. Hanfa je u tom tjednu samostalno organizirala niz aktivnosti usmjerenih učenicima srednjih škola i studentima: u Osijeku je u suradnji s dvije studentske udruge organizirana debata na temu „Ulagati u kriptovalute - da ili ne", a održana su i predavanja za učenike sedam srednjih škola i studente četiri visokoškolske ustanove. Osim toga, u suradnji s HGK-om održana su i predavanja u nekoliko Županijskih komora HGK-a (u Virovitici, Bjelovaru, Varaždinu, Požegi i Šibeniku). Navedene edukativne aktivnosti obuhvatile su više od 800 osoba.

Istraživanje financijske pismenosti 2019.

Hanfa je u 2015. zajedno s HNB-om i uz podršku Ministarstva financija provela istraživanje financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj. Istraživanje je provedeno prema metodologiji Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) te su nalazi istraživanja usporedivi s rezultatima istog istraživanja u drugim zemljama. Prosječna ocjena financijske pismenosti građana Hrvatske prema tom istraživanju iznosila je 11,7 od mogućeg 21 boda. OECD financijsku pismenost definira kao kombinaciju informiranosti, znanja, vještina, stavova i ponašanja potrebnih za donošenje ispravnih financijskih odluka za ostvarenje individualne dobrobiti. Stoga su se u istraživanju mjerile tri osnovne kategorije: financijsko znanje, financijsko ponašanje i odnos prema trošenju novca.

U okviru projekta Tehničke pomoći u financijskom obrazovanju uz organizacijsku pomoć OECD-a i njegove Internacionalne mreže za financijsko obrazovanje (International Network on Financial Education – INFE) te Ministarstva financija Nizozemske, u 2019. provedeno je novo istraživanje financijske pismenosti (istraživanje je osim u Republici Hrvatskoj provedeno i u ostalim državama koje sudjeluju u projektu: u Bugarskoj, Crnoj Gori, Gruziji, Sjevernoj Makedoniji, Moldaviji i Rumunjskoj). Iz rezultata istraživanja vidljivo je kako se ukupna razina financijske pismenosti u Republici Hrvatskoj povećala s 11,7 bodova u 2015. na 12,3 boda u 2019. Razina financijske pismenosti u Hrvatskoj veća je od prosjeka (12,0 bodova) zemalja jugoistočne Europe u kojima je OECD proveo istraživanje tijekom 2019. te se približila prosječnoj ocjeni financijske pismenosti zemalja G20 iz 2017. godine (12,7 bodova). U odnosu na 2015. građani u Hrvatskoj poboljšali su svoje financijsko znanje (sa 60 % na 65 %) i financijsko ponašanje (s 51 % na 55 %). Istodobno je pogoršan njihov odnos prema trošenju novca, sa 60 % na 56 %.

Slika 1. Komponente financijske pismenosti, izraženo kao % prosječno točnih odgovora

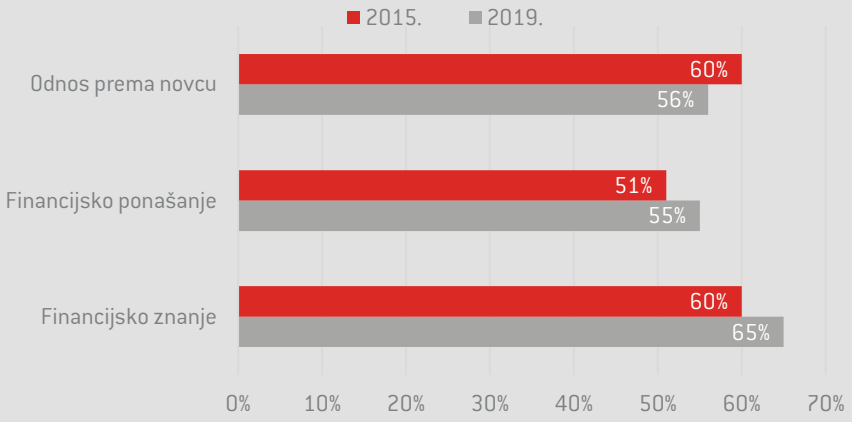

Izvor: OECD

Sociodemografske karakteristike značajno utječu na razinu financijske pismenosti građana. Tako financijska pismenost raste s dobi ispitanika, pa osobe starije od 29 godina imaju veću razinu financijskog znanja od osoba mlađe dobi. Istodobno je odnos mladih u dobi od 18 do 29 godina prema novcu najmanje odgovoran. Veću razinu pismenosti pokazali su ispitanici koji žive u gradovima, u odnosu na one koji žive u ruralnim područjima, a financijska pismenost pozitivno je povezana s razinom informatičke pismenosti. Muškarci su pokazali nešto višu razinu financijskog znanja u odnosu na žene.

Financijsko znanje je važna komponenta financijske pismenosti, nužna za razumijevanje i praćenje informacija o ekonomiji i financijama, ali i za donošenje financijskih odluka. Stoga je važna činjenica da je u Hrvatskoj došlo do porasta financijskog znanja u odnosu na 2015. godinu s obzirom na to da su ispitanici na šest od sedam postavljenih pitanja o financijskom znanju imali veći postotak točnih odgovora. Najveći porast točnih odgovora od 13 % odnosio se na pitanje razumijevanja koncepta vremenske vrijednosti novca, dok su najbolje znanje ispitanici pokazali u vezi s kamatama na zajam (88 % ispitanika odgovorilo je točno).

Financijsko ponašanje građana u Hrvatskoj poboljšalo se u odnosu na 2015. pa tako građani pokazuju veću odgovornost pri upravljanju novcem kroz štednju, pravovremeno plaćanje obaveza i promišljenu kupnju, iako nisu skloni izradi i vođenju osobnog budžeta i dugoročnom financijskom planiranju. U Hrvatskoj 68 % građana aktivno štedi, od toga 50 % građana novac drži u gotovini kod kuće, dok samo 4 % građana ulaže u dionice. Kao značajnija pokazala su se samo ulaganja u nekretnine u koje ulaže 10 % građana Hrvatske. Odnos prema novcu pogoršao se u odnosu na 2015. godinu. Iako manji broj građana živi za danas ne misleći na sutra, u odnosu na 2015. povećao se broj onih koji preferiraju potrošnju u odnosu na štednju te koji smatraju da novac postoji kako bi se trošio.

Osim ocjene financijske pismenosti po komponentama, istraživanje je donijelo i ocjenu financijske uključenosti. Rezultati pokazuju da je 85 % građana upoznato s barem pet financijskih proizvoda dok gotovo 90 % građana posjeduje tekući račun ili kreditnu, odnosno debitnu karticu. Broj građana koji posjeduju neki oblik osiguranja smanjio se u odnosu na 2015. godinu. U Hrvatskoj 22 % građana ima povjerenje u svoje mirovinske planove. Od ukupnog broja ispitanika u okviru svojih planova njih 77 % oslanja se na državne mirovine, a 13 % na djecu ili člana obitelji.

Vrlo često osobna percepcija ispitanika nužno ne korespondira s objektivnim stanjem. Tako je percepcija financijskog znanja u Hrvatskoj razmjerno je visoka, odnosno čak 21 % ispitanika smatra da ima visoku razinu znanja, njih 59 % prosječnu, a samo 19 % ispitanika smatra da ima nisku razinu financijskog znanja. Istodobno gotovo polovina ispitanika smatra kako njihova financijska situacija znatno, i to ponajprije negativno, utječe na njihov život. Međutim, čak 60 % građana Hrvatske svejedno vjeruje da nije prezaduženo. Tek je jedna trećina ispitanika zadovoljna svojom trenutačnom financijskom situacijom, a njih 49 % zabrinuto je za pokrivanje osnovnih životnih troškova.

Komunikacijske aktivnosti

7. Komunikacijske aktivnosti

Odnosi s javnošću prepoznati su kao važna komponenta rada i djelovanja Hanfe pa su i ciljevi komunikacijske strategije usklađeni s dugoročnim ciljevima institucije. Sve komunikacijske aktivnosti i komunikacijski napori usmjereni su prema približavanju rada, načina odlučivanja i donesenih odluka Hanfe ukupnoj javnosti te, u konačnici, prema podizanju opće razine poznavanja financijskih usluga.

7.1. Kategorije javnosti

S obzirom na to da je Hanfa regulator tržišta financijskih usluga koje čini značajan dio ukupnog financijskog sustava RH, komunikacija Hanfe sa svim dionicima ima izuzetnu važnost te ju je potrebno pažljivo i kontinuirano provoditi. Velik naglasak stavlja se na poštivanje pravila otvorene i transparentne komunikacije putem svih dostupnih komunikacijskih kanala te prema svim kategorijama javnosti. Izuzetak su tek slučajevi kada postoji zakonska obaveza čuvanja tajnosti ili je riječ o podacima i informacijama koje već imaju klasifikaciju tajnosti.

Osnovne kategorije javnosti s kojima Hanfa kontinuirano komunicira jesu: opća javnost i potrošači, zakonodavna vlast i druge državne i javne institucije, subjekti nadzora Hanfe, stručna i interesna udruženja, akademska zajednica, predstavnici medija te interna javnost. Pri tome Hanfa svoje komunikacijske aktivnosti i kanale prilagođava ciljanoj kategoriji javnosti i konkretnom događaju, odnosno slučaju. Također treba istaknuti i međunarodnu ulogu Hanfe te njezino sudjelovanje u radu međunarodnih nadzornih institucija i tijela što uključuje kako komunikaciju između Hanfe i tih institucija, tako i prijenos informacija koje objavljuju te institucije domaćoj zainteresiranoj javnosti.

7.2. Komunikacijske aktivnosti u 2019.

U 2019. aktivnosti odnosa s javnošću dodatno su pojačane, a značajan naglasak stavljen je na brzu i pravovremenu komunikaciju sa stručnom i širom javnosti (medijima, udruženjima, javnim i neprofitnim organizacijama, akademskom zajednicom itd.).

Hanfa je s medijima komunicirala svakodnevno, odgovarajući pravovremeno na novinarske upite. Uz periodična medijska priopćenja o svim aktualnim temama iz područja nadzora, u drugom dijelu 2019. uvedena su i tjedna priopćenja sa sadržajem odluka sa sjednica Upravnog vijeća te su postala redovit kanal komunikacije prema novinarima, a time i prema ukupnoj javnosti.

Tijekom godine odgovoreno je na stotinjak novinarskih upita, objavljeno pedesetak medijskih priopćenja za javnost kao i desetak većih intervjua predsjednika Upravnog vijeća Hanfe ili godišnjih kolumna u posebnim medijskim izdanjima. Tijekom godine održavane su i redovne konferencije za medije, kako bi se rad Hanfe i dijela financijskog sustava pod njezinom nadležnošću što više približio javnosti.

Članovi Upravnog vijeća sudjelovali su i na stručnim konferencijama, prezentacijama i panelima, informiravši stručnu i širu javnost o novostima u vezi sa svim aktivnostima i funkcijama Hanfe. Posebna je važnost pritom posvećena edukaciji o radu Hanfe i njezinim rezultatima u provedbi nadzora i prepoznavanju sistemskih rizika, kao i prepoznavanju novih prilika za razvoj sektora financijskih usluga.

S namjerom boljeg razumijevanja promjena koje donosi novi Kodeks o korporativnom upravljanju i stalnog poticanja rasprave o razvoju tržišta kapitala u Hrvatskoj, Hanfa je sredinom 2019. organizirala i prigodnu javnu konferenciju. Tom je prilikom prvi puta u Hrvatskoj stručnu prezentaciju javno održao predsjednik ESMA-e Steven Maijoor.

Novopokrenuti Hanfin profil na LinkedInu dosegnuo je krajem 2019. više od 2.000 pratitelja. Internetska stranica svakodnevno je ažurirana te je donijela brojne korisne informacije i za subjekte nadzora Hanfe, ali i za ukupnu javnost.

U cilju unaprjeđenja komunikacije, a posebno u segmentu edukacije i podizanja razine financijske pismenosti, Hanfa je u 2019. pokrenula izradu posebne internetske platforme čija će uloga biti prvenstveno edukativnog karaktera s namjerom podizanja ukupne financijske pismenosti građana. U sljedećem se razdoblju očekuje i jačanje digitalne komunikacije kako bi se široj javnosti dodatno olakšao uvid u rad Hanfe i njezinu ulogu u osnaživanju financijskog sustava te zaštiti korisnika financijskih usluga.

Tablica 7.2.1. Konferencije u 2019.na kojima su sudjelovali predstavnici Hanfe

Konferencija
Dan velikih planova
Capital Markets Day
Euromoney CEE Forum
Dani hrvatskih financijskih institucija
FinTech Adria
Hrvatski dani osiguranja
Hrvatsko novčano tržište
Izazov promjene
Kvaliteta korporativnog upravljanja
Mirovina i aktivno starenje
Susret guvernera regije
Zagreb-financijsko središte

Izvor: Hanfa

7.3. Pravo na pristup informacijama

Hanfa kao tijelo javne vlasti u skladu s odredbama Zakona o pravu na pristup informacijama[80] (dalje u tekstu: ZOPPI) kontinuirano osigurava dostupnost pravodobnim, točnim i potpunim informacijama na svojim internetskim stranicama na lako pretraživ način i u strojno čitljivom obliku. S obzirom na navedeno smanjuje se i godišnji broj zaprimljenih zahtjeva za pristup informacijama.

U 2019. zaprimljeno je šest zahtjeva za pristup informacijama, odnosno dva manje nego u 2018. godini. Analizom zaprimljenih zahtjeva vidljivo je da su svi zahtjevi riješeni u zakonskom roku na način propisan odredbama ZOPPI-ja. Dva zahtjeva za pristup informacijama riješena su na način da se podnositeljima pružila informacija iz područja rada i djelokruga Hanfe, dok se jedan zahtjev odnosio na pristup informacijama za koje postoji obveza čuvanja tajnosti, u skladu sa zakonom koji uređuje sigurnosno-obavještajni sustav Republike Hrvatske (članak 1. stavak 4. ZOPPI-ja). Nadalje, jedan je zahtjev proslijeđen drugom tijelu javne vlasti na postupanje u skladu s odredbama ZOPPI-ja, a jedan je podnositelj upućen na već objavljenu informaciju.

Kako se zahtjev za pristup informacijama kod kojeg tijelo javne vlasti mora stvarati novu informaciju, a koju već ne posjeduje, ne smatra zahtjevom po ZOPPI-ju, u jednom je slučaju podnositelju odgovoreno da Hanfa nije obvezna dostaviti analitički pregled zatražene informacije iz njezina područja rada jer bi to značilo stvaranje nove informacije.

80 NN, br. 25/13 i 85/15

Međunarodna suradnja

8. Međunarodna suradnja

Međunarodne su aktivnosti i tijekom 2019. bile usmjerene prvenstveno na rad europskih nadzornih tijela, gdje su zaposlenici Hanfe nastavili s intenzivnim sudjelovanjem u većem broju odbora, radnih skupina, podskupina i mreža. Započelo je intenzivno uključivanje u rad međunarodnih organizacija u kojima je Hanfa postala nova članica, i to u rad IAIS-a te Međunarodne organizacije nadzornih tijela za mirovinske sustave (dalje u tekstu: IOPS). Fokus je bio i na jačanju bilateralne suradnje pa je tako Hanfa s nadzornim tijelima iz trećih zemalja inicirala potpisivanje ESMA-ina Sporazuma o razumijevanju koji se odnosi na savjetovanje, suradnju i razmjenu informacija u vezi s nadzorom subjekata iz Direktive o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova, s nadzornim tijelima iz Izraela i Abu Dhabija potpisala je Sporazum o razumijevanju u svrhu poboljšavanja regulatorne suradnje u području financijske tehnologije, a nastavljena je i uobičajena bilateralna suradnja s drugim nadzornim tijelima, koja je obuhvatila studijske posjete te razmjenu informacija. Tehnička međunarodna suradnja bila je usmjerena na realizaciju većine planiranih aktivnosti u sklopu Twinning projekata u Crnoj Gori i Srbiji te na sudjelovanje u TAIEX instrumentima tehničke pomoći i razmjene informacija Europske komisije u Ukrajini, Crnoj Gori i Republici Sjevernoj Makedoniji. Godinu je obilježilo i sudjelovanje Hanfe u pripremnim aktivnostima povezanim s predsjedanjem Republike Hrvatske Vijećem EU-a u prvoj polovici 2020. godine.

8.1. Sudjelovanje u radu nadzornih tijela i udruženja

ESMA – Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala

Hanfa aktivno sudjeluje u radu ESMA-e i to kroz članstvo u Odboru nadzornih tijela ESMA-e te ESMA-inim stalnim odborima, mrežama, radnim skupinama i podskupinama. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe, ili njegova zamjena, sudjelovali su na šest sastanaka Odbora nadzornih tijela ESMA-e tijekom 2019., dok su zaposlenici Hanfe kroz sudjelovanje na 30 sastanaka bili uključeni u rad 12 stalnih odbora, šest radnih skupina, šest mreža i jedne podskupine ESMA-e. Hanfa je u 2019. sudjelovala i u 137 postupaka pisane procedure putem kojih je ESMA donosila različite odluke te se uskladila s osam ESMA-inih smjernica[81].

Poslovne aktivnosti ESMA-e bile su tijekom godine velikim dijelom usmjerene na pripremne aktivnosti povezane s događajem Brexita u scenariju nepostizanja dogovora između Ujedinjene Kraljevine i EU-a. Od preostalih poslovnih aktivnosti, važno je spomenuti pripreme i objave brojnih konzultacijskih dokumenata, smjernica, mišljenja, pitanja i odgovora te drugih nadzornih alata kojima je svrha objašnjenje i adekvatna implementacija odredaba sektorskih zakonodavnih akata EU-a iz područja rada investicijskih fondova, investicijskih društava, tržišta kapitala i tržišne infrastrukture. Također, s obzirom na paket

81 Popis ESMA-inih smjernica s kojima se Hanfa uskladila tijekom 2019.:

1. Smjernice o određenim aspektima MiFID-ovih zahtjeva vezanih uz primjerenost (ESMA 35-43-1163)
2. Smjernice o upravljanju sukobima interesa središnje druge ugovorne strane (ESMA 70-151-1439)
3. Smjernice o mjerama za ograničavanje procikličnosti iznosa nadoknade za središnje druge ugovorne strane prema EMIR-u (ESMA 70-151-1496)
4. Smjernice o izvješćivanju o internaliziranim namirama u skladu s člankom 9. CSDR-a (ESMA 70-151-367)
5. Smjernice o primjeni točaka C6 i C7 Priloga I direktive MiFID II (ESMA 70-156-869)
6. Smjernice o neznačajnim referentnim vrijednostima na temelju Uredbe o referentnim vrijednostima (ESMA 70-145-1209)
7. Smjernice o izvješćivanju o internaliziranim namirama u skladu s člankom 9. CSDR-a (ESMA 70-151-367)
8. Smjernice o čimbenicima rizika u skladu s Uredbom o prospektu (ESMA 31-62-1293)

zakonodavnih akata koje je predložila Europska komisija u vezi s održivim financiranjem[82], ESMA je bila usmjerena na izradu tehničkih savjeta Europskoj komisiji za izmjene Direktive MiFID II[83], Direktive UCITS[84], Direktive AIFMD[85] i propisa donesenih na temelju navedenih direktiva. Namjera je bila uključivanje faktora i rizika održivosti u poslovne procese društava za upravljanje, investicijskih društava i investicijskih savjetnika koji se odnose na njihove organizacijske zahtjeve, donošenje investicijskih usluga, davanje investicijskih savjeta te sustav upravljanja rizicima. Radi važnosti teme održivog financiranja ESMA je u 2019. osnovala i posebnu mrežu za održivo financiranje u koju je Hanfa, kao i nadležna tijela drugih država članica, imenovala jednog predstavnika.

Prilikom izrade spomenutih dokumenata ESMA-e uzelo se u obzir načelo proporcionalnosti, tj. stupanj razvoja manjih država članica EU-a, uključujući davanje prijedloga povezanih s korištenjem mjera pripremnog prijelaznog razdoblja te određenih izuzeća. Međutim, istovremeno se vodilo računa o zadržavanju adekvatne razine zaštite ulagatelja. Hanfa je bila posebno usmjerena na pripremu dokumenata iz područja investicijskih fondova i pitanja testiranja primjerenog upravljanja likvidnošću, standardizirane postupke i protokole razmjene poruka u skladu s Uredbom CSDR radi utjecaja na lokalna investicijska društva, rasprave o izmjenama Uredbe PRIIPs[86] radi utjecaja na subjekte koji nude upakirane proizvode poput UCITS fondova i AIF-ova i reviziju Uredbe MAR[87]. Bavila se i pitanjem ograničavanja naknada koje se naplaćuju za korištenje trgovinskih informacija radi utjecaja na ZSE i korisnike takvih podataka, izvještavanjem u skladu s Uredbom o financiranju vrijednosnih papira[88] te pripremom CRR tehničkih standarda povezanih s definiranjem prihvatljivih vlasničkih i dužničkih vrijednosnih papira koji su sastavnice indeksa koji bi se kreditnim institucijama priznali kao prihvatljivi kolaterali. Brojni komentari Hanfe prihvaćeni su i ugrađeni u konačne nacrte spomenutih dokumenata.

Važno je spomenuti i Hanfinu inicijativu potpisivanja ESMA-ina Sporazuma o razumijevanju koji se odnosi na savjetovanje, suradnju i razmjenu informacija u vezi s nadzorom subjekata iz Direktive o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova[89] (dalje u tekstu: Sporazum) s određenim nadzornim zemljama koje nisu članice EU-a. Sklapanjem takvih Sporazuma jača se suradnja u području nadzora subjekata u okviru Direktive AIFMD. Pritom je naglasak stavljen na zaštitu potrošača, održavanje integriteta tržišta te finan-

---

82 Prijedlog Uredbe o taksonomiji (Uredba (EU) 2020/...Europskog parlamenta i Vijeća od ...o uspostavljanju okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjenama Uredbe (EU) 2019/2088), Uredba o objavama podataka (Uredba (EU) 2019/2088 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o objavama povezanim s održivosti u sektoru financijskih usluga, SL L 317) i izmjena Uredbe o referentnim vrijednostima u pogledu referentnih vrijednosti za klimatsku tranziciju i usklađenih s Pariškim sporazumom (Uredba (EU) 2019/2089 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. studenoga 2019. o izmjeni Uredbe (EU) 2016/1011 u pogledu referentnih vrijednosti EU-a za klimatsku tranziciju i referentnih vrijednosti EU-a usklađenih s Pariškim sporazumom te objavama u vezi s održivošću za referentne vrijednosti, SL L 317)

83 Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ i Direktive 2011/61/EU, SL L 173

84 Direktiva 2014/91/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o izmjeni Direktive 2009/65/EZ o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS) u pogledu poslova depozitara, politika nagrađivanja i sankcija, SL L 257

85 Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjeni direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010, SL L 174

86 Uredba (EU) br. 1286/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o dokumentima s ključnim informacijama za upakirane investicijske proizvode za male ulagatelje i investicijske osiguratelјne proizvode (PRIIP-ovi), SL L 352

87 Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ, SL L 173

88 Uredba (EU) 2015/2365 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015.o transparentnosti transakcija financiranja vrijednosnih papira i ponovne uporabe te o izmjeni uredbe (EU) br. 648/2012, SL L337

89 U sklopu naziva Sporazuma navedena Direktiva o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova odnosi se na Direktivu 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova i o izmjeni direktiva 2003/41/EZ i 2009/65/EZ te uredbi (EZ) br. 1060/2009 i (EU) br. 1095/2010, SL L 174

cijskog integriteta kao i povjerenja u stabilnost sustava. Za Hanfu ovo znači početak daljnjih inicijativa u vezi s međunarodnom suradnjom s regulatorima iz jurisdikcija izvan EU-a. U studenom 2019. potpisan je Sporazum s nadzornim tijelom za financijske usluge Abu Dhabi Global Marketa (engl. *Abu Dhabi Global Market Financial Services Regulatory Authority* – ADGM FSRA). Početkom 2020. očekuje se završetak procesa potpisivanja još dvaju Sporazuma, i to s Komisijom za financijske usluge Guernseyja (engl. *Guernsey Financial Services Commision* – GFSC) te Katarskim nadzornim tijelom za financijske usluge (engl. *Qatar Financial Centre Regulatory Authority* – QFCRA), kao i nastavak pregovora povezanih s potpisivanjem Sporazuma s još nekolicinom nadzornih tijela trećih zemalja.

EIOPA – Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje

Značajan angažman Hanfe u aktivnostima EIOPA-e tijekom godine obuhvatio je sudjelovanje predsjednika Upravnog vijeća Hanfe, ili njegove zamjene, na pet redovnih i jednom strateškom sastanku Odbora nadzornih tijela EIOPA-e te uključenost zaposlenika Hanfe u rad 11 mreža stručnjaka, dvaju odbora i jednog pododbora. Razmjenjivala su se iskustva i nadzorne prakse te dostavljale relevantne informacije, a rad Hanfe koordinirao se s ostalim nadzornim tijelima država članica. Predsjednik Upravnog vijeća Hanfe član je i Povjerenstva za posredovanje (engl. *Mediation Panel*) EIOPA-e čija je uloga da na nepristran način posreduje u rješavanju sporova između nacionalnih nadležnih tijela.

EIOPA se u 2019. usredotočila na uključivanje pitanja zaštite okoliša, održivog financiranja i upravljanja u regulatorni okvir za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje, jačanje zaštite potrošača (s posebnim naglaskom na digitalizaciju, kibernetičke rizike i način provođenja Direktive IDD unutar zajedničkog tržišta osiguranja EU-a). Pažnja je također bila usmjerena i na izgradnju učinkovitih i dosljednih nadzornih praksi u cijelom EU-u, kontinuirani rad u vezi s revizijom Direktive Solventnost II, pripremu za Brexit, pripremu za nove zadatke i ovlasti koje će preuzeti uslijed revizije uredbi europskih nadzornih tijela[90] (odnosno koji proizlaze iz Uredbe PEPP), očuvanje financijske stabilnosti i razvoj SupTech tehnologije nadzora.

EBA – Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo

S obzirom na to da mandat EBA-e obuhvaća i donošenje regulative koja se odnosi na bonitetni nadzor investicijskih društava, zaposlenici Hanfe sudjelovali su u radu odbora EBA-e u dijelu koji se odnosi na izradu i primjenu regulative EU-a na investicijska društva.

Tako je u 2019. Hanfa izjavila usklađenost s EBA-inim Smjernicama za eksternalizaciju, koje se, osim na kreditne institucije, odnose i na investicijska društva koja nadzire Hanfa.

ESRB – Europski odbor za sistemske rizike

ESRB je tijekom 2019. nastavio s identifikacijom, praćenjem i analizom sistemskih rizika strukturne i cikličke prirode kojima je izložen europski financijski sustav, sukladno čemu je prilagođavao okvir za makrobonitetno djelovanje i harmonizaciju nacionalnih makrobonitetnih politika. U fokusu rada ESRB-a tijekom 2019. bilo je, između ostalog, praćenje kretanja na tržištima stambenih i poslovnih nekretnina te rizika koji se mogu materijalizirati zbog izloženosti financijskih sustava EU-a tom tržištu. Stoga je sredi-

90 Uredba (EU) 2019/2175 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2019. o izmjeni Uredbe (EU) br. 1093/2010 o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za bankarstvo), Uredbe (EU) br. 1094/2010 o osnivanju Europskog nadzornog tijela (Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje), Uredbe (EU) br. 1095/2010 o osnivanju europskog nadzornog tijela (Europskog nadzornog tijela za vrijednosne papire i tržišta kapitala), Uredbe (EU) br. 600/2014 o tržištima financijskih instrumenata, Uredbe (EU) 2016/1011 o indeksima koji se upotrebljavaju kao referentne vrijednosti u financijskim instrumentima i financijskim ugovorima ili za mjerenje uspješnosti investicijskih fondova i Uredbe (EU) 2015/847 o informacijama koje su priložene prijenosu novčanih sredstava, SL L 334

nom 2019. ESRB izdao upozorenja za pet europskih zemalja (Norvešku, Island, Francusku, Njemačku i Češku) o srednjoročnim rizicima koji proizlaze s tržišta stambenih nekretnina. Osim tim upozorenjima, ESRB je u cilju sveobuhvatnog i harmoniziranog praćenja kretanja na tržištu nekretnina u kolovozu 2019. objavio Preporuku o izmjeni Preporuke o zatvaranju praznina u podacima o nekretninama donesene krajem 2016. radi usklađivanja podataka potrebnih za procjenu i praćenje rizika za financijsku stabilnost povezanih s tržištem nekretnina. S obzirom na kompleksnost uspostavljanja harmoniziranog statističkog okvira za praćenje tog tržišta izmjenama se nastoji olakšati ovaj proces na europskoj razini. Osim te, ESRB je krajem 2019. izdao i Preporuku o razmjeni i prikupljanju informacija za makrobonitetne potrebe o podružnicama kreditnih institucija koje imaju mjesto uprave u drugoj državi članici ili trećoj zemlji s ciljem jačanja suradnje i razmjene informacija između tijela kojima je povjereno donošenje i/ili primjena mjera makrobonitetne politike ili druge zadaće u vezi s financijskom stabilnosti. Osim osnaživanja makrobonitetnog okvira kroz izdavanje upozorenja i preporuka, ESRB je kontinuirano kroz rad svojih stalnih tijela i privremenih skupina pratio i analizirao kretanja u makroekonomskom i financijskom sustavu te sudjelovao u izradi makroekonomskih scenarija za testiranje otpornosti na stres europskih nadzornih tijela. Tijekom 2019. član Upravnog vijeća Hanfe sudjelovao je na sastancima Općeg odbora, a zaposlenici Hanfe na sastancima Savjetodavnog tehničkog odbora te Radne grupe za analize.

IAIS – Međunarodno udruženje nadzornih tijela u osiguranju

Krajem 2018. Hanfa je postala punopravni član IAIS-a i to kao član CEET regije (srednje i istočne Europe i Zakavkazja) te se vrlo brzo intenzivno uključila u rad tog međunarodnog udruženja nadzornika osiguranja i regulatora. U veljači 2019. predsjednik Upravnog vijeća Hanfe izabran je od strane članova IAIS-a iz nadzornih tijela zemalja CEET regije da predstavlja tu regiju u Izvršnom odboru IAIS-a. Kako je riječ o međunarodnom tijelu za utvrđivanje standarda odgovornih za razvoj i pomoć u provedbi načela, standarda i drugih popratnih materijala za nadzor sektora osiguranja, sudjelovanje u radu Izvršnog odbora predsjednik Upravnog vijeća koristio je za promicanje stavova regije i značajnosti regionalnih tržišta kako bi pritom utjecao na kreiranje politika IAIS-a. U rujnu 2019., na poziv Selekcijskog odbora, predsjednik Upravnog vijeća postao je također članom i tog odbora IAIS-a.

Hanfa se tijekom prve godine članstva u IAIS-u uključila i u rad drugih odbora IAIS-a, i to Makrobonitetnog odbora te Foruma za financijske inovacije, a također je pripremala i svoju prijavu za članstvo u Radnoj grupi za makrobonitetni nadzor.

Značajne aktivnosti tijekom godine obuhvaćale su redovito sudjelovanje na sastancima i telekonferencijama navedenih odbora, pripremu raznih materijala i dokumenata te raspravu i razmjenu informacija s drugim članovima IAIS-a. Pritom se ističe sudjelovanje Hanfe u procjeni usklađenosti odredaba hrvatskih propisa povezanih s osiguranjem iz nadležnosti Hanfe s IAIS-ovim Temeljnim standardima, pri čemu je utvrđena vrlo visoka usklađenost nakon provedene procjene od strane IAIS-ova stručnog tima.

IOPS – Međunarodna organizacija nadzornih tijela za mirovinske sustave

Kako je Hanfa početkom 2019. postala članom IOPS-a usmjerila je svoje resurse na uključivanje u razne aktivnosti ove međunarodne organizacije. Tako su članovi Upravnog vijeća Hanfe redovito sudjelovali na sastancima Tehničkog odbora kao i zajedničkim sastancima IOPS-a i Radne skupine za osobne mirovine Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj. Također, naglasak tijekom godine bio je na raspravama s članovima IOPS-a oko aktualnih tema povezanih s mirovinskim sustavima, čestu razmjenu informacija s drugim članovima u vezi s propisima kojima se uređuje funkcioniranje mirovinskog sustava te različitim praksama nadzornih tijela, kao i na dostavu komentara, podataka i informacija potrebnih za provedbu IOPS-ovih projekata usmjerenih na izradu smjernica, načela i preporuka u vezi s praksama za nadzor mirovinskih sustava te potrebnih za objavu raznih publikacija.

IOSCO – Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papire

Aktivnosti povezane s članstvom u IOSCO-u bile su usmjerene na povećanje angažmana Hanfe kroz odbore u kojima je članica te razmjenu informacija s drugim nadzornim tijelima na temelju IOSCO-va Multilateralnog memoranduma o razumijevanju koji se odnosi na konzultacije i suradnju te razmjenu informacija. Članovi Upravnog vijeća Hanfe redovito su sudjelovali na sastancima Odbora predsjednika, Odbora rastućih tržišta i tržišta u razvoju i Europskog regionalnog odbora. Krajem godine Hanfa se pripremala za članstvo u Mreži za financijske inovacije te je pokrenula postupak prijave u članstvo, za što se očekuje potvrda IOSCO-a početkom 2020. godine.

U travnju 2019. Hanfa je potpisala Administrativni sporazum za razmjenu osobnih podataka između nadzornih tijela europskog gospodarskog prostora te nadzornih tijela iz zemalja koje nisu u europskom gospodarskom prostoru (engl. *Administrative arrangement for the transfer of personal data between EEA Authorities and Non-EEA Authorities;* dalje u tekstu: IOSCO Administrativni sporazum) koji nije pravno obvezujući. IOSCO Administrativni sporazum potpisalo je ukupno 49 nadzornih tijela koja su time pokazala kako su spremna uspostaviti odgovarajuće zaštitne mjere obrade osobnih podataka prilikom izvršavanja svojih nadzornih aktivnosti.

Također se u sklopu sudjelovanja u radu IOSCO-a ističe sudjelovanje Hanfinih stručnjaka u projektu tehničke pomoći za izradu Priručnika za nadzor (engl. *IOSCO Technical Assistance Project for Enforcement Manuals*), koji se provodio kroz više faza tijekom cijele godine, a u projektu su sudjelovali stručnjaci iz brojnih drugih nadzornih tijela. Priručnikom su obuhvaćene detaljne informacije o samom pristupu procesu nadzora, provedbi nadzornih aktivnosti, nadzornoj praksi, suradnji, ovlastima i sigurnostima te nagodbama.

8.2. Tehnička međunarodna suradnja, bilateralna međunarodna suradnja i razmjena informacija

Tijekom 2019. nastavile su se aktivnosti u sklopu dva Twinning projekta u kojima Hanfa sudjeluje u Crnoj Gori i Srbiji. U sklopu Twinning projekta u Srbiji pod nazivom „Jačanje institucionalnih kapaciteta Narodne banke Srbije u procesu pridruživanja EU" u čijoj provedbi sudjeluje konzorcij središnjih banaka Hrvatske, Njemačke i Rumunjske, uz uključivanje stručnjaka iz središnjih banaka Engleske, Austrije, Portugala, Slovačke i Slovenije, kao i iz njemačke Savezne agencije za financijski nadzor (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht – BaFin) i Hanfe. Hanfa je sudjelovala u aktivnostima povezanima s područjem osiguranja, a pokrivene su teme povezane s transpozicijom Direktive Solventnost II i Direktive o distribuciji osiguranja u nacionalno zakonodavstvo te teme povezane s garancijskim fondom u osiguranju. Osim misija u Narodnoj banci Srbije u Beogradu, projekt je obuhvatio i studijski posjet zaposlenika Narodne Banke Srbije Hanfi, u sklopu kojeg su organizirani i posjeti društvima za osiguranje u Hrvatskoj, Hrvatskom uredu za osiguranje te Hrvatskom aktuarskom društvu. Završetak projekta planiran je za ožujak 2020.

Hanfa je također nastavila, kao članica konzorcija, provoditi svoje aktivnosti u sklopu Twinning projekta za financijski sektor u Crnoj Gori, pod nazivom „Potpora regulativi financijskih usluga". U projektu Hanfa sudjeluje zajedno sa središnjim bankama Hrvatske, Njemačke i Nizozemske te BaFinom, a planirani završetak projekta je srpanj 2020. godine. Institucije korisnice su Agencija za nadzor osiguranja Crne Gore (dalje u tekstu: Agencija), Komisija za tržište kapitala Crne Gore (dalje u tekstu: Komisija) te Centralna banka Crne Gore. Hanfine aktivnosti usmjerene su na Agenciju i Komisiju te obuhvaćaju teme povezane s nadzorom tržišta osiguranja i tržišta kapitala, pripremu zakonodavstva u dijelu prijenosa propisa EU-a koji se odnose na navedena tržišta te edukaciju zaposlenika usmjerenu prema jačanju internih kapaciteta navedenih institucija. Zaposlenici Komisije i Agencije bili su i u studijskim posjetima Hanfi, a navedeni studijski posjeti obuhvatili su i posjete društvima za osiguranje u Hrvatskoj, Hrvatskom aktuarskom društvu, HUO-u, ZSE-u te sastanak u HGK-u s predstavnicima društava koja upravljaju investicijskim fondovima.

Kroz TAIEX instrument tehničke pomoći i razmjene informacija Europske komisije, Hanfini su stručnjaci tijekom godine sudjelovali u tri projekta, i to u Republici Sjevernoj Makedoniji, Ukrajini i Crnoj Gori. U sklopu misije u Republici Sjevernoj Makedoniji Hanfin stručnjak održao je radionice tamošnjem Ministarstvu financija koje su obuhvatile teme u vezi s implementacijom regulative o tržištima financijskih instrumenata (MiFID II regulativa). Upravljanje rizikom u okviru sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma na tržištu vrijednosnih papira bila je tema misije provedene u Ukrajini. Naglasak Hanfinih tema bio je na opisu uloge regulatora tržišta vrijednosnih papira u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma te financiranja povećanja oružja za masovno uništenje, iskustvu Hrvatske na tom području te iskustvu EU-a u pravnom reguliranju virtualne imovine. Tijekom misije u Crnoj Gori Agenciji za nadzor osiguranja Crne Gore prezentirane su važne teme i hrvatska iskustva povezana s implementacijom Direktive IDD, Hanfine aktivnosti usmjerene na prilagodbu poslovanja koje su bile potrebne zbog implementacije Direktive IDD te utjecaj Direktive IDD na tržište osiguranja.

Studijski posjeti Hanfi predstavnika nadzornih tijela iz drugih zemalja, posjeti Hanfinih stručnjaka drugim nadzornim tijelima, potpisivanje sporazuma u području financijskih inovacija te redovna suradnja i razmjena informacija s drugim nadzornim tijelima u vezi s raznim temama i područjima iz Hanfine nadležnosti označili su bilateralnu suradnju u 2019. godini.

Dva bilateralna studijska posjeta održala su se u Hanfi, i to posjet islandskog Nadzornog tijela za financijske usluge (engl. *Financial Supervisory Authority*) te ukrajinske Komisije za vrijednosne papire i tržišta kapitala (engl. *National Securities and Stock Markets Commission*). Predstavnicima islandskog nadzornog tijela Hanfini stručnjaci održali su niz prezentacija kako bi ih upoznali s radom i ovlastima Hanfe, njezinim subjektima nadzora, tržišnim okruženjem, nadzornom praksom te aktivnostima Hanfe povezanim sa sprječavanjem pranja novca i zaštitom prava potrošača. Ukrajinskim predstavnicima prezentirane su teme povezane s radom i djelovanjem Hanfe, s posebnim naglaskom na investicijske fondove, pri čemu su prezentirane i nadzorne prakse Hanfe iz područja investicijskih fondova.

Hanfini stručnjaci sudjelovali su u studijskom posjetu nizozemskoj središnjoj banci (nl. *De Nederlandsche Bank* – DNB), u sklopu kojeg su održana predavanja nizozemskih stručnjaka za nadzor mirovinskih fondova. Pritom su obrađene teme poput pregleda nizozemskog mirovinskog sustava, nadzorne prakse i nadzora temeljenog na rizicima, implementacija Direktive IORP II[91], konkretni primjeri nadzora iz područja ulaganja imovine mirovinskih fondova, izravni nadzor i sl. Neka od saznanja Hanfa je implementirala i u svoj rad, poput primjerice novog nadzornog izvještaja za mirovinske fondove.

Hanfa je potpisala dva Sporazuma o razumijevanju u svrhu poboljšanja regulatorne suradnje u području financijske tehnologije, i to s Nadzornim tijelom za financijske usluge Abu Dhabi Global Marketa (engl. *Abu Dhabi Global Market Financial Services Regulatory Authority* – ADGM FSRA) te s dva izraelska nadzorna tijela – Izraelskim nadzornim tijelom za vrijednosne papire (engl. *Israel Securities Authority* – ISA) i Nadzornim tijelom za tržišta kapitala, osiguranje i mirovine (engl. *Capital Markets, Insurance and Savings Authority* – CMISA). Sporazumi pružaju okvir za suradnju s ciljem podrške financijskim inovacijama i tvrtkama koje se bave financijskim inovacijama kako bi lakše razumjele regulatorne režime svake jurisdikcije, a ujedno je njima definiran i okvir suradnje u području nadzora između navedenih institucija i Hanfe.

8.3. Jačanje kapaciteta Hanfe kroz program potpore strukturnim reformama

U 2019. Hanfa je provodila više projekata koji su odobreni i financirani od Europske komisije u okviru SRSP programa. Implementacija projekta „Integracija i unaprjeđenje nadzora na temelju rizika" započeta je u prosincu 2018., a završetak projekta očekuje se u 2020. godini. Cilj je projekta putem unaprjeđenja nad-

91 Direktiva (EU) 2016/2341 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2016. o djelatnostima i nadzoru institucija za strukovno mirovinsko osiguranje, SL L 354

PROGRAM POTPORE STRUKTURNIM REFORMAMA (ENGL. STRUCTURAL REFORM SUPPORT PROGRAMME – SRSP PROGRAM)

SRSP je program EU-a koji je osnovala Europska komisija 2015. godine. Kroz SRSP program se putem tehničke pomoći svim zemljama članicama pruža potpora u izgradnji djelotvornijih institucija, jačih upravnih okvira i učinkovitih javnih uprava. Provedbu Programa koordinira Glavna uprava za potporu strukturnim reformama (DG REFORM) Europske komisije.

zora na temelju rizika na međusektorskoj i sistemskoj razini unaprijediti i povećati učinkovitost cjelokupnog nadzornog procesa i ojačati kapacitete Hanfe u provođenju nadzora.

Započela je i implementacija projekta „Unaprjeđenje nadzora na temelju rizika za sektor osiguranja". Navedeni projekt je svojevrstan nastavak i dopuna prethodno spomenutog projekta, s posebnim fokusom na efikasnije korištenje postojećih nadzornih alata kao i uvođenje novih alata u segmentu nadzora društava za osiguranje.

Hanfi je odobren i projekt „Uspostavljanje nadzora nad financijskim izvještajima izdavatelja" koji je povezan s nadzornim ovlastima Hanfe definiranim ZTK-om. Projekt je započet u prvoj polovici 2019. s planiranim završetkom početkom 2020., a njime se Hanfi osigurava tehnička pomoć pri implementaciji nadzora nad financijskim izvještajima izdavatelja, uvid u različite prakse europskih nadzornih tijela te edukacija zaposlenika.

Nastavljena je i praksa prijavljivanja za tehničku pomoć kroz SRSP program te je Hanfi u 2019. u ciklusu SRSP-a koji se odnosi na 2020. odobren projekt povezan s edukacijom nacionalnih europskih regulatora na području osiguranja na temu nadzora i Solventnosti II. Projekt će provoditi EIOPA u suradnji s Europskom komisijom.

8.4. Sudjelovanje Hanfe u pripremi za predsjedanje Republike Hrvatske Vijećem Europske unije

Hanfa je tijekom 2019. sudjelovala u pripremi predsjedanja Republike Hrvatske Vijećem EU-a u prvoj polovici 2020. godine. Zaposlenici Hanfe sudjelovali su u pripremi analitičkih dokumenata te u edukativnim i ostalim pripremnim aktivnostima povezanim s predsjedanjem, i to u području financijskih usluga za propise iz svoje nadležnosti za koje je nadležno Ministarstvo financija[92] kao i za predmete u nadležnosti Ministarstva pravosuđa[93] kojima se uređuju financijske usluge iz nadležnosti Hanfe.

U fazi pripreme za predsjedanje, Hanfa je intenzivno surađivala s Ministarstvom financija Republike Hrvatske u pripremi analitičkih dokumenata za propise za koje je izgledno da će biti u fazi rasprave za vrijeme hrvatskog predsjedanja. Poseban naglasak stavljen je na potencijalne učinke pojedinih propisa

92 Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o okviru za oporavak i sanaciju središnjih drugih ugovornih strana i o izmjeni uredbi (EU) br. 1095/2010, (EU) br. 648/2012 i (EU) 2015/2365, CELEX: 52016PC0856;

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja, CELEX: 52018PC0353;

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o europskim pružateljima usluga skupnog financiranja za poduzeća, CELEX: 52018PC0113;

Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive 2009/103/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. u odnosu na osiguranje od građanskopravne odgovornosti u pogledu upotrebe motornih vozila i izvršenje obveze osiguranja od takve odgovornosti, CELEX: 52018PC0336;

93 Prijedlog direktive Europskog parlamenta i Vijeća o pružateljima usluge servisiranja kredita, kupcima kredita i naplati kolaterala, CELEX: 52018PC0135;

Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o pravu koje se primjenjuje na učinke ustupanja potraživanja na treće osobe, CELEX: 52018PC0096

na financijska tržišta u Republici Hrvatskoj. Također, na temelju dosadašnje dinamike rada na usvajanju pojedinog propisa i stupnju složenosti i političke osjetljivosti pojedinog propisa, izrađen je okvirni plan za dinamiku rada na propisima iz područja financijskih usluga za vrijeme hrvatskog predsjedanja.

U sklopu priprema zaposlenici Hanfe sudjelovali su u nizu pripremnih sastanaka s predstavnicima Europske komisije, Glavnog tajništva Vijeća i finskog predsjedništva koje je prethodilo hrvatskom predsjedanju Vijećem EU-a. Svrha ovih sastanaka bilo je bolje upoznavanje Hanfinih zaposlenika sa statusom pojedinih propisa i stavovima pojedinih institucija. Tijekom dva posljednja mjeseca finskog predsjedanja predstavnici Hanfe bili su uključeni i na pojedine sastanke finskog predsjedništva s Europskom komisijom i tzv. trijaloge, odnosno pregovore između Europskog parlamenta i Vijeća na kojima su zaposlenici Hanfe sudjelovali kao promatrači.

Inovacijski hub Hanfe

Sredinom 2019. Hanfa je osnovala prvi regulatorni Inovacijski hub u Hrvatskoj i time omogućila različitim subjektima, posebno pružateljima tehnoloških usluga, *start-upovima* i ostalim dionicima u poslovnim poduhvatima koji koriste ili žele koristiti inovativna rješenja u području nebankarskih financijskih usluga, posebnu kontaktnu točku za interakciju s regulatorom. Putem Inovacijskog huba inovativni projekti na području financijskih usluga mogu dobiti neformalnu podršku, savjet ili smjernice kako bi se što bolje snalazili u regulatornom okruženju i odredili regulatorne, nadzorne i pravne izazove koji su značajni za njihov projekt. Inovacijski hub služi i kao točka koja pruža informacije, odgovara na upite te razmjenjuje mišljenja i daje pojašnjenja u područjima financijskih inovacija iz nadležnosti Hanfe. Inovacijski hub čini specijalizirani tim koji odražava presjek nadležnosti i djelokruga Hanfe.

Slika 1. Najvažnije funkcije Inovacijskog huba

Izvor: Hanfa

Tijekom prvih šest mjeseci rada Inovacijskog huba gotovo 40 različitih subjekata stupilo je u interakciju s Inovacijskim hubom, od postojećih reguliranih subjekata do pružatelja tehnoloških usluga i *start-upova*. Također, predstavljen je širok raspon korištenja novih tehnologija u području financijskih usluga, od upotrebe lanca distribuirane knjige (*engl. distributed ledger technology*), do korištenja umjetne inteligencije i računarstva u oblaku *(engl. cloud computing*). Upiti prema Inovacijskom hubu bili su različite prirode, a najčešće su se odnosili na informacije u vezi s uvjetima obavljanja regulirane djelatnosti i provođenja postupaka pred Hanfom, demonstracije proizvoda (uz povratnu informaciju Hanfe) te sastanke, intervjue, prezentacije i drugo.

S namjerom poticanja aktivne suradnje s različitim dionicima, u 2019. predstavnici Inovacijskog huba aktivno su sudjelovali na osam konferencija i panel-rasprava. Tijekom 2019. predstavnici Hanfe aktivno su sudjelovali i u međunarodnim odborima posvećenim financijskim inovacijama kao što su Fintech Forum (IAIS), Stalni odbor za financijske inovacije (ESMA) te Europski forum za podršku inovacijama (engl. *European Forum for Innovation Facilitators*). U okviru međunarodne suradnje sklopljena su dva međunarodna sporazuma o suradnji na temu financijskih inovacija, s Izraelskim nadzornim tijelom za vrijednosne papire (engl. *Israel Securities Authority* – ISA) i Nadzornim tijelom za tržišta kapitala, osiguranje i mirovine (engl. *Capital Markets, Insurance and Savings Authority* – CMISA), te s Nadzornim tijelom za financijske usluge Abu Dhabi Global Marketa (engl. *Abu Dhabi Global Market Financial Services Regulatory Authority* – ADGM FSRA).

Sudski postupci

9. Sudski postupci

Hanfa kao ovlašteni tužitelj, u skladu sa svojim zakonskim ovlaštenjima, podnosi optužne prijedloge Općinskom prekršajnom sudu u Zagrebu i Financijskom inspektoratu. U skladu s odredbama Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga, kojim se uređuje pravni položaj te ciljevi, načela, djelokrug i nadležnost Hanfe, na postupke koje u okviru svoje nadležnosti Hanfa provodi primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku, ako zakonom nije drugačije propisano. Protiv akata Hanfe može se pokrenuti upravni spor jer su akti Hanfe na temelju Zakona o Hanfi konačni. Hanfa kao tuženik aktivno sudjeluje u upravnim sporovima pokrenutim tužbama protiv upravnih akata Hanfe. Također, Hanfa u skladu s kaznenopostupovnim propisima podnosi kaznene prijave državnom odvjetništvu u slučaju saznanja za kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti.

9.1. Prekršajni postupci

Na temelju svojih ovlasti Hanfa je u 2019. nadležnom Općinskom prekršajnom sudu u Zagrebu podnijela deset optužnih prijedloga, od čega su u tri predmeta tijekom 2019. donesene pravomoćne presude. Navedeni prekršajni postupci proizašli su iz postupaka nadzora koje je Hanfa provela u području tržišta kapitala, investicijskih fondova, osiguranja i leasinga.

Tablica 9.1.1. Pregled optužnih prijedloga podnesenih u 2019.

Područje	Zakon	Broj optužnih prijedloga
Investicijski fondovi	Zakon o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom	1
	Zakon o alternativnim investicijskim fondovima	1
Tržište kapitala	Zakon o tržištu kapitala	3
Tržište osiguranja	Zakon o obveznim osiguranjima u prometu	4
Leasing	Zakon o leasingu	1
Ukupno podnesenih optužnih prijedloga 2019. godine		**10**

Izvor: Hanfa

Prekršajni zakon[94] predviđa mogućnost da ovlašteni tužitelj i okrivljenik pregovaraju o uvjetima priznavanja krivnje i sporazumijevanja o izboru i visini sankcije. Imajući u vidu opće trendove alternativnog rješavanja sudskih sporova, navedena mogućnost rezultirala je s 25 pravomoćno osuđujućih presuda u razdoblju od 2014. do 2019., od čega tri u 2019. godini.

94 NN, br.107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17 i 118/18

Slika 9.1.1. Udio pravomoćnih presuda na temelju sporazuma s okrivljenicima u odnosu na podnesene optužne prijedloge za razdoblje od 2014. do 2019.

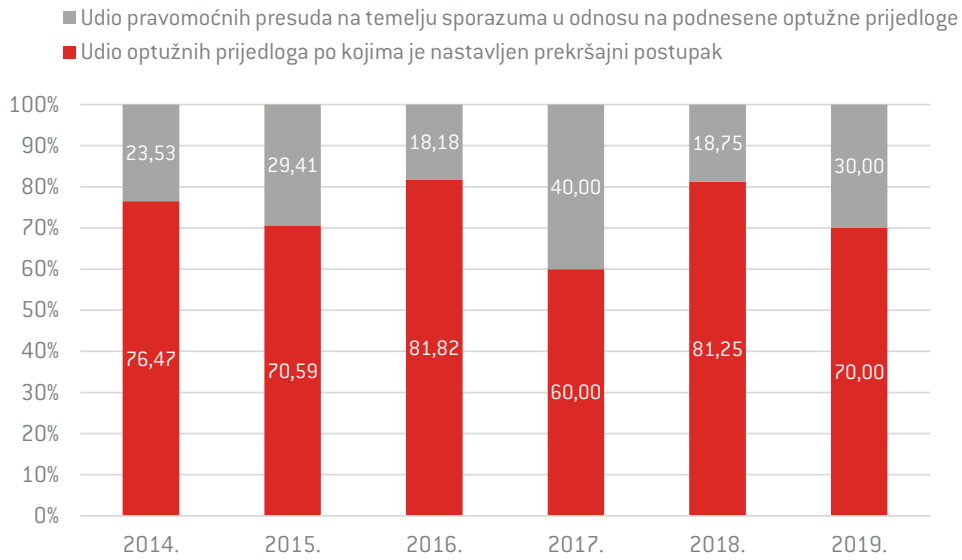

Napomena: U pravomoćne presude na temelju sporazuma stranaka za 2016. uvršten je jedan sporazum koji je sklopljen i pravomoćno potvrđen te godine, a za koji je optužni prijedlog podnesen 2012. kada u Prekršajnom zakonu još nije postojao institut sporazumijevanja ovlaštenog tužitelja i okrivljenika

Izvor: Hanfa

Po pravomoćno okončanim prekršajnim postupcima Hanfe, nadležni sudovi odnosno Financijski inspektorat su u razdoblju od 2006. do 2019. okrivljenicima izrekli novčane kazne u iznosu od 15,92 mil. kuna, što prosječno na godišnjoj razini iznosi 1,14 mil. kuna. Naplaćene novčane kazne po pravomoćnim sudskim odlukama prihod su državnog proračuna. Hanfa nije ovlaštena pokretati odnosno provoditi postupak izvršenja pravomoćnih sudskih odluka već taj postupak sukladno odredbama Prekršajnog zakona provode nadležna tijela na zahtjev suda, odnosno drugog nadležnog tijela koje je donijelo odluku, osim ako sud sam ne izvršava svoju odluku.

Slika 9.1.2. Iznos izrečenih novčanih kazni po okrivljenicima za razdoblje od 2006. do 2019. (u mil. kuna)

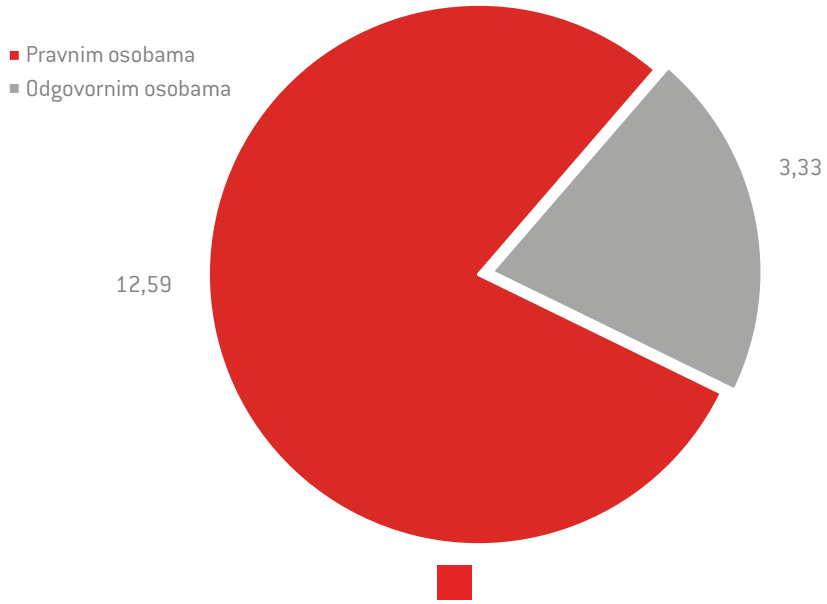

Izvor: Hanfa

Tržište kapitala

Hanfa je u 2019. godini protiv počinitelja prekršajnih djela zbog kršenja odredaba definiranih ZTK-om podnijela tri optužna prijedloga. U jednom optužnom prijedlogu optužene su pravna osoba i odgovorna osoba u navedenoj pravnoj osobi jer nisu tijekom postupka nadzora surađivale sa Hanfom budući da su uskratile podatke bitne za obavljanje postupka nadzora. Jedan optužni prijedlog podnesen je protiv pravne osobe i u njoj odgovornih osoba zato što nisu u propisanom roku u javnosti objavili godišnji izvještaj zajedno s revizorskim izvješćem kao i tromjesečni izvještaj izdavatelja. Nadalje, jedan optužni prijedlog podnesen je protiv fizičke osobe zato što nije u zakonski propisanom roku dostavila propisanim adresatima obavijesti o prelasku praga glasačkih prava u izdavatelju dionica. Do 31. prosinca 2019. godine u navedenim predmetima donesena je jedna pravomoćna presuda.

Investicijski fondovi

U području investicijskih fondova nadzorom je utvrđeno kršenje odredaba Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom[95] (dalje u tekstu: ZOIFJP) i ZAIF-a te je Hanfa u 2019. godini podnijela dva optužna prijedloga. Optužni prijedlozi podneseni su protiv društava za upravljanje investicijskim fondovima i odgovornih osoba u njima zato jer ključne informacije za ulagatelje nisu imale ZOIFJP-om propisani sadržaj i zbog neusklađenosti kapitala društva za upravljanje alternativnim fondovima. Do 31. prosinca 2019. godine u navedenim predmetima donesena je jedna pravomoćna presuda.

Tržište osiguranja

Protiv društava za osiguranje i u njima odgovornih osoba tijekom 2019. godine podnesena su četiri optužna prijedloga. Svi optužni prijedlozi podneseni su radi kršenja odredaba ZOOP-a i to zato jer počinitelji nisu oštećenicima u zakonom propisanom roku dostavili obrazloženu ponudu, odnosno utemeljeni odgovor na njihov odštetni zahtjev te zato jer oštećenicima nisu u istom roku isplatili iznos naknade štete ili nespornog dijela štete kao predujam. Do 31. prosinca 2019. godine u navedenim predmetima donesena je jedna pravomoćna presuda.

Leasing

Hanfa je podnijela jedan optužni prijedlog i to protiv pravne osobe i u njoj odgovornih osoba zato što je pravna osoba obavljala poslove leasinga protivno Zakonu o leasingu, s obzirom na to da nije dobila odobrenje Hanfe kao nadzornog tijela za obavljanje poslova leasinga.

95 NN, br. 44/16

Slika 9.1.3. Struktura optužnih prijedloga za 2019.

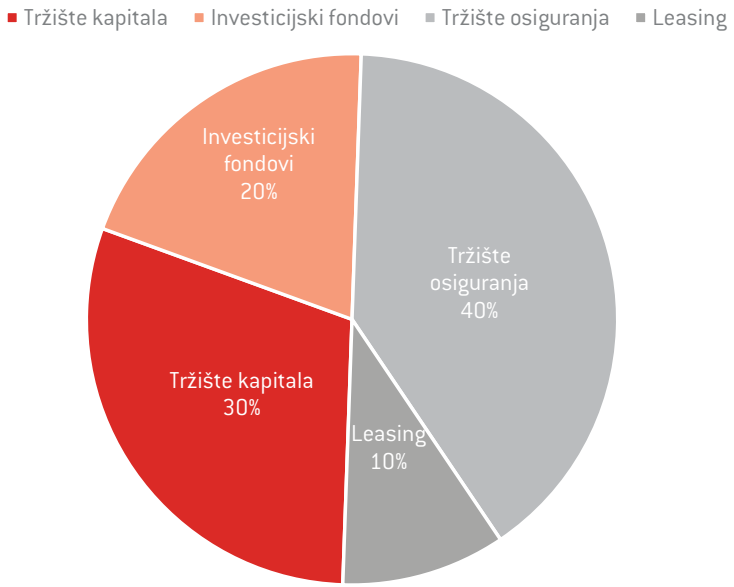

Izvor: Hanfa

9.2. Upravni sporovi

Protiv odluka Hanfe tijekom 2019. godine pokrenuta su tri upravna spora podnošenjem tužbi pred Upravnim sudom u Zagrebu i Upravnim sudom u Rijeci. U skladu sa Zakonom o upravnim sporovima[96] Hanfa je na navedene tužbe dala odgovore te dostavila zatražene spise iz kojih proistječu pobijane odluke Hanfe. Zaposlenici Hanfe su u navedenim postupcima dostavljali očitovanja i pristupali na rasprave pred sudovima. Pokrenuti upravni sporovi odnosili su se na odluke iz područja tržišta kapitala, leasinga i osiguranja. Potonji upravni spor okončan je u prvom stupnju donošenjem nepravomoćne presude kojom je odbijen tužbeni zahtjev te se isti povodom žalbe tužitelja nalazi na Visokom upravnom sudu. Svi postupci su u 2019. bili još uvijek u tijeku.

9.3. Kaznene prijave

Hanfa je od osnivanja 1. siječnja 2006. do 31. prosinca 2019. nadležnom državnom odvjetniku podnijela 49 kaznenih prijava.

9.4. Postupci radi naplate potraživanja

Pred nadležnim Trgovačkim sudovima u tijeku su tri postupka radi naplate potraživanja Hanfe prema subjektima nadzora s osnove naknade koju su oni dužni plaćati Hanfi. U navedenim postupcima Hanfa aktivno sudjeluje kao stranka. Tijekom 2019. u odnosu na jednog dužnika, protiv kojeg se pred Trgovačkim sudom u Zagrebu vodi parnični postupak radi naplate tražbine, doneseno je sukladno Stečajnom zakonu[97] rješenje o otvaranju stečajnog postupka. Hanfa je kao stečajni vjerovnik podnijela stečajnu prijavu i prijavila svoje potraživanje u stečajnu masu. Stečajni postupak je u tijeku, dok je parnični postupak prekinut.

96 NN, br. 20/10, 143/12, 94/16 i 29/17

97 NN, br. 71/15 i 104/17

Poslovanje Hanfe

10. Poslovanje Hanfe

Na temelju Zakona o Hanfi vizija je Hanfe suvremenom regulacijom i proaktivnim nadzorom podržavati održiv razvoj financijskog sustava Republike Hrvatske uz ispunjavanje visokih standarda zaštite korisnika financijskih usluga, ujedno time doprinoseći ukupnom gospodarskom napretku. Misija je Hanfe očuvati financijsku stabilnost kroz jačanje financijskog sustava, izgraditi povjerenje među sudionicima financijskog tržišta dosljednom i transparentnom regulacijom i nadzorom zakonitosti poslovanja subjekata nadzora u skladu s najboljim praksama i međunarodnim regulatornim standardima te pridonijeti zaštiti potrošača kroz jačanje svijesti o koristima i rizicima koji su povezani s različitim vrstama financijskih usluga. Pri ostvarivanju ciljeva Hanfa se rukovodi načelom transparentnosti i pravovremenog informiranja sudionika financijskih tržišta, korisnika financijskih usluga i šire javnosti o svim aspektima svojeg djelovanja i poslovanja.

10.1. Unutrašnji ustroj i ljudski resursi

Radom Hanfe upravlja Upravno vijeće koje je sačinjeno od pet članova, a jedan je član ujedno i predsjednik Upravnog vijeća. Od početka 2018. članovi Upravnog vijeća su dr.sc. Ante Žigman (predsjednik), Antun Palarić, dr.sc. Tomislav Ridzak, Ilijana Jeleč i Jurica Jednačak. Predsjednika i članove Upravnog vijeća Hanfe imenuje i razrješava Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Sve odluke iz djelokruga i nadležnosti Hanfe Upravno vijeće donosi na sjednicama, koje se u pravilu održavaju jednom tjedno, većinom od najmanje tri glasa, s tim da predsjednik ili član Upravnog vijeća ne mogu biti suzdržani od glasovanja. Tijekom 2019. godine Upravno vijeće održalo je 50 Sjednica, na kojima je doneseno 1040 odluka.

Savjet Hanfe je savjetodavno tijelo koje daje mišljenja, stručne i znanstvene savjete, a prema Zakonu o Hanfi ima devet članova. Uz predsjednika Upravnog vijeća dr.sc. Antu Žigmana, članovi savjeta Hanfe u 2019. bili su Damir Vanđelić, Kristijan Buk, Ivana Gažić, Josip Glavaš, Marko Juranić, Ivana Ravlić Ivanović, Ivana Žepić i Novka Simić. Održane su četiri sjednice Savjeta, i to 6. ožujka, 24. svibnja, 13. rujna i 19. prosinca 2019. godine.

Pod izravnom nadležnošću Upravnog vijeća je Ured glavnog tajnika čija je zadaća osiguranje svakodnevnog poslovanja Hanfe u dijelu upravljanja ljudskim resursima, financijama, informatičkim sustavom te općim i administrativnim poslovima. Glavna tajnica Hanfe je Vesna Kadić Komadina.

Temeljne funkcije Hanfe koje se ogledaju u nadzornim, normativnim, analitičkim, pravnim, komunikacijskim i međunarodnim aktivnostima opisanima u prethodnim poglavljima organizirane su kroz pet sektora te pet ureda.

Slika 10.1.1. Organigram

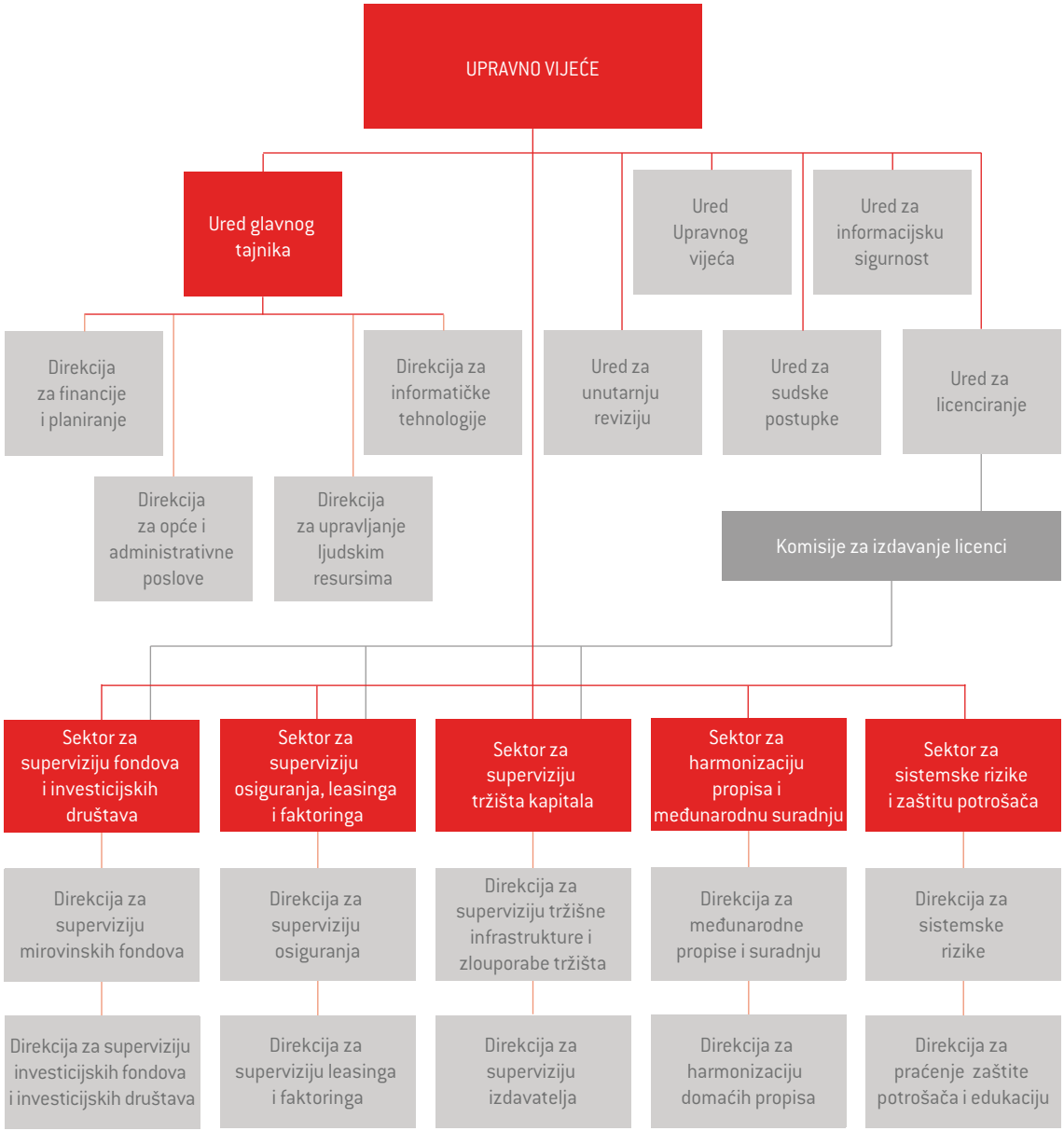

Izvor: Hanfa

Hanfa je na kraju 2019. imala 187 zaposlenika, što je 9 zaposlenika, odnosno 5 % više nego godinu ranije. Tijekom 2019. zaposlene su 33 osobe. Deset novih zaposlenika, većinom ekonomske struke, dobilo je priliku za zapošljavanje na poziciji pripravnika u različitim organizacijskim jedinicama. Veći dio zapošljavanja proveden je radi popunjavanja pozicija upražnjenih nakon odlaska zaposlenika iz Hanfe, a manji dio zbog povećanog broja potrebnih izvršitelja uslijed povećanih poslovnih potreba s obzirom na to da je krajem 2018. provedeno organizacijsko restrukturiranje u cilju postizanja veće učinkovitosti organizacije.

Većina zaposlenika, odnosno njih 176, imalo je sklopljen ugovor o radu na neodređeno, a 11 na određeno vrijeme. Gotovo dvije trećine svih zaposlenika su žene, koje su u nešto većem omjeru i na rukovodećim pozicijama u odnosu na muškarce. Kao i prethodne godine, prosječna dob zaposlenika bila je 41 godinu, a prosječan ukupni radni staž zaposlenika iznosio je 15,4 godine.

Slika 10.1.2. Spolna i dobna struktura zaposlenika

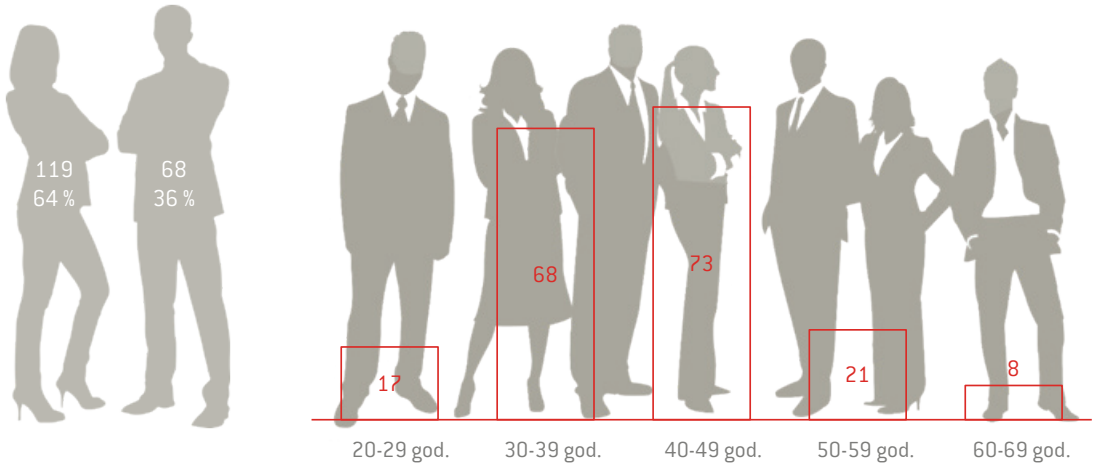

Izvor: Hanfa

Većina zaposlenika Hanfe je visoke stručne spreme i to ponajprije ekonomske struke. S obzirom na poslovne procese i funkcije Hanfe visoko su zastupljeni i djelatnici pravne struke. Kao i prethodnih godina veliki udio zaposlenika bio je tijekom 2019. uključen u neki oblik stručnog usavršavanja kao što su seminari, radionice, konferencije ili tečajevi. Tako je u 2019. 74 % zaposlenika bilo uključeno u barem jednu edukaciju, a u prosjeku se radilo o tri stručna usavršavanja. Za dvoje zaposlenika odobreno je financiranje visokoškolskog obrazovanja, a za dvoje financiranje poslijediplomskog studija.

Slika 10.1.3. Obrazovna struktura zaposlenika

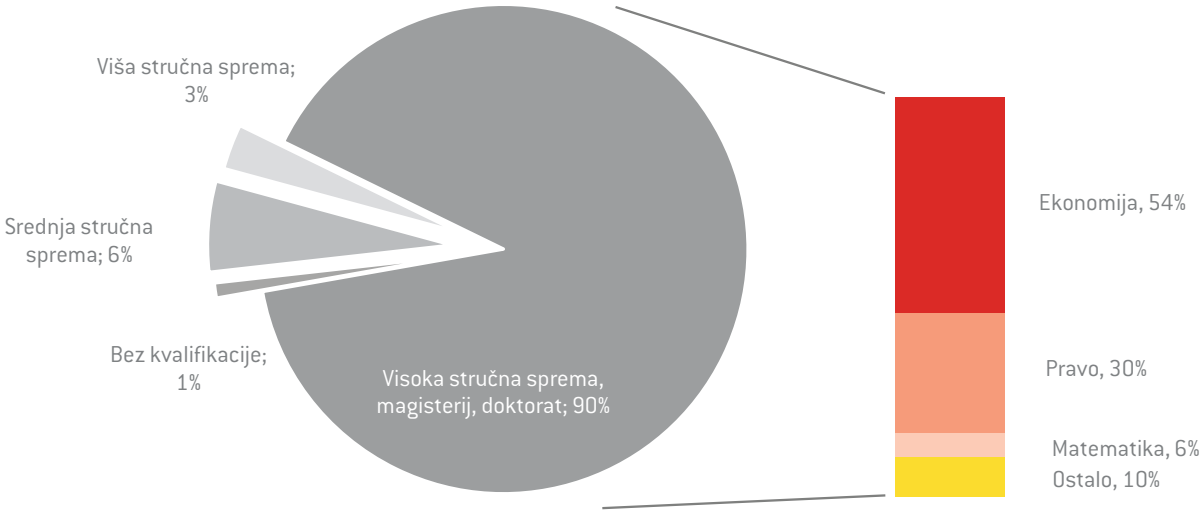

Izvor: Hanfa

Studentske prakse i stipendiranje studenata

U 2019. na temelju natječaja odabrano je šestero studenata kojima je omogućeno obavljanje studentske stručne prakse pod vodstvom mentora i uz pomoć ostalih kolega unutar organizacijske jedinice Hanfe u kojoj se praksa obavljala. Četvero studenata bili su studenti ekonomije, jedna studentica matematike i jedna studentica prava.

S ciljem pružanja podrške uspješnim studentima čiji su profesionalni interesi i buduće zvanje u skladu s Hanfinim djelokrugom poslova i očekivanim kadrovskim potrebama, Hanfa je raspisala natječaj za dodjelu stipendija u akademskoj godini 2019./2020. studentima ekonomije, prava, matematike ili informatičkih tehnologija. Na temelju provedenog selekcijskog postupka odabrano je sedmero studenata različitih fakulteta i godina studija. Stipendisti primaju stipendije od početka stipendiranja do završetka studija, a kroz obavljanje studentske stručne prakse imat će priliku upoznati se s odabranim segmentom Hanfinog djelovanja.

10.2. Provođenje unutarnje revizije

Unutarnja revizija provodi se prema planu sastavljenom na temelju zahtjeva sustava financijskog upravljanja i kontrola te zahtjeva poslovanja Hanfe, u skladu s važnosti poslovnih procesa, rizičnosti i drugim parametrima.

Ured za unutarnju reviziju proveo je tijekom 2019. unutarnje revizije u području sustava upravljanja poslovima informatičkih tehnologija u vezi s fizičkim i logičkim pristupom resursima informacijskog sustava, sustava informatičkih tehnologija povezanog s udaljenim korisničkim pristupom (VPN), procesa u vezi s obavljanjem poslova nabave, procesa obrade predstavki i zaštite potrošača te procesa u vezi s tijekom rješavanja predmeta, zatvaranja dovršenih predmeta, razvođenja te predaje u pisarnicu na arhiviranje. Dane preporuke unutarnje revizije pridonose poboljšanju kvalitete poslovnih procesa i povećanju efikasnosti poslovanja.

10.3. Informacijska sigurnost Hanfe

Tijekom 2019. Hanfa je usvojila novu Politiku informacijske sigurnosti, Pravilnik o video nadzoru i Pravilnik o primjeni mjera i standarda informacijske sigurnosti. Poduzete su sve potrebne mjere za zaštitu informacijskog sustava od kibernetičkih napada, a u suradnji sa službom interne revizije provedena je revizija prava pristupa podacima. U okviru aktivnosti u vezi sa zaštitom osobnih podataka organizirala se izobrazba zaposlenika o osnovama zaštite osobnih podataka uz redovito ažuriranje evidencija osobnih podataka koje obrađuje Hanfa. Kontinuirano su provođene mjere za zaštitu klasificiranih podataka s kojima se postupa u Hanfi, a unutar svojeg djelokruga Ured za informacijsku sigurnost sudjelovao je i u pojedinim nadzornim aktivnostima.

10.4. Informatički sustavi Hanfe

Ispravnost, pouzdanost i stabilnost poslužiteljske i klijentske opreme, mrežne infrastrukture i flote mobilnih uređaja jedan je od informatičkih prioriteta Hanfe. Ti sustavi nužno moraju biti prilagodljivi, bez negativnog utjecaja na njihovu kvalitetu, stalnim napredcima u tehnologijama, programskoj podršci, mobilnosti poslovanja kao i ekstremnom rastu dostupne količine podataka. Nužno je stoga omogućiti sigurnu izmjenu, proširenje i povećanje iskoristivosti informatičkih sustava kako bi Hanfa ispunila svoje obveze prema drugim europskim nadzornim tijelima te se uskladila s povezanim regulatornim i zakonskim okvirima.

Tako je u 2019. proširena dostupnost bežične mreže na kompletnu primarnu lokaciju Hanfe uz povećanje propusnosti veze između primarne i sekundarne lokacije i obnovu dijela zastarjele mrežne i serverske infrastrukture. Time je postignuto povećanje brzine prijenosa podataka i poboljšanje performansi informatičke infrastrukture. Također je završena nadogradnja sustava za praćenje kontinuirane edukacije zaposlenika društava za osiguranje/reosiguranje i posrednika koji obavljaju poslove distribucije osigura-

nja. Osim tog, nadograđen je sustav za izradu i zaprimanje izvještaja s ciljem olakšavanja i ubrzavanja izmjena i dopuna kod dizajna izvještaja te sustav za obradu, validaciju i predaju XBRL izvještaja EIOPA-i uključivanjem u opseg funkcionalnosti sustava i taksonomiju za izvještavanje o zatvorenim dobrovoljnim mirovinskim fondovima. Skladište podataka prošireno je uvozom novih izvora podataka dobivenih na temelju Hanfinih specifičnih izvještajnih zahtjeva te putem ESMA-ina referentnog sustava podataka financijskih instrumenata (eng. *Financial Instruments Reference Data System* – FIRDS). Tijekom 2019. također je završena testna faza migracije i obnavljanja verzije sustava za upravljanje elektroničkim sadržajem.

10.5. Financijsko poslovanje Hanfe

Hanfa svoje financijsko i računovodstveno poslovanje vodi u skladu sa Zakonom o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija[98] te podzakonskim propisima donesenim na temelju tog Zakona.

Ukupna imovina Hanfe na dan 31. prosinca 2019. iznosila je 34,7 mil. kuna.

Tablica 10.5.1. Skraćena bilanca Hanfe na dan 31.12.2019. (u tis. kn)

AKTIVA	34.740	Udio u aktivi
Nefinancijska imovina	8.169	23,5%
Financijska imovina	26.571	76,5%
PASIVA	**34.740**	**Udio u pasivi**
Obveze	8.337	24,0%
Vlastiti izvori	26.403	76,0%

Napomena: Detaljna bilanca Hanfe objavljena je na internetskoj stranici Hanfe

Izvor: Hanfa

U 2019. Hanfa se, u skladu s člankom 20. Zakona o Hanfi, financirala iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora te naknada za pružene usluge. Izračun i visina naknada te način i izvršenje naplate naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora koje je Hanfa naplatila za 2019. definirani su Pravilnikom o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2019. godinu[99], dok su vrsta i visina naknada koje je Hanfa naplatila za pružanje usluga iz njezine nadležnosti i djelokruga u 2019. definirane Pravilnikom o vrsti i visini naknada Hanfe[100]. Ukupno ostvareni prihodi u 2019. iznosili su 75,7 mil. kuna, što predstavlja povećanje od 19,0 % u odnosu na 2018. godinu. Ukupni rashodi, ostvareni u iznosu od 69,0 mil. kuna, zabilježili su rast od 17,6 % u odnosu na 2018. godinu.

Prihodi

Od ukupno ostvarenih prihoda u 2019. 98,0 %, tj. 74,1 mil. kuna odnosilo se na prihode po posebnim propisima, koji obuhvaćaju prihode ostvarene iz naknada od imovine i prihoda subjekata nadzora, prihode od naknada za pružene usluge iz nadležnosti Hanfe te ostale prihode po posebnim propisima. Prihodi od imovine, prihodi od donacija i ostali prihodi, ostvareni u ukupnom iznosu od 1,6 mil. kuna, činili su 2,0 % ukupnih prihoda.

98 NN, br. 121/14

99 NN, br. 112/18 i 18/19

100 NN, br. 26/19

Tablica 10.5.2. Sažeti prikaz prihoda ostvarenih u 2019. (u tis. kn)

Skupina prihoda	75.687
Prihodi po posebnim propisima	74.147
Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2019. godinu	*66.642*
Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada Hanfe	*7.322*
Ostali prihodi po posebnim propisima	*183*
Prihodi od imovine	4
Prihodi od donacija	256
Ostali prihodi	1.280

Izvor: Hanfa

U grupi prihoda po posebnim propisima najznačajniji udjel (89,9 %) imali su prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2019. godinu, dok su prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada Hanfe činili 9,9 %. Struktura spomenutih prihoda prikazana je u tablici 10.5.3.

Tablica 10.5.3. Prihodi od naknada ostvareni u 2019. (u tis. kn)

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hanfi za 2019.	Iznos (u tis. kn)	Udjel u ukupnim prihodima (u %)
Prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima	38.586	57,9
Prihodi od društava za osiguranje i društva za reosiguranje	8.295	12,4
Prihodi od društava za upravljanje investicijskim fondovima	8.147	12,2
Prihodi od kreditnih institucija	4.233	6,4
Prihodi od leasing društava	4.060	6,1
Prihodi od Središnjeg klirinškog depozitarnog društva	1.481	2,2
Prihodi od distributera osiguranja i distributera reosiguranja	570	0,9
Prihodi od Zagrebačke burze	427	0,6
Prihodi od faktoring društava	280	0,4
Prihodi od društava za upravljanje fondovima osnovanim posebnim zakonima	242	0,4
Prihodi od mirovinskih osiguravajućih društava	162	0,2
Prihodi od investicijskih društava	157	0,2
Prihodi od izdavatelja	2	0,1
Ukupno	**66.642**	**100,0**

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada Hanfe	Iznos (u tis. kn)	Udjel u ukupnim prihodima (u %)
Prihodi ostvareni na temelju ZPDD-a	3.012	41,1
Prihodi ostvareni na temelju ZOS-a	2.470	33,7
Prihodi ostvareni na temelju ZTK-a	469	6,4
Prihodi ostvareni na temelju ZOIFJP-a	337	4,6
Prihodi ostvareni na temelju ZAIF-a	203	2,8
Prihodi ostvareni na temelju ZOL-a	140	1,9
Prihodi ostvareni na temelju ZOMF-a	95	1,3
Prihodi ostvareni na temelju ZOF-a	80	1,1
Prihodi ostvareni na temelju ZMOD-a	43	0,6
Prihodi ostvareni na temelju ZDMF-a	40	0,6
Prihodi od vođenja registra objekata leasinga	199	2,7

Prihodi ostvareni na temelju Pravilnika o vrsti i visini naknada Hanfe	Iznos (u tis. kn)	Udjel u ukupnim prihodima (u %)
Prihodi od naknada za pohađanje obrazovnog programa za brokera, investicijskog savjetnika, stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova, stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskog osiguravajućeg društva	115	1,6
Prihodi ostvareni na temelju Zakona o Hanfi (izdavanje mišljenja i preslika)	104	1,4
Prihodi na temelju Zakona o provedbi Uredbe CSDR	15	0,2
Ukupno	**7.322**	**100,0**

Izvor: Hanfa

Najveći udjel u ostvarenim prihodima od subjekata nadzora činili su prihodi od društava za upravljanje mirovinskim fondovima, koji su iznosili 38,6 mil. kuna te su u odnosu na 2018. bili veći za 6,2 mil. kuna, tj. 19 %. Prihodi od društava za osiguranje i društava za reosiguranje te društava za upravljanje investicijskim fondovima također su povećani u odnosu na 2018. za 3,0 mil. kuna te je njihov udjel u ukupnim prihodima od subjekata nadzora iznosio 24,7 %.

Najveći iznos prihoda od pruženih usluga iz svoje nadležnosti Hanfa je ostvarila temeljem odredaba ZPDD-a i to radi uplaćenih naknada za preuzimanje te na temelju ZOS-a, po osnovi provjere stručnih znanja i izdavanja ovlaštenja i dozvola za obavljanje poslova distribucije osiguranja i reosiguranja.

Rashodi

Najveći udjel u ostvarenim rashodima u 2019. činili su rashodi za radnike (61,5 %), koji su iznosili 42,4 mil. kuna te su za 4,7 mil. kuna, tj. 12,4 % veći u odnosu na 2018. godinu. Rast rashoda za radnike rezultat je većeg broja zaposlenika, povećanja osnovice za obračun plaće, kao i upućivanja radnika na rad u Stalno predstavništvo RH pri EU radi poslova predsjedanja RH Vijećem EU-a.

Materijalni rashodi činili su 32,1 % ukupnih rashoda te su u odnosu na 2018. veći za 3,9 mil. kn, tj. 21,4 %. Do povećanja materijalnih rashoda došlo je uslijed većeg broja službenih putovanja u okviru priprema za predsjedanje RH Vijećem EU-a, većih troškova zakupnine poslovnog prostora i pripadajućih režijskih troškova, većeg broja intelektualnih i osobnih usluga te povećanih iznosa obveznih članarina Hanfe u europskim nadzornim tijelima ESMA-i i EIOPA-i, kao i ostalih međunarodnih članarina (IOPS, IAIS i IIF).

U 2019. Hanfa se uključila u obilježavanje Svjetskog dana potrošača pod temom „Pametno s pametnim tehnologijama – Zaštita potrošača u digitalnom svijetu", u sklopu kojeg je školi odabranoj putem nagradnog natječaja donirala interaktivnu (pametnu) ploču. Osim toga, u 2019. je na temelju provedenog natječaja započela sa stipendiranjem studenata. Navedeni rashodi uključeni su u skupinu donacija.

Tablica 10.5.4. Sažeti prikaz rashoda ostvarenih u 2019. (u tis. kn)

Skupina rashoda	68.999
Rashodi za radnike	42.411
Materijalni rashodi	22.159
Naknade troškova radnicima	*3.885*
Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	*80*
Rashodi za usluge	*10.340*
Rashodi za materijal i energiju	*1.404*
Ostali nespomenuti materijalni rashodi	*6.450*
Rashodi amortizacije	3.283
Financijski rashodi	104
Donacije	74
Ostali rashodi	968

Izvor: Hanfa

U 2019. Hanfa je ostvarila pozitivan rezultat poslovanja te je u skladu s odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga[101] višak prihoda nad rashodima u iznosu od 6,7 mil. kn dana 12. ožujka 2020. uplatila u državni proračun.

Na temelju samoprocjene sustava financijskog upravljanja i kontrola, koja se provodi u skladu s odredbama Zakona o fiskalnoj odgovornosti[102], Hanfa je u 2019. pripremila Izjavu o fiskalnoj odgovornosti za 2018. godinu. Na osnovi provedene samoprocjene prema propisanim kriterijima, u sustavu nisu utvrđene slabosti i/ili nepravilnosti. Pripremljena Izjava, kojom se potvrđuje zakonito, namjensko i svrhovito korištenje sredstava te učinkovito i djelotvorno funkcioniranje sustava financijskog upravljanja i kontrola u okviru financijskim planom utvrđenih sredstava dostavljena je Hrvatskom saboru.

U skladu s odredbama Zakona o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija obavljena je vanjska revizija financijskih izvještaja Hanfe za 2019. te je Izvješće neovisnog revizora objavljeno na internetskim stranicama Hanfe.

101 NN, br. 12/12

102 NN, br. 111/18

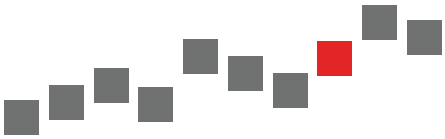

Statistički pregled industrija

11. Statistički pregled industrija

Investicijski fondovi

Otvoreni investicijski fondovi s javnom ponudom – UCITS

Investicijski fondovi – UCITS						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj fondova	**82**	**85**	**91**	**95**	**96**	**99**
Neto imovina fondova, *u tisućama HRK*	12.981.415	13.857.695	18.440.776	18.499.606	19.117.203	22.577.123

Izdavanje i otkup udjela u UCITS fondovima, u tisućama HRK						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Izdavanje udjela	20.560.948	23.669.357	22.139.754	18.108.512	11.496.927	11.498.262
Otkup udjela	19.879.690	22.947.028	17.930.220	18.219.022	10.81.532	9.486.498

Struktura imovine dioničkih UCITS-a prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Novčana sredstva	155.586	117.648	188.563	187.921	155.063	191.965
Dionice	1.456.584	1.445.965	1.568.137	1.640.305	1.356.601	1.513.730
Obveznice	7.198	6.044	11.801	20.305	26.685	29.050
IF	74.457	52.792	36.828	58.850	61.403	79.575
ITN	245	–	–	–	–	–
Depoziti	5.854	7.193	6.697	2.732	3.205	1.363

Struktura imovine mješovitih UCITS-a prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Novčana sredstva	36.753	30.529	114.196	70.187	94.989	170.954
Dionice	278.191	274.640	254.959	309.063	257.702	221.032
Obveznice	296.337	342.711	301.746	379.825	390.711	438.988
IF	113.221	126.465	117.048	127.699	113.786	146.212
ITN	18.990	17.402	26.238	–	–	–
Depoziti	7.001	15.843	49.514	7.664	27.948	15.459

Struktura imovine obvezničkih UCITS-a prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Novčana sredstva	28.732	112.486	802.896	829.976	991.665	2.232.505
Dionice	896	–	–	–	–	–
Obveznice	850.761	1.276.443	3.020.783	4.982.146	7.491.015	14.408.996
IF	4.662	11.007	22.021	53.664	37.221	87.145
ITN	40.376	31.125	342.403	458.012	474.855	692.834
Depoziti	21.270	45.610	110.150	80.003	291.476	1.797.672

Struktura imovine novčanih UCITS-a prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Novčana sredstva	559.277	685.228	1.250.622	1.144.437	1.561.461	1.486
Dionice	–	3	–	–	–	–
Obveznice	1.045.197	1.073.291	2.552.431	1.173.673	1.949.331	–
IF	62.147	33.253	41.214	49.792	21.411	–
ITN	3.967.222	3.258.507	4.405.600	3.586.937	1.466.158	–
Depoziti	3.662.147	4.296.871	3.706.160	2.800.701	2.421.975	6.600

Struktura imovine ostalih UCITS-a prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Novčana sredstva	171.936	62.300	54.533	92.020	39.281	173.691
Dionice	19.025	7.841	26.649	46.346	17.670	50.558
Obveznice	171.440	268.953	303.960	402.083	568.729	611.887
IF	33.626	159.801	161.661	201.057	189.580	402.438
ITN	598	101.884	56.603	–	–	–
Depoziti	36.882	87.097	36.226	41.715	67.835	133.383

Struktura imovine napajajućih UCITS-a prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Novčana sredstva					2.159	764
Dionice					–	–
Obveznice					–	–
IF					17.312	14.476
ITN					–	–
Depoziti					–	–

Alternativni investicijski fondovi – AIF

Investicijski fondovi – AiF						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj fondova	28	28	29	38	34	35
Neto imovina fondova, *u tisućama HRK*	2.594.754	2.891.069	3.235.912	3.486.817	3.588.528	4.474.656

Investicijska društva

Investicijska društva						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj društava	8	8	8	7	7	7
Upravljanje portfeljem, *u tisućama HRK*	21.274	32.236	30.158	29.169	27.934	23.106
Skrbništvo nad financ. instr., *u tisućama HRK*	280.908	412.357	646.154	691.026	677.305	1.055.282

Mirovinski fondovi

Obvezni mirovinski fondovi

Obvezni mirovinski fondovi						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj fondova	12	12	12	12	12	12
Broj članova fondova	1.705.720	1.731.181	1.784.169	1.844.272	1.936.261	2.010.403
Kategorija A	4.827	5.094	5.369	5.874	6.273	25.453
Kategorija B	1.685.594	1.707.104	1.755.823	1.810.704	1.896.361	1.948.510
Kategorija C	15.299	18.983	22.977	27.694	33.627	36.440
Neto imovina fondova, *u tisućama HRK*	66.281.554	74.004.667	84.179.365	91.924.545	98.126.194	112.598.105
Ukupne uplate (*tis. kn*)	50.849.573	56.009.813	61.348.342	67.011.806	73.191.233	79.885.879
Ukupne isplate (*tis. kn*)	–4.384.839	–6.000.282	–6.522.907	–7.143.223	–8.143.581	–9.280.324

Vrijednosti Mirex indeksa						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Mirex A	105	114	128	133	135	152
Mirex B	206	218	234	241	243	265
Mirex C	103	110	118	125	129	136

Struktura imovine A OMF-ova prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Novčana sredstva	5.051	6.469	19.273	31.596	33.699	15.702
Dionice	70.562	150.211	221.299	214.033	222.283	305.045
Obveznice	235.760	223.241	255.773	308.956	332.626	411.578
IF	27.003	35.435	11.901	37.767	54.301	97.084
ITN	14.994	–	–	–	–	–
Depoziti	–	7.200	–	307	13.000	5.000

Struktura imovine B OMF-ova prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Novčana sredstva	1.042.115	562.110	1.792.551	2.040.812	3.095.922	820.503
Dionice	12.141.136	13.875.977	16.223.498	15.177.046	15.500.483	19.555.589
Obveznice	46.868.793	52.801.140	58.741.529	64.105.360	65.269.705	74.555.257
IF	3.625.426	4.398.076	3.442.194	5.252.268	6.040.680	8.582.871
ITN	1.311	–	–	199.512	1.249.715	1.405.660
Depoziti	1.291.830	668.049	616.071	1.195.812	1.811.324	1.165.028

Struktura imovine C OMF-ova prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Novčana sredstva	35.787	15.168	73.052	128.031	184.826	85.683
Dionice	–	–	–	–	–	–
Obveznice	1.418.987	2.177.674	2.896.107	3.809.899	4.388.270	5.499.820
IF	6.405	3.004	46.266	–	69.079	33.321
ITN	131.372	44.553	44.739	–	39.996	55.973
Depoziti	15.000	42.051	–	30.467	169.001	–

Otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi

Otvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj fondova	6	6	6	8	8	8
Broj članova fondova	220.527	236.975	257.075	285.822	305.145	320.533
Neto imovina fondova, *u tisućama HRK*	2.651.987	3.044.842	3.548.401	3.895.569	4.231.346	5.119.466
Ukupne uplate u godini (*tis. kn*)	357.339	386.781	464.138	548.789	624.305	727.137
Ukupne isplate u godini (*tis. kn*)	–136.363	–144.457	–144.677	–202.942	–250.782	–243.343

Godišnji prinosi ODMF-ova						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
AZ Benefit ODMF	10,66%	5,04%	7,65%	3,80%	–0,07%	6,56%
AZ Profit ODMF	8,72%	6,65%	5,13%	–3,37%	–2,53%	10,45%
Croatia osiguranje ODMF	8,57%	2,07%	5,56%	2,10%	–1,52%	12,20%
Croatia osiguranje 1000 A ODMF					5,23%	13,76%
Croatia osiguranje 1000 C ODMF					2,45%	5,37%
Erste Plavi Expert ODMF	9,36%	6,88%	11,13%	4,31%	–2,09%	12,60%
Erste Plavi Protect ODMF	8,18%	3,85%	6,62%	3,51%	5,40%	6,85%
Raiffeisen ODMF	13,19%	6,53%	6,68%	3,19%	1,61%	8,86%

Struktura imovine ODMF-ova prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Novčana sredstva	61.067	126.693	420.911	236.344	401.078	318.790
Dionice	526.970	751.869	951.369	877.886	910.732	1.216.157
Obveznice	1.908.750	2.070.334	2.134.504	2.537.236	2.675.416	3.177.205
IF	109.745	108.372	93.483	249.754	264.014	427.111
ITN	–	–	–	–	–	–
Depoziti	60.354	36.507	–	13.529	–	12.800

Zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi

Zatvoreni dobrovoljni mirovinski fondovi						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj fondova	16	17	18	19	21	20
Broj članova fondova	23.927	28.778	29.237	30.387	40.482	44.569
Neto imovina fondova, *u tisućama HRK*	596.188	681.211	777.088	849.556	908.054	1.101.694
Ukupne uplate u godini (*tis. kn*)	86.400	103.227	86.534	93.986	124.961	154.667
Ukupne isplate u godini (*tis. kn*)	–37.659	–36.886	–32.829	–34.480	–56.864	–37.454

Struktura imovine ZDMF-ova prema vrsti imovine, u tisućama HRK						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Novčana sredstva	32.003	55.289	76.726	60.718	108.159	66.942
Dionice	114.927	161.383	193.757	193.817	212.670	280.586
Obveznice	416.586	434.434	456.569	534.282	533.800	635.612
IF	25.805	29.271	42.667	60.449	58.831	117.674
ITN	–	–	–	–	–	–
Depoziti	8.014	2.650	–	2.041	–	4.260

Društva za osiguranje

Osiguranje						
	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Broj društava za osiguranje i reosiguranje	27	24	22	20	18	16
Zaračunate bruto premije, *u tisućama HRK*	8.644.379	8.694.393	8.672.628	9.062.401	9.862.029	10.487.755
Likvidirane štete, bruto iznosi, *u tisućama HRK*	4.411.555	4.588.383	4.723.352	5.106.300	5.553.116	5.976.279

Pregled zaračunate bruto premije po vrstama osiguranja

Šifra	Vrsta osiguranja	2018. (u tisućama HRK)	Udjel (%)	2019. (u tisućama HRK)	Udjel (%)	Promjena (%)
01	Osiguranje od nezgode	483.664	5	499.145	5	3
02	Zdravstveno osiguranje	519.962	5	605.981	6	17
03	Osiguranje cestovnih vozila	1.049.308	11	1.244.009	12	19
04	Osiguranje tračnih vozila	6.959	0	1.938	0	–72
05	Osiguranje zračnih letjelica	9.585	0	9.507	0	–1
06	Osiguranje plovila	148.726	2	158.864	2	7
07	Osiguranje robe u prijevozu	31.769	0	33.190	0	4
08	Osiguranje od požara i elementarnih šteta	652.014	7	683.373	7	5
09	Ostala osiguranja imovine	691.651	7	768.496	7	11
10	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila	2.178.911	22	2.260.025	22	4
11	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica	4.857	0	4.003	0	–18
12	Osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila	39.139	0	37.966	0	–3
13	Ostala osiguranja od odgovornosti	413.749	4	468.759	4	13
14	Osiguranje kredita	260.347	3	383.123	4	47
15	Osiguranje jamstava	9.255	0	11.536	0	25
16	Osiguranje raznih financijskih gubitaka	125.918	1	140.059	1	11
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	5.425	0	5.096	0	–6
18	Putno osiguranje	96.599	1	106.251	1	10
19	Životno osiguranje	2.532.510	26	2.498.094	24	–1
20	Rentno osiguranje	16.443	0	11.653	0	–29
21	Dopunska osiguranja životnog osiguranja	132.035	1	130.507	1	–1
22	Osiguranje za slučaj vjenčanja ili rođenja	4.688	0	4.281	0	–9
23	Životna ili rentna osiguranja kod kojih ugovaratelj osiguranja snosi rizik ulaganja	448.516	5	421.898	4	–6
24	Tontine	–	–	–	–	–
25	Osiguranje s kapitalizacijom	–	–	–	–	–
Ukupno neživotna osiguranja (vrste 01 – 18)		6.727.838	68	7.421.322	71	10
Ukupno životna osiguranja (vrste 19 – 25)		3.134.191	32	3.066.433	29	–2
Sveukupno (vrste 01 – 25)		9.862.029	100	10.487.755	100	6

Napomena: Podaci u tablici uključuju premiju HN POOL-a

Leasing društva

Leasing društva	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.	31.12.2019.
Broj leasing društava	23	21	19	17	16	14
Aktiva leasing društava *u tisućama HRK*	17.863.501	17.626.251	17.904.585	18.149.656	19.526.659	21.320.617
Broj novozaključenih ugovora (od 1.1. do)						
Operativni leasing	17.308	17.798	19.428	22.388	20.483	14.853
Financijski leasing	17.501	18.565	25.256	30.696	41.223	50.600
UKUPNO	34.809	36.363	44.684	53.084	61.706	65.453
Vrijednost novozaključenih ugovora *u tisućama HRK* (od 1.1. do)						
Operativni leasing	1.868.046	1.504.247	1.744.661	1.595.112	1.493.608	1.640.408
Financijski leasing	3.375.383	3.625.340	4.763.030	5.717.928	7.320.667	8.543.535
UKUPNO	5.243.429	5.129.588	6.507.691	7.313.041	8.814.275	10.183.942
Broj aktivnih ugovora						
Operativni leasing	50.736	50.998	46.979	44.486	43.426	43.399
Financijski leasing	58.126	60.112	65.466	76.057	90.457	106.438
Zajmovi	1.789	1.210	755	238	205	25
UKUPNO	110.651	112.320	113.200	120.781	134.088	149.862
Vrijednost aktivnih ugovora *u tisućama HRK*						
Operativni leasing	3.757.482	3.356.963	3.201.019	2.928.944	2.523.613	2.616.111
Financijski leasing	10.419.586	10.308.096	10.803.204	10.949.997	12.425.489	14.438.107
Zajmovi	121.359	75.793	43.018	23.842	15.263	562
UKUPNO	14.298.426	13.740.852	14.047.241	13.902.783	14.964.365	17.054.781

Faktoring društva

Faktoring društva	31.12.2014.	31.12.2015.	31.12.2016.	31.12.2017.	31.12.2018.	31.12.2019.
Broj faktoring društava	16	13	13	6	7	6
Aktiva faktoring društava *u tisućama HRK*	7.827.862	6.587.220	5.900.059	2.352.743	1.397.891	1.363.017
Volumen transkcija *u tisućama HRK* (od 1.1. do)						
Faktoring				2.394.857	1.721.668	1.869.816
Faktoring koji uključuje otkup mjenica				1.914.769	500.620	213.476
Dobavljački (obrnuti) faktoring				1.036.558	1.004.048	1.029.198
Ukupno				5.346.184	3.226.337	3.112.490
Potraživanja (*u tisućama HRK*)						
Faktoring				720.577	394.346	452.151
Faktoring koji uključuje otkup mjenica				1.383.402	258.730	62.972
Dobavljački (obrnuti) faktoring				414.747	388.689	369.925
Ukupno				2.518.726	1.041.765	885.048

Napomena: Počevši od 2017. propisani su novi obrasci i način izvješćivanja faktoring društava. Zbog toga podaci u izvještajima od 2017. nisu posve usporedivi s dotadašnjim izvještajima (do 2016.)

Dodaci

12. Dodaci

Dodatak 1: Popis pravilnika donesenih u 2019.

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o Hanfi

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2019. godinu (NN, br. 18/2019)
2. Pravilnik o izračunu, visini i naplati naknada koje se plaćaju Hrvatskoj agenciji za nadzor financijskih usluga za 2020. godinu (NN, br. 2/2020)
3. Pravilnik o vrsti i visini naknada Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN, br. 26/19)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o obveznim mirovinskim fondovima

1. Pravilnik o troškovima koji se mogu plaćati iz imovine obveznog mirovinskog fonda te načinu i sadržaju izračuna pokazatelja ukupnih troškova obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 9/19)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i vrijednosti obračunske jedinice obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 2/2020)
3. Pravilnik o godišnjim, tromjesečnim i drugim izvještajima obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 2/2020)
4. Pravilnik o dozvoljenim ulaganjima i dodatnim ograničenjima ulaganja obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 2/2020)
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o organizacijskim zahtjevima za mirovinsko društvo za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 2/2020)
6. Pravilnik o promidžbi, informativnom prospektu i ostalim informacijama za članove obveznih mirovinskih fondova (NN, br. 2/2020)
7. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupanju Središnjeg registra osiguranika i mirovinskih društava prema članovima obveznih mirovinskih fondova (NN, br. 56/19)
8. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupanju Središnjeg registra osiguranika i mirovinskih društava prema članovima obveznih mirovinskih fondova (NN, br. 91/2019)
9. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru mirovinskog društva za upravljanje obveznim mirovinskim fondovima (NN, br. 112/2019)
10. Pravilnik o odobrenju osnivanja i statuta obveznog mirovinskog fonda (NN, br. 2/2020)
11. Pravilnik o obrazovnom programu i ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova i stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom (NN, br. 99/2019)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine i cijene udjela dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 2/2020)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o dozvoljenim ulaganjima i dodatnim ograničenjima ulaganja dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 2/2020)
3. Pravilnik o organizacijskim zahtjevima za mirovinsko društvo za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 2/2020)

4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za nuđenje mirovinskih programa dobrovoljnog mirovinskog osiguranja na temelju individualne kapitalizirane štednje (NN, br. 2/2020)
5. Pravilnik o uvjetima za ostvarivanje prava na mirovinu temeljem dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, registru članova te obustavi uplata i isplata iz dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 2/2020)
6. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o kapitalu i tehničkim pričuvama mirovinskog društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondom (NN, br. 112/2019)
7. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru mirovinskog društva za upravljanje dobrovoljnim mirovinskim fondovima (NN, br. 112/2019)
8. Pravilnik o obrazovnom programu i ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova i stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom (NN, br. 99/2019)
9. Pravilnik o troškovima koji se mogu plaćati iz imovine dobrovoljnog mirovinskog fonda te načinu i sadržaju izračuna pokazatelja ukupnih troškova dobrovoljnog mirovinskog fonda (NN, br. 124/2019)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o tržištu kapitala

1. Pravilnik o nadzornim izvještajima za pravne osobe ovlaštene za pružanje investicijskih i pomoćnih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti, tržišnog posrednika, podružnice investicijskog društva iz druge države članice i treće zemlje (NN, br. 39/2019)
2. Pravilnik o kriterijima za ispunjavanje uvjeta za imenovanje vezanog zastupnika i registru vezanih zastupnika (NN, br. 25/2019)
3. Pravilnik o obrazovnom programu i ispitima za provjeru znanja i stjecanje kvalifikacija za pružanje informacija o investicijskim proizvodima i uslugama, brokerske poslove i investicijsko savjetovanje (NN, br. 99/2019)
4. Pravilnik o načinu pribavljanja podataka, sadržaju izvješća te rokovima dostave podataka iz središnjeg depozitorija (NN, br. 107/19)
5. Pravilnik o politici primitaka središnjeg klirinškog depozitarnog društva (NN, br. 18/19)
6. Pravilnik o sadržaju zahtjeva i dokumentaciji za izdavanje odobrenja za rad središnjem klirinškom depozitarnom društvu (NN, br. 18/19)
7. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja središnjeg klirinškog depozitarnog društva (NN, br. 18/19)
8. Pravilnik o uvjetima za članstvo u upravi središnjeg klirinškog depozitarnog društva i postupku izdavanja suglasnosti članu uprave središnjeg klirinškog depozitarnog društva (NN, br. 26/19)
9. Pravilnik o listi dokumentacije potrebne za procjenu zahtjeva za izdavanje suglasnosti za stjecanje kvalificiranog udjela u središnjem klirinškom depozitarnom društvu (NN, br. 26/19)
10. Pravilnik o strukturi, sadržaju, načinu i rokovima dostave godišnjih financijskih izvještaja i revizorskog izvješća, financijskih izvještaja za razdoblja tijekom godine te primjeni kontnog plana za središnji depozitorij vrijednosnih papira (NN, br. 91/2019)
11. Pravilnik o periodičkom, statističkom i kapitalnom izvještavanju od strane središnjeg depozitorija vrijednosnih papira te izvještavanju od strane središnjeg depozitorija vrijednosnih papira iz druge države članice (NN, br. 91/2019)
12. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja burze (NN, br. 25/2019)
13. Pravilnik o postupanju Hanfe u vezi naknada za usluge uređenog tržišta (NN, br. 25/2019)
14. Pravilnik o redovitom doprinosu članova, načinu raspolaganja sredstvima i financijskim izvještajima Fonda za zaštitu ulagatelja (NN, br. 66/2019)

15. Pravilnik o utvrđivanju nastanka osiguranog slučaja u sustavu zaštite ulagatelja na tržištu kapitala (NN, br. 66/2019)
16. Pravilnik o planu oporavka, kriterijima značajnosti i pokazateljima trenda koji ukazuju na nemogućnost kontinuiranog ispunjavanja uvjeta za rad i izdvajanju značajnih aktivnosti i procesa središnje druge ugovorne strane (NN, br. 77/2019)
17. Pravilnik o sadržaju, formatu i načinu dostave zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad središnje druge ugovorne strane (NN, br. 77/2019)
18. Pravilnik o strukturi, i sadržaju, načinu i rokovima dostave godišnjih financijskih izvještaja i revizorskog izvješća te primjeni kontnog plana za središnje druge ugovorne strane (NN, br. 77/2019)
19. Pravilnik o nadzornim izvještajima središnje druge ugovorne strane (NN, br. 82/2019)
20. Pravilnik o prijavljivanju povreda odnosno sumnji na povredu odredaba Zakona o tržištu kapitala, Uredbe (EU) br. 600/2014, Uredbe (EU) br. 596/2014 i Uredbe (EU) br. 909/2014 (NN, br. 124/2019)
21. Pravilnik o izvještavanju o izuzećima od primjene pozicijskih limita u robnim izvedenicama i o izvještavanju o pozicijama u robnim izvedenicama (NN, br. 5/2020)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o otvorenim investicijskim fondovima s javnom ponudom

1. Pravilnik o naknadi štete ulagateljima UCITS fonda i/ili UCITS fondu (NN, br. 16/19)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijene udjela u UCITS fondu (NN, br. 124/2019)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine UCITS fonda i cijene udjela u UCITS fondu (NN, br. 2/2020)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o alternativnim investicijskim fondovima

1. Pravilnik o naknadi štete ulagateljima i/ili AIF-u (NN, br. 16/19)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine AIF-a i cijene udjela AIF-a (NN, br. 124/2019)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o utvrđivanju neto vrijednosti imovine AIF-a i cijene udjela AIF-a (NN, br. 2/2020)
4. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja alternativnog investicijskog fonda (NN, br. 16/19)
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih izvještaja i drugih izvještaja alternativnog investicijskog fonda (NN, br. 82/2019)
6. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih i polugodišnjih financijskih izvještaja i drugih izvještaja društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 13/19)
7. Pravilnik o obliku i iznosu regulatornog kapitala društva za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 13/19)
8. Pravilnik o izdavanju odobrenja za rad UAIF-a i dokumentaciji koja se dostavlja uz obavijest o stjecanju kvalificiranog udjela u UAIF-u (NN, br. 20/2019)
9. Pravilnik o likvidaciji i produljenju trajanja AIF-a (NN, br. 26/2019)
10. Pravilnik o glavnim i napajajućim alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 25/2019)
11. Pravilnik o udjelima AIF-a (NN, br. 26/19)
12. Pravilnik o obavljanju poslova depozitara AIF-a (NN, br. 25/2019)
13. Pravilnik o prijenosu upravljanja AIF-om (NN, br. 26/2019)

14. Pravilnik o dodatnim organizacijskim zahtjevima društava za upravljanje alternativnim investicijskim fondovima (NN, br. 25/2019)
15. Pravilnik o uvjetima za članstvo u upravi i nadzornom odboru UAIF-a te u nadzornom odboru zatvorenog AIF-a s vanjskim upraviteljem (NN, br. 20/2019)
16. Pravilnik o statusnim promjenama AIF-ova bez pravne osobnosti te uvjetima za promjenu razlikovnosti i oblika AIF-a (NN, br. 20/2019)
17. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra UAIF-ova i AIF-ova (NN, br. 20/2019)
18. Pravilnik o izdavanju odobrenja za osnivanje i upravljanje AIF-om (NN, br. 20/2019)
19. Pravilnik o vrstama alternativnih investicijskih fondova (NN, br. 28/2019)
20. Pravilnik o sadržaju zahtjeva za izdavanje odobrenja za statusne promjene UAIF-a, potrebnoj dokumentaciji i sadržaju dokumentacije koja se prilaže zahtjevu (NN, br. 25/2019)
21. Pravilnik o troškovima i naknadama koji se mogu plaćati iz imovine AIF-a (NN, br. 26/2019)
22. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o troškovima i naknadama koji se mogu plaćati iz imovine AIF-a (NN, br. 82/2019)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o osiguranju

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o reviziji u društvu za osiguranje (NN, br. 60/2019)
2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obliku i sadržaju financijskih i dodatnih izvještaja društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 50/2019)
3. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strukturi i sadržaju financijskog i statističkog izvješća društava za zastupanje u osiguranju, odnosno društava za posredovanje u osiguranju i reosiguranju (NN, br. 28/2019)
4. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o rasporedu vrsta rizika po skupinama i vrstama osiguranja odnosno reosiguranja (NN, br. 42/19)
5. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o statističkim standardima osiguranja (NN, br. 60/2019)
6. Pravilnik o izvještavanju o značajnim promjenama i izvještavanju na zahtjev Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (NN, br. 66/2019)
7. Pravilnik o minimalnim standardima, načinu obračuna i mjerilima za izračun tehničkih pričuva prema računovodstvenim propisima (NN, br. 72/19)
8. Pravilnik o uvjetima za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje, prokurista društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje i ovlaštenog zastupnika podružnice društva za osiguranje odnosno društva za reosiguranje (NN, br. 72/19)
9. Pravilnik o uvjetima za obavljanje ključne funkcije u društvu za osiguranje/društvu za reosiguranje (NN, br. 68/19)
10. Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u društvu za osiguranje odnosno društvu za reosiguranje (NN, br. 68/19)
11. Pravilnik o stručnosti i primjerenosti distributera osiguranja i distributera reosiguranja i upisu u registar (NN, br. 16/19)

Pravilnici doneseni na temelju Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima

1. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o interventnim pričuvama mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 116/2019)

2. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o vrednovanju imovine mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 2/2020)
3. Pravilnik o organizacijskim zahtjevima mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 2/2020)
4. Pravilnik o reviziji u mirovinskom osiguravajućem društvu (NN, br. 116/2019)
5. Pravilnik o dozvoljenim ulaganjima i ograničenjima ulaganja imovine za pokriće tehničkih pričuva mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 2/2020)
6. Pravilnik o ponudi mirovinskih programa mirovinskih osiguravajućih društava (NN, br. 2/2020)
7. Pravilnik o promidžbenim aktivnostima i internetskoj stranici mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 2/2020)
8. Pravilnik o uvjetima za izdavanje odobrenja za rad i odobrenja za stjecanje kvalificiranog udjela u mirovinskom osiguravajućem društvu (NN, br. 121/2019)
9. Pravilnik o uvjetima za obavljanje funkcije člana uprave i člana nadzornog odbora mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 121/2019)
10. Pravilnik o djelomičnoj jednokratnoj isplati korisniku starosne i prijevremene starosne osnovne mirovine (NN, br. 9/19)
11. Pravilnik o rasporedu člana obveznog mirovinskog fonda u mirovinsko osiguravajuće društvo (NN, br. 35/19)
12. Pravilnik o obrazovnom programu i ispitu za stjecanje zvanja ovlaštenog upravitelja mirovinskih fondova i stjecanje kvalifikacija za upravljanje mirovinskim osiguravajućim društvom (NN, br. 99/2019)
13. Pravilnik o redovitim izvješćima mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 99/2019)
14. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o adekvatnosti kapitala mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 116/2019)
15. Pravilnik o osnovici za izračun i način naplate naknade za upravljanje imovinom (NN, br. 116/2019)
16. Pravilnik o uvjetima za obavljanje ključne funkcije u mirovinskom osiguravajućem društvu (NN, br. 121/2019)
17. Pravilnik o organizacijskim uvjetima i dokumentaciji za izdvajanje poslova i funkcija mirovinskog osiguravajućeg društva (NN, br. 2/2020)

Dodatak 2: Financijska izvješća Hanfe

Bilanca Hanfe na dan 31.12.2019. (u kunama)

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
IMOVINA					
	IMOVINA (AOP 002+074)	001	33.389.536	34.740.276	104,0
0	**Nefinancijska imovina (AOP 003+018+047+051+055+064)**	002	9.796.455	8.168.646	83,4
01	**Neproizvedena dugotrajna imovina (AOP 004+008-017)**	003	1.449.570	777.235	53,6
011	Materijalna imovina – prirodna bogatstva (AOP 005 do 007)	004	0	0	-
0111	Zemljište	005	0	0	-
0112	Rudna bogatstva	006	0	0	-
0113	Ostala prirodna materijalna imovina	007	0	0	-
012	Nematerijalna imovina (AOP 009 do 016)	008	3.316.736	3.711.659	111,9
0121	Patenti	009	0	0	-
0122	Koncesije	010	0	0	-
0123	Licence	011	2.227.756	2.575.990	115,6
0124	Ostala prava	012	1.088.980	1.135.669	104,3
0125	Goodwill	013	0	0	-
0126	Osnivački izdaci	014	0	0	-
0127	Izdaci za razvoj	015	0	0	-
0128	Ostala nematerijalna imovina	016	0	0	-
019	Ispravak vrijednosti neproizvedene dugotrajne imovine	017	1.867.166	2.934.424	157,2
02	**Proizvedena dugotrajna imovina (AOP 019+023+031+034+039+042-046)**	018	7.444.205	7.286.602	97,9
021	Građevinski objekti (AOP 020 do 022)	019	3.564.810	3.564.810	100,0
0211	Stambeni objekti	020	0		-
0212	Poslovni objekti	021	3.450.670	3.450.670	100,0
0213	Ostali građevinski objekti	022	114.140	114.140	100,0
022	Postrojenja i oprema (AOP 024 do 030)	023	8.546.366	9.553.525	111,8
0221	Uredska oprema i namještaj	024	7.603.805	8.493.022	111,7
0222	Komunikacijska oprema	025	228.188	322.073	141,1
0223	Oprema za održavanje i zaštitu	026	576.963	582.935	101,0
0224	Medicinska i laboratorijska oprema	027	0	0	-
0225	Instrumenti, uređaji i strojevi	028	30.123	30.123	100,0
0226	Sportska i glazbena oprema	029	0	0	-
0227	Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	030	107.287	125.372	116,9
023	Prijevozna sredstva (AOP 032+033)	031	1.054.324	684.267	64,9
0231	Prijevozna sredstva u cestovnom prometu	032	1.054.324	684.267	64,9
0232	Ostala prijevozna sredstva	033	0	0	-
024	Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti (AOP 035 do 038)	034	158.301	152.751	96,5
0241	Knjige u knjižnicama	035	0	0	-
0242	Umjetnička djela (izložena u galerijama, muzejima i slično)	036	158.301	152.751	96,5
0243	Muzejski izlošci i predmeti prirodnih rijetkosti	037	0	0	-
0244	Ostale nespomenute izložbene vrijednosti	038	0	0	-

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
025	Višegodišnji nasadi i osnovno stado (AOP 040+041)	039	0	0	-
0251	Višegodišnji nasadi	040	0	0	-
0252	Osnovno stado	041	0	0	-
026	Nematerijalna proizvedena imovina (AOP 043 do 045)	042	4.234.616	4.538.956	107,2
0261	Ulaganja u računalne programe	043	4.234.616	4.538.956	107,2
0262	Umjetnička, literarna i znanstvena djela	044	0	0	-
0263	Ostala nematerijalna proizvedena imovina	045	0	0	-
029	Ispravak vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine	046	10.114.212	11.207.707	110,8
03	**Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 048)**	047	0	0	-
031	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 049+050)	048	0	0	-
0311	Plemeniti metali i drago kamenje	049	0	0	-
0312	Pohranjene knjige, umjetnička djela i slične vrijednosti	050	0	0	-
04	**Sitni inventar (AOP 052+053-054)**	051	0	0	-
041	Zalihe sitnog inventara	052	0	0	-
042	Sitni inventar u uporabi	053	245.948	402.629	163,7
049	Ispravak vrijednosti sitnog inventara	054	245.948	402.629	163,7
05	**Nefinancijska imovina u pripremi (AOP 056 do 059+062+063)**	055	876.399	80.277	9,2
051	Građevinski objekti u pripremi	056	0	0	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	057	876.399	80.277	9,2
053	Prijevozna sredstva u pripremi	058	0	0	-
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi (AOP 060+061)	059	0	0	-
0541	Višegodišnji nasadi u pripremi	060	0	0	-
0542	Osnovno stado u pripremi	061	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	062	0	0	-
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	063	0	0	-
06	**Proizvedena kratkotrajna imovina (AOP 065+070+073)**	064	26.281	24.532	93,3
061	Zalihe za obavljanje djelatnosti (AOP 066 do 069)	065	26.281	24.532	93,3
0611	Zalihe za preraspodjelu drugima	066	0	0	-
0612	Zalihe materijala za redovne potrebe	067	26.281	24.532	93,3
0613	Zalihe rezervnih dijelova	068	0	0	-
0614	Zalihe materijala za posebne potrebe	069	0	0	-
062	Proizvodnja i proizvodi (AOP 071+072)	070	0	0	-
0621	Proizvodnja u tijeku	071	0	0	-
0622	Gotovi proizvodi	072	0	0	-
063	Roba za daljnju prodaju	073	0	0	-
1	**Financijska imovina (AOP 075+083+100+105+125+133+142)**	074	23.593.081	26.571.630	112,6
11	Novac u banci i blagajni (AOP 076+080+081+082)	075	21.961.299	24.887.265	113,3
111	Novac u banci (AOP 077 do 079)	076	21.951.970	24.874.861	113,3
1111	Novac na računu kod tuzemnih poslovnih banaka	077	21.951.970	24.874.861	113,3
1112	Novac na računu kod inozemnih poslovnih banaka	078	0	0	-
1113	Prijelazni račun	079	0	0	-

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
112	Izdvojena novčana sredstva	080	0	0	-
113	Novac u blagajni	081	9.329	12.404	133,0
114	Vrijednosnice u blagajni	082	0	0	-
12	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od radnika te za više plaćene poreze i ostalo (AOP 084+087+088+089+095)	083	669.687	789.907	118,0
121	Depoziti u bankama i ostalim financijskim institucijama (AOP 085+086)	084	0	0	-
1211	Depoziti u tuzemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	085	0	0	-
1212	Depoziti u inozemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	086	0	0	-
122	Jamčevni polozi	087	603.502	603.502	100,0
123	Potraživanja od radnika	088	12.692	28.051	221,0
124	Potraživanja za više plaćene poreze i doprinose (AOP 090 do 094)	089	0	5.471	-
1241	Potraživanje za više plaćene poreze	090	0	5.471	-
1242	Potraživanja za porez na dodanu vrijednost kod obveznika	091	0	0	-
1243	Potraživanja za više plaćene carine i carinske pristojbe	092	0	0	-
1244	Potraživanja za više plaćene ostale poreze	093	0	0	-
1245	Potraživanja za više plaćene doprinose	094	0	0	-
129	Ostala potraživanja (AOP 096 do 099)	095	53.493	152.883	285,8
1291	Potraživanja za naknade koje se refundiraju	096	18.514	13.347	72,1
1292	Potraživanja za naknade štete	097	0	0	-
1293	Potraživanja za predujmove	098	10.378	113.844	1.097,0
1294	Ostala nespomenuta potraživanja	099	24.601	25.692	104,4
13	Zajmovi (AOP 101+102+103-104)	100	0	0	-
131	Zajmovi građanima i kućanstvima	101	0	0	-
132	Zajmovi pravnim osobama koji obavljaju poduzetničku djelatnost	102	0	0	-
133	Zajmovi ostalim subjektima	103	0	0	-
139	Ispravak vrijednosti danih zajmova	104	0	0	-
14	Vrijednosni papiri (AOP 106+109+112+115+118+121-124)	105	0	0	-
141	Čekovi (AOP 107+108)	106	0	0	-
1411	Čekovi-tuzemni	107	0	0	-
1412	Čekovi-inozemni	108	0	0	-
142	Komercijalni i blagajnički zapisi (AOP 110+111)	109	0	0	-
1421	Komercijalni i blagajnički zapisi – tuzemni	110	0	0	-
1422	Komercijalni i blagajnički zapisi – inozemni	111	0	0	-
143	Mjenice (AOP 113+114)	112	0	0	-
1431	Mjenice – tuzemne	113	0	0	-
1432	Mjenice – inozemne	114	0	0	-
144	Obveznice (AOP 116+117)	115	0	0	-
1441	Obveznice – tuzemne	116	0	0	-
1442	Obveznice – inozemne	117	0	0	-

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
145	Opcije i drugi financijski derivati (AOP 119+120)	118	0	0	-
1451	Opcije i drugi financijski derivati – tuzemni	119	0	0	-
1452	Opcije i drugi financijski derivati – inozemni	120	0	0	-
146	Ostali vrijednosni papiri (AOP 122+123)	121	0	0	-
1461	Ostali tuzemni vrijednosni papiri	122	0	0	-
1462	Ostali inozemni vrijednosni papiri	123	0	0	-
149	Ispravak vrijednosti vrijednosnih papira	124	0	0	-
15	Dionice i udjeli u glavnici (AOP 126+129-132)	125	0	0	-
151	Dionice i udjeli u glavnici banaka i ostalih financijskih institucija (AOP 127+128)	126	0	0	-
1511	Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih banaka i ostalih financijskih institucija	127	0	0	-
1512	Dionice i udjeli u glavnici inozemnih banaka i ostalih financijskih institucija	128	0	0	-
152	Dionice i udjeli u glavnici trgovačkih društava (AOP 130+131)	129	0	0	-
1521	Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih trgovačkih društava	130	0	0	-
1522	Dionice i udjeli u glavnici inozemnih trgovačkih društava	131	0	0	-
159	Ispravak vrijednosti dionica i udjela u glavnici	132	0	0	-
16	Potraživanja za prihode (AOP 134 do 137+140-141)	133	0	0	-
161	Potraživanja od kupaca	134	0	0	-
162	Potraživanja za članarine i članske doprinose	135	0	0	-
163	Potraživanja za prihode po posebnim propisima	136	0	0	-
164	Potraživanja za prihode od imovine (AOP 138+139)	137	0	0	-
1641	Potraživanja za prihode od financijske imovine	138	0	0	-
1642	Potraživanja za prihode od nefinancijske imovine	139	0	0	-
165	Ostala nespomenuta potraživanja	140	0	0	-
169	Ispravak vrijednosti potraživanja	141	0	0	-
19	Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda (AOP 143+144)	142	962.095	894.458	93,0
191	Rashodi budućih razdoblja	143	959.995	894.458	93,2
192	Nedospjela naplata prihoda	144	2.100	0	0,0
	OBVEZE I VLASTITI IZVORI (AOP 146+195)	145	33.389.536	34.740.276	104,0
2	**Obveze (AOP 147+174+182+190)**	146	8.701.699	8.337.477	95,8
24	Obveze za rashode (AOP 148+156+164+168+169+170)	147	7.635.735	7.075.980	92,7
241	Obveze za radnike (AOP 149 do 155)	148	4.966.477	4.910.483	98,9
2411	Obveze za plaće – neto	149	1.536.763	1.756.066	114,3
2412	Obveze za naknade plaća – neto	150	192.785	204.713	106,2
2413	Obveze za plaće u naravi – neto	151	0	0	-
2414	Obveze za porez i prirez na dohodak iz plaća	152	351.009	419.709	119,6
2415	Obveze za doprinose iz plaća	153	527.657	593.429	112,5
2416	Obveze za doprinose na plaće	154	415.122	447.410	107,8
2417	Ostale obveze za radnike	155	1.943.141	1.489.156	76,6

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
242	Obveze za materijalne rashode (AOP 157 do 163)	156	2.580.558	1.942.723	75,3
2421	Naknade troškova radnicima	157	73.197	77.492	105,9
2422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstavima i slično	158	0	0	-
2423	Naknade volonterima	159	0	0	-
2424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	160	0	0	-
2425	Obveze prema dobavljačima u zemlji	161	2.010.292	1.239.894	61,7
2426	Obveze prema dobavljačima u inozemstvu	162	497.069	583.548	117,4
2429	Ostale obveze za financiranje rashoda poslovanja	163	0	41.789	-
244	Obveze za financijske rashode (AOP 165 do 167)	164	0	0	-
2441	Obveze za kamate za izdane vrijednosne papire	165	0	0	-
2442	Obveze za kamate za primljene kredite i zajmove	166	0	0	-
2443	Obveze za ostale financijske rashode	167	0	0	-
245	Obveze za prikupljena sredstva pomoći	168	0	0	-
246	Obveze za kazne, penale i naknade šteta	169	0	0	-
249	Ostale obveze (AOP 171 do 173)	170	88.700	222.774	251,2
2491	Obveze za poreze	171	0	0	-
2492	Obveze za porez na dodanu vrijednost	172	9.069	119.274	1.315,2
2493	Obveze za predujmove, depozite, primljene jamčevine i ostale nespomenute obveze	173	79.631	103.500	130,0
25	Obveze za vrijednosne papire (AOP 175+178-181)	174	0	0	-
251	Obveze za čekove (AOP 176+177)	175	0	0	-
2511	Obveze za čekove – tuzemne	176	0	0	-
2512	Obveze za čekove – inozemne	177	0	0	-
252	Obveze za mjenice (AOP 179+180)	178	0	0	-
2521	Obveze za mjenice – tuzemne	179	0	0	-
2522	Obveze za mjenice – inozemne	180	0	0	-
259	Ispravak vrijednosti obveza za vrijednosne papire	181	0	0	-
26	Obveze za kredite i zajmove (AOP 183+186-189)	182	0	0	-
261	Obveze za kredite banaka i ostalih kreditora (AOP 184+185)	183	0	0	-
2611	Obveze za kredite u zemlji	184	0	0	-
2612	Obveze za kredite iz inozemstva	185	0	0	-
262	Obveze za robne i ostale zajmove (AOP 187+188)	186	0	0	-
2621	Obveze za zajmove u zemlji	187	0	0	-
2622	Obveze za zajmove iz inozemstva	188	0	0	-
269	Ispravak vrijednosti obveza za kredite i zajmove	189	0	0	-
29	Odgođeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja (AOP 191+192)	190	1.065.964	1.261.497	118,3
291	Odgođeno plaćanje rashoda	191	202.962	286.155	141,0
292	Naplaćeni prihodi budućih razdoblja (AOP 193+194)	192	863.002	975.342	113,0
2921	Unaprijed plaćeni prihodi	193	327.070	693.925	212,2
2922	Odgođeno priznavanje prihoda	194	535.932	281.417	52,5

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
5	**Vlastiti izvori (AOP 196+199-200)**	195	24.687.837	26.402.799	106,9
51	Vlastiti izvori (AOP 197+198)	196	2.366.359	2.317.519	97,9
511	Vlastiti izvori	197	2.366.359	2.317.519	97,9
512	Revalorizacijska rezerva	198	0	0	-
5221	Višak prihoda	199	22.321.478	24.085.280	107,9
5222	Manjak prihoda	200	0	0	-
IZVANBILANČNI ZAPISI					
61	Izvanbilančni zapisi – aktiva	201	0		-
62	Izvanbilančni zapisi – pasiva	202	0	0	-

Izvještaj o prihodima i rashodima Hanfe za razdoblje od 1.1. do 31.12.2019. (u kunama)

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
PRIHODI					
3	PRIHODI (AOP 002+005+008+011+024+040+049)	001	63.584.762	75.687.331	119,0
31	Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga (AOP 003+004)	002	0	0	-
3111	Prihodi od prodaje roba	003	0	0	-
3112	Prihodi od pružanja usluga	004	0	0	-
32	Prihodi od članarina i članskih doprinosa (AOP 006+007)	005	0	0	-
3211	Članarine	006	0	0	-
3212	Članski doprinosi	007	0	0	-
33	Prihodi po posebnim propisima (AOP 009+010)	008	62.760.430	74.147.105	118,1
3311	Prihodi po posebnim propisima iz proračuna	009	0	0	-
3312	Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	010	62.760.430	74.147.105	118,1
34	Prihodi od imovine (AOP 012+021)	011	60.870	4.239	7,0
341	Prihodi od financijske imovine (AOP 013 do 020)	012	60.870	4.239	7,0
3411	Prihodi od kamata za dane zajmove	013	0	0	-
3412	Prihodi od kamata po vrijednosnim papirima	014	0	0	-
3413	Kamate na oročena sredstva i depozite po viđenju	015	54.703	178	0,3
3414	Prihodi od zateznih kamata	016	1.504	0	0,0
3415	Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	017	4.663	4.061	87,1
3416	Prihodi od dividendi	018	0	0	-
3417	Prihodi od dobiti trgovačkih društava, banaka i ostalih financijskih institucija po posebnim propisima	019	0	0	-
3418	Ostali prihodi od financijske imovine	020	0	0	-
342	Prihodi od nefinancijske imovine (AOP 022+023)	021	0	0	-
3421	Prihodi od zakupa i iznajmljivanja imovine	022	0	0	-
3422	Ostali prihodi od nefinancijske imovine	023	0	0	-

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
35	Prihodi od donacija (AOP 025+030+033+036+037)	024	255.725	255.942	100,1
351	Prihodi od donacija iz proračuna (AOP 026 do 029)	025	255.725	255.725	100,0
3511	Prihodi od donacija iz državnog proračuna	026	255.725	255.725	100,0
3512	Prihodi od donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	027	0	0	-
3513	Prihodi od donacija iz državnog proračuna za EU projekte	028	0	0	-
3514	Prihodi od donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za EU projekte	029	0	0	-
352	Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija (AOP 031+032)	030	0	0	-
3521	Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	031	0	0	-
3522	Prihodi od institucija i tijela EU	032	0	0	-
353	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba (AOP 034+035)	033	0	217	-
3531	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba	034	0	217	-
3532	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba za EU projekte	035	0	0	-
354	Prihodi od građana i kućanstava	036	0	0	-
355	Ostali prihodi od donacija (AOP 038+039)	037	0	0	-
3551	Ostali prihodi od donacija	038	0	0	-
3552	Ostali prihodi od donacija za EU projekte	039	0	0	-
36	Ostali prihodi (AOP 041+044+045)	040	507.737	1.280.045	252,1
361	Prihodi od naknade štete i refundacija (AOP 042+043)	041	397.922	611.782	153,7
3611	Prihodi od naknade šteta	042	10.727	16.894	157,5
3612	Prihod od refundacija	043	387.195	594.888	153,6
362	Prihodi od prodaje dugotrajne imovine	044	0	198.000	-
363	Ostali nespomenuti prihodi (AOP 046 do 048)	045	109.815	470.263	428,2
3631	Otpis obveza	046	0	0	-
3632	Naplaćena otpisana potraživanja	047	0	0	-
3633	Ostali nespomenuti prihodi	048	109.815	470.263	428,2
37	Prihodi od povezanih neprofitnih organizacija (AOP 050 do 053)	049	0	0	-
3711	Tekući prihodi od povezanih neprofitnih organizacija	050	0	0	-
3712	Kapitalni prihodi od povezanih neprofitnih organizacija	051	0	0	-
3713	Tekući prihodi od povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	052	0	0	-
3714	Kapitalni prihodi od povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	053	0	0	-

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
RASHODI					
4	RASHODI (AOP 055+067+108+109+120+128+139)	054	58.659.966	68.998.733	117,6
41	Rashodi za radnike (AOP 056+061+062)	055	37.741.886	42.410.947	112,4
411	Plaće (AOP 057 do 060)	056	27.981.215	32.176.194	115,0
4111	Plaće za redovan rad	057	27.797.163	31.536.197	113,5
4112	Plaće u naravi	058	184.052	570.795	310,1
4113	Plaće za prekovremeni rad	059	0	69.202	-
4114	Plaće za posebne uvjete rada	060	0	0	-
412	Ostali rashodi za radnike	061	5.258.781	5.067.342	96,4
413	Doprinosi na plaće (AOP 063 do 066)	062	4.501.890	5.167.411	114,8
4131	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	063	4.057.473	5.167.411	127,4
4132	Doprinosi za zapošljavanje	064	444.417	0	0,0
4133	Doprinosi za mirovinsko osiguranje koje plaća poslodavac	065	0	0	-
4134	Posebni doprinos za poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom	066	0	0	-
42	Materijalni rashodi (AOP 068+072+077+082+087+097+102)	067	18.249.908	22.159.101	121,4
421	Naknade troškova radnicima (AOP 069 do 071)	068	2.422.351	3.885.046	160,4
4211	Službena putovanja	069	973.371	2.209.515	227,0
4212	Naknade za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život	070	804.712	927.916	115,3
4213	Stručno usavršavanje radnika	071	644.268	747.615	116,0
422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstvima i slično (AOP 073 do 076)	072	73.087	79.753	109,1
4221	Naknade za obavljanje aktivnosti	073	73.087	79.753	109,1
4222	Naknade troškova službenih putovanja	074	0	0	-
4223	Naknade ostalih troškova	075	0	0	-
4224	Ostale naknade	076	0	0	-
423	Naknade volonterima (AOP 078 do 081)	077	0	0	-
4231	Naknade za obavljanje djelatnosti	078	0	0	-
4232	Naknade troškova službenih putovanja	079	0	0	-
4233	Naknade ostalih troškova	080	0	0	-
4234	Ostale naknade	081	0	0	-
424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa (AOP 083 do 086)	082	10.642	0	0,0
4241	Naknade za obavljanje aktivnosti	083	0	0	-
4242	Naknade troškova službenih putovanja	084	10.642	0	0,0
4243	Naknade ostalih troškova	085	0	0	-
4244	Ostale naknade	086	0	0	-
425	Rashodi za usluge (AOP 088 do 096)	087	8.829.347	10.339.929	117,1
4251	Usluge telefona, pošte i prijevoza	088	513.723	306.591	59,7
4252	Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	089	2.344.762	1.619.338	69,1
4253	Usluge promidžbe i informiranja	090	85.563	226.305	264,5
4254	Komunalne usluge	091	785.362	1.472.910	187,5

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
4255	Zakupnine i najamnine	092	2.349.333	3.049.479	129,8
4256	Zdravstvene i veterinarske usluge	093	17.810	172.983	971,3
4257	Intelektualne i osobne usluge	094	1.079.293	1.712.892	158,7
4258	Računalne usluge	095	417.218	414.882	99,4
4259	Ostale usluge	096	1.236.283	1.364.549	110,4
426	Rashodi za materijal i energiju (AOP 098 do 101)	097	1.030.943	1.403.913	136,2
4261	Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	098	445.839	476.711	106,9
4262	Materijal i sirovine	099	0	0	-
4263	Energija	100	462.300	745.678	161,3
4264	Sitan inventar i auto gume	101	122.804	181.524	147,8
429	Ostali nespomenuti materijalni rashodi (AOP 103 do 107)	102	5.883.538	6.450.460	109,6
4291	Premije osiguranja	103	57.433	87.072	151,6
4292	Reprezentacija	104	285.655	464.020	162,4
4293	Članarine	105	5.540.370	5.896.368	106,4
4294	Kotizacije	106	0	3.000	-
4295	Ostali nespomenuti materijalni rashodi	107	80	0	0,0
43	Rashodi amortizacije	108	2.105.985	3.283.270	155,9
44	Financijski rashodi (AOP 110+111+115)	109	100.002	104.023	104,0
441	Kamate za izdane vrijednosne papire	110	0	0	-
442	Kamate za primljene kredite i zajmove (AOP 112 do 114)	111	0	0	-
4421	Kamate za primljene kredite banaka i ostalih kreditora	112	0	0	-
4422	Kamate za primljene robne i ostale zajmove	113	0	0	-
4423	Kamate za odobrene, a nerealizirane kredite i zajmove	114	0	0	-
443	Ostali financijski rashodi (AOP 116 do 119)	115	100.002	104.023	104,0
4431	Bankarske usluge i usluge platnog prometa	116	55.067	67.000	121,7
4432	Negativne tečajne razlike i valutna klauzula	117	43.471	36.893	84,9
4433	Zatezne kamate	118	12	130	1.083,3
4434	Ostali nespomenuti financijski rashodi	119	1.452	0	0,0
45	Donacije (AOP 121+125)	120	0	73.750	-
451	Tekuće donacije (AOP 122 do124)	121	0	73.750	-
4511	Tekuće donacije	122	0	37.000	-
4512	Stipendije	123	0	36.750	-
4513	Tekuće donacije iz EU sredstava	124	0	0	-
452	Kapitalne donacije (AOP 126+127)	125	0	0	-
4521	Kapitalne donacije	126	0	0	-
4522	Kapitalne donacije iz EU sredstava	127	0	0	-
46	Ostali rashodi (AOP 129+134)	128	462.185	967.642	209,4
461	Kazne, penali i naknade štete (AOP 130 do 133)	129	0	0	-
4611	Naknade šteta pravnim i fizičkim osobama	130	0	0	-
4612	Penali, ležarine i drugo	131	0	0	-

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Indeks (5/4)
1	2	3	4	5	6
4613	Naknade šteta radnicima	132	0	0	-
4614	Ugovorene kazne i ostale naknade šteta	133	0	0	-
462	Ostali nespomenuti rashodi (AOP 135 do 138)	134	462.185	967.642	209,4
4621	Neotpisana vrijednost i drugi rashodi otuđene i rashodovane dugotrajne imovine	135	10.657	51.114	479,6
4622	Otpisana potraživanja	136	0	0	-
4623	Rashodi za ostala porezna davanja	137	3.316	8.277	249,6
4624	Ostali nespomenuti rashodi	138	448.212	908.251	202,6
47	Rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija (AOP 140 do 143)	139	0	0	-
4711	Tekući rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija	140	0	0	-
4712	Kapitalni rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija	141	0	0	-
4713	Tekući rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	142	0	0	-
4714	Kapitalni rashodi vezani uz financiranje povezanih neprofitnih organizacija za EU projekte	143	0	0	-
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na početku razdoblja	144	0	0	-
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na kraju razdoblja	145	0	0	-
	Povećanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda (AOP 145-144)	146	0	0	-
	Smanjenje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda (AOP 144-145)	147	0	0	-
	UKUPNI RASHODI (AOP 054-146 ili 054+147)	148	58.659.966	68.998.733	117,6
	VIŠAK PRIHODA (AOP 001-148)	149	4.924.796	6.688.598	135,8
	MANJAK PRIHODA (AOP 148-001)	150	0	0	-
5221	Višak prihoda – preneseni	151	17.396.682	17.396.682	100,0
5222	Manjak prihoda – preneseni	152	0	0	-
	Obveze poreza na dobit po obračunu	153	0	0	-
	Višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdoblju (AOP 149+151-150-152-153)	154	22.321.478	24.085.280	107,9
	Manjak prihoda za pokriće u sljedećem razdoblju (AOP 150+152-149-151+153)	155	0	0	-
DODATNI PODACI					
11	Stanje novčanih sredstava na početku godine	156	7.501.765	21.961.298	292,7
11-dugovno	Ukupni priljevi na novčane račune i blagajne	157	117.375.955	95.869.553	81,7
11-potražno	Ukupni odljevi s novčanih računa i blagajni	158	102.916.422	92.943.586	90,3
11	Stanje novčanih sredstava na kraju razdoblja (AOP 156+157-158)	159	21.961.298	24.887.265	113,3
	Prosječan broj radnika na osnovi stanja krajem izvještajnog razdoblja (cijeli broj)	160	171	182	106,4
	Prosječan broj radnika na osnovi sati rada (cijeli broj)	161	153	169	110,5
	Broj volontera	162	0	0	-
	Broj sati volontiranja	163	0	0	-

VRIJEDNOST OSTVARENIH INVESTICIJA U NOVU DUGOTRAJNU IMOVINU		AOP	Ostvarena vrijednost		Indeks (5/4)
			u istom razdoblju prethodne godine	u izvještajnom razdoblju	
051	Građevinski objekti u pripremi	164	0	0	-
052	Postrojenja i oprema u pripremi	165	876.399	80.277	9,2
053	Prijevozna sredstva u pripremi	166	0	0	-
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi	167	0	0	-
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	168	0	0	-
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	169	0	0	-

Opis stavke		AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje na kraju izvještajnog razdoblja	Indeks (5/4)
	Stanje zaliha	170	26.281	24.532	93,3
	Kontrolni zbroj (AOP 160 do 170)	171	903.004	105.160	11,6